

LUKE

Te Gongo Gaoi noko kanukanu e Luke

¹ Kia Theophilus. Kua 'api pegea hai agatou hekau gaoi te kanukanu ekigatou na gongo ona hai'anga kua 'oti ite haka maa'ogimai kia te kimatou. ² O manga papata kina hai'anga noko 'atigongo ai kia te kimatou na pegea noko mataa hiina'i kinai ma te hai hekau kinai. ³ Ite ghaghinga ite ligo gosigosi eau ona haka tu'u mai'anga, kae noho ake e gaoi kau haka mamanu'ia o kanukanu atu ai kau hoga-hoga'ia kia te koe, 'agiki. ⁴ E hai eau na hai'anga nei ke na'a gaoi e koe na me'a na 'oti i te ako kia te koe.

Te gongo o te haka haa 'anga a John Baptist

⁵ *Ina 'aso o Herod te hakahua o Judea, noko iai te priest tena ingoa ko Zechariah, te priest o te hanohano o Abijah, ka ko tena uguugu ia Elizabeth te makupuna o Aaron. ⁶ Ko kigaaua ngatahi noko tinogaoi kina mata o te 'Aitu, kae pipiki gaoi e kigaaua ba'i haka hegeunga ma na tagangonga ate 'Aitu. ⁷ Ka ko kigaaua noko he'e tau tamagiki iteme'agaa ko Elizabeth te meetogho, ka ko kigaaua na he tauiku 'aki ma'u.

⁸ Nimaa itegaa 'aso, ko Zechariah noko sui o hai hekau ai i te hekau ana priest i 'ago ia te 'Aitu. ⁹ Ite ghaghi ite hesuinga ona priest, koia na

* 1:5 1.5 1 Chr 24.10.

tuku 'ia ke hano ki goto i te Hage Tapu o te 'Aitu, ke tutu ai ni me'a tutuu gaoui ke taakunga ai kia te 'Aitu. ¹⁰ Nima hetae ki te gholoba o te tutu 'anga na me'a tutuu gaoui, ko ba'i pegea sogi noko manga noho 'aki i tu'a o noko manga taakunga.

¹¹ Ma te haka'agi tino te ensel o te 'Aitu kia te ia, noko manga tu'u i te pa'asi maui o te olta tutu o na me'a tutuu gaoui. ¹² Te gholoba noko ina ai a Zechariah kite ensel, koia noko gegema'ugi o hu'ai matakua ai. ¹³ Ka noko hai atu te ensel kia te ia, "Noka tau maku, Zechariah, na'e tau taakunga 'anga kua haka gongo kinai a te 'Aitu: Ko tou uguugu ia Elizabeth e hai kego hakahaa eia mo'ou he hosa, kae ogo haka ingoa atu e koe ko John. ¹⁴ Koia kago magaohie ai koe, ma tau siasia ai. Ko ba'i pegea kago sisia ma'u itena sopo 'anga. ¹⁵ *Koia kago hua'eha i 'ago ia te 'Aitu. Koia kago he'e 'aonga te binu ini waeni, ponni bai to'a, ka koia e hai kego honu i te Spirit Tapu, ma kaa sopo. ¹⁶ Kago 'api pegea i Israel kago to'o haka hoki mai eia kite 'Agiki te 'Aitu ogatou. ¹⁷ *Koia e hai kego mu'a mai i te Hakahua, ma te 'igo'igo ma na taganga noko hai e Elijah, ke haka haagiu ai na uso o na tamana ki agatou tama giki, ma te ke haka haagiu na pegea he'e mangangao ke he 'igo'igo 'aki pena pegea gaoui, ma te ke haka ngaague ai te 'apitanga kia te 'Aitu."

¹⁸ Ko Zechariah noko haka anu kite ensel o hai atu kinai, "E hai ke kohea na na'a eau te hai 'anga nei, ia te au kua tauiku, kae tauiku ma'u toku uguugu?"

* **1:15** 1.15 Num 6.3. * **1:17** 1.17 Mal 4.5,6.

19 *Mate hakatau te ensel o haiatu kinai, “Koau ko Gabriel. Koau manga tu'u 'ago ia te 'Aitu, kae hakato'o mai ia te au o a'u, kau gea kia te koe mate kau 'atigongo kia te koe ite gongo gaoui nei. 20 Kate gholoba nei, kokoe ka he'e 'aonga tau gea o hano aano hetae kite 'aso e hai ke go maa'ogi mai ai te hai 'anga nei, iteme'agaa ko koe kua he'e too ki aku gea 'anga, kae hai ke go haka maa'ogi ma kaa hetae ki tena 'aso.”

21 Te 'apitanga noko hitagi goa ia Zechariah ma tegatou helangalanga 'aki po 'eaa e nohogo ai ia igoto ite Hage Tapu. 22 Te gholoba noko sopo hoki iho ai, koia noko he'e 'aonga tena gea kia te kigatou, mate na'a e kigatou koia kua hai tena maatanga i te Hage Tapu. Koia noko manga haka hegeu 'aaunga kia te kigatou, ia te ia na pau o he'e 'aonga tena gea.

23 Nimaa 'oti i te hai ana hekau, kae hoki ki tena hage. 24 Nimaa 'oti kogaa gholoba, ko tena ugu-gu ia Elizabeth na haitama, ka tena gimanga maahina koia noko manga ina haka ma'u ai he'e sehu. 25 Ko Elizabeth noko hai tena gea 'anga o hai ake, “Te 'Aitu kua hai e Ia te hai 'anga nei kia te au. Na 'ao nei kua haka 'agi ai tena 'agoha, mate haka noka ai e Ia taku nohonoho maase'i i 'ago i te 'apitanga.”

Te gongo o te haka haa 'anga a Jesus

26 Nimaa ononga maahina te haitama a Elizabeth, ko te 'Aitu noko tuku e Ia te ensel ia Gabriel o hano ki Nazareth, te manaha i Galilee, 27 *ki te launatasi hahine taupo'ou he'e hai taangata, kae

* 1:19 1.19 Dan 8.16; 9.21. * 1:27 1.27 Mt 1.18.

he ahoaho'aki mate tangata e mate tena ingoa ko Joseph te pegea ite hanohano o David. Te hahine he'e hai taangata tena ingoa ko Mary. ²⁸ Te ensel noko hano kia Mary o hai atu kinai, "Te goto maagie kia te koe. Kokoe kua hu'ai tau babae 'ia. Te 'Aitu manga haka pata kia te koe."

²⁹ Ko Mary noko hu'ai maikia ite gea'anga a te ensel, ma tena langalanga poe kohea gaa na gaataki te haka'atu'atu'anga nei. ³⁰ Ka te ensel noko hai atu kia te ia, "Noka tau matakū, Mary, na'e kokoe kua tau babae e te 'Aitu. ³¹ *Kokoe e hai ke go hai tama ogo haka haa ma'au he tama, ogo haka ingoa ko Jesus. ³² *Ko Ia e hai ke go hua'eha mate go mate te hosa o te 'Aitu Hu'ai Ma'u'agunga. Te 'Agiki ia te 'Aitu e hai ke go tuku kia te Ia te hakahua'anga a te tupuna ia David. ³³ Ko Ia e hai ke go Hakahua kite hanohano o Jacob ke nohogoā, ma tena hakahua'anga kago he'e 'aonga te 'oti."

³⁴ Ko Mary noko hai atu kite ensel, "E hai ke kohea na maa'ogi mai te hai'anga nei, iteme'agaa ko au te hahine he'e na'a eau he tangata?"

³⁵ Ka noko haka tau te ensel kia te ia o hai atu kinai, "Te Spirit Tapu e hai ke go a'u kia te koe, ma na taganga o te 'Aitu Hu'ai Ma'u'agunga e hai ke go ekenga ia te koe, ka te tama 'iti'iti tapu e hai ke go sopo ia te koe e hai ke go mate te Hosa o te 'Aitu. ³⁶ Ko Elizabeth ma'u tou 'atima'ogi ka hai ma'ana he tama'iti'iti i tena tauiku'anga nei, ka koia manga na'a 'ia te meetogho, ka kua

* **1:31** 1.31 Mt 1.21. * **1:32** 1.32 2 Sam 7.12,13,16; Is 9.7.

ononga maahina te hai tama. ³⁷ *E si'ai he me'a ke haingata'a kia te 'Aitu."

³⁸ Ma te haka tau a Mary o hai atu, "Koau te guani o te 'Aitu. Manga 'aonga te hai kia te au te hai 'anga e gea kinai koe."

Ma te mugi te ensel o hano 'aatea ia te ia.

Te maatakinga a Mary kia Elizabeth

³⁹ Te gholoba na, ko Mary noko ngaague o ghali o hano kite manaha i na kunga henua i na ogo o Judea. ⁴⁰ Nimaa hano a Mary o ugu kite hage o Zechariah o ohoatu eia ia Elizabeth. ⁴¹ Te gholoba noko haka gongo ai a Elizabeth ki te oho 'anga a Mary, ma te ngaguegue te tama 'iti'iti i te tina'e, ka ko Elizabeth na honu i te Spirit Tapu. ⁴² O hai ai tena hu'ai gea 'anga o hai atu, "Te hakagaoi kia tekoe o sigi iba'i haahine, ma te hakagaoi ma'u kite tama 'iti'iti kago sopo ia tekoe! ⁴³ Ka eaa e hai ai te hu'ai hai 'anga gaoi kia te au nei, te a'u te tinana o toku Hakahua o ina kia te au? ⁴⁴ Te gholoba kua haka gongo atu ai au kitau oho 'anga, te tama 'iti'iti i toku tina'e kua ngaguegue i te magaohie. ⁴⁵ Te hakagaoi kia tekoe kua too kinia noko gea ai ate 'Aitu kia tekoe kago haka maa'ogi mai."

Na taugua a Mary

⁴⁶ Ma te konei na to'o a Mary:

"Toku hinangago e haka e'eha ia te 'Aitu.

⁴⁷ Ma toku uso e maagaohie kia te 'Aitu, toku Ma'ugi sanga.

* **1:37** 1.37 Gen 18.14.

48 *Itēme'agaa kua maanatu mai ite noho haka'agoha o tena guani nei.

Haka tu'u ite 'aso nei o hano ki ba'i 'atu tangata e hai ke go noko hegeu kia te au, ko au te pegea hakagaoi 'ia.

49 Itēme'agaa ko te 'Aitu Hu'ai Taganga kua hai e Ia na hu'ai hai 'anga kia te au.

Tena ingoa e tapu.

50 Tena 'agoha manga haka soo atu ki na pegea e pago kia te Ia ite 'atutangata nei ki kogaa 'atu tangata.

51 Ko Ia noko hai e Ia na hu'ai hekau i na gima; ko Ia noko hai e Ia o maseuseu na pegea siga i agatou tegeu'a haka mamānu maase'i.

52 *Ko Ia noko tuku gago e Ia na hu'ai hakahua i ogatou hakahua 'anga, kae haka ma'u 'agunga e Ia na pegea haka ma'u gago.

53 Ko Ia noko haangai e Ia na pegea he ongea 'aki i na me'a gaoi,

kae hai e Ia na pegea ga'u o boo huhu gima.

54 Ko Ia noko 'aabaki ki tena guani Israel, ma te maanatu ke noko 'agoha

55 **ia Abraham ma tena hanohano ki ba'i 'aso ke 'oti,

ke noho ki ana tukungaa kupu ki otatou tupuna."

56 Ko Mary noko haka pata kia Elizabeth o to-gunga maahina 'io mugi o hoki ki tena manaha.

Te sopo 'anga a John Baptist

* 1:48 1.48 1 Sam 1.11. * 1:52 1.52 Job 5.11; 12.19. * 1:55 1.55 Gen 17.7. * 1:55 1.55 1 Sam 2.1-10.

⁵⁷ Nima a hetae kite 'aso o Elizabeth noko hai ke hai ai ma'ana he tama 'iti'iti, koia noko guea o hai tena tama. ⁵⁸ Na hemasi'inga a Elizabeth e pata mai, ma na pegea o tena hohoga 'anga na haka gongo ko te 'Aitu kua haka 'agi tena hu'ai 'agoha kia te ia. O sisia haka pigi ma'u kia te ia.

⁵⁹ *Nima a ite bagunga 'ao, ko kigatou noko boomai ke kuga te tama 'iti'iti, mate kigatou haka ingoa 'ia kite ingoa o te tamana ia Zechariah. ⁶⁰ Ka ko te tinana noko gea o hai atu, "Si'ai! Koia e hai ke haka ingoa ko John."

⁶¹ Ka noko hai atu kigatou kia te ia, "E si'ai he launatasi i ou 'atima'ogi hai eia te ingoa na."

⁶² Mate haka anuanu he 'aaunga 'aki kia te tamana, ke na'a po tehea te ingoa esiahai ia ke tuku kite tama 'iti'iti. ⁶³ Mate haka ene a Zechariah o to'o mai kinai te pa'asi ga'akau o tosi kinai te, "Tena ingoa ko John." Ko ba'i pegea na he gege ma'ugi 'aki ai. ⁶⁴ Te mi'i gholobana, ko Zechariah na luga te ngutu kae tausu'u te 'agego, o haka tu'u te gea, haka e'eha ia te 'Aitu. ⁶⁵ Ko ba'i hemasi'inga e pata mai na hu'ai matataku ai, ka te gongo ona hai 'anga nei kua mahoga iba'i kunga henua ina ogo o Judea. ⁶⁶ Ko ba'i pegea noko haka gongo ite gongo nei noko he tu'ia 'aki ai mate kogaa agatou hegeu, "Te tama 'iti'iti nei kago koheagaa ona noho?" Ite me'agaa na taganga o te 'Aitu kua tuku kia te ia.

Na taugua a Zechariah

* **1:59** 1.59 Lev 12.3.

⁶⁷ Ko Zechariah te tamana o John noko honu i te Spirit Tapu o kogaa ana taauga:

⁶⁸ “Kitatou haka e'eha ia te Hakahua, te 'Aitu o Israel!

Iteme'agaa ko Ia e a'u ke tau'i haka hoki ona pegea.

⁶⁹ Ko te 'Aitu e haiga'a mai e Ia tetatou Ma'ugi sanga Hu'ai Taganga i te hanohano o tena guani ia David.

⁷⁰ (Ko te 'Aitu noko konei ana gea iona taauga 'esi'esi i na 'aso na sigi),

⁷¹ Te Ma'ugi sanga kia te kitatou i otatou makau, ma ba'i pegea gotoa'a kia te kitatou,

⁷² ke haka 'agi tena kumu ki otatou tupuna ma tena maanatu hoki ki ana tukungaa kupu 'esi'esi.

⁷³ Tena tukungaa kupu maa'ogi noko haka-maa'ogi e Ia ki tetatou tupuna ia Abraham:

⁷⁴ ke hakasao ia te kitatou i na gima o na makau otatou,

ka ke hai ia te kitatou he toka mananaba 'aki, kitatou hai hekau kia te Ia

⁷⁵ i te tapuaki mate tinogaoui kia te Ia iba'i 'aso o faatou.

⁷⁶ *Ka ko koe taku tama 'iti'iti, e hai kego mate ia te koe te taauga o te 'Aitu e Hu'ai Ma'u'agunga;

ia te koe e hai kego mataa hai hekau kia te 'Agiki i te haka ngaague te aga kia te Ia,

⁷⁷ ke hogahoga ki ona pegea te gongo o te ma'ugi i te haka noka ogatou 'oosongo.

⁷⁸ Iteme'agaa te 'agoha o tetatou 'Aitu

* **1:76** 1.76 Mal 3.1.

kua haiga'a mai o noho pete ga'aa e ta'aki o a'u
kia te kihatou mai te gangi,

79 *ke maagama ki na pegea manga noho 'aki i te
poo'uinga,

ma na pegea manga noho 'aki i te 'ata o te mate,
mate ke hutiaki ia te kihatou i te aga o te
goto maagie."

80 Te tama 'iti'iti nei noko ngasogoake o
tau hinangago i te Spirit; ka koia noko manga
kakai i te tugatea aano hetae kitena 'aso noko
sopo o haka 'agi ai ia te ia ki te 'apitanga o Israel.

2

Te sopo o Jesus (*Matthew 1.18-25*)

1 Ina 'aso o Caesar Augustus, noko hai ai tena
tukunga, ko ba'i pegea o na kakai 'anga o Rome
e hai ke haka sahe taki tasi ia te kihatou. 2 (Te
haka sahe 'anga a pegea noko hai nei, noko mataa
hai i na 'aso o Quirinius noko hakahua ai i Syria.)

3 Ko ba'i pegea na taki giu ki ogatou manaha ke
taki tosi ai ogatou ingoa.

4 Ko Joseph ma'u noko hano i Nazareth, te
manaha i Galilee kite manaha o te Hanohano o David.
David i Judea e mate tena ingoa ko Bethlehem,
iteme'agaa koia te pegea o te hanohano o David.

5 Koia noko hano kite kungaa, ke tosi haka pigi
ia te ia kia Mary, te pegea noko he ahoaho 'aki
kigaaua taka, ka ko Mary kua tina'e huhuga.

6 Te gholoba noko manga noho 'aki ai kigaaua
i Bethlehem, te tama 'iti'iti na hetae tena 'aso

* 1:79 1.79 Is 9.2.

ke sopo ai. ⁷ Ko Mary na guea o hai tena tama 'ugumatu'a, noko pegu eia ina laoa o hakatakoto ite kunga haangai ona buluka, iteme'agaa na he'e tau kunga kia tekigaaua ite hage kakai o na pegea lango.

Na taangata ge'o sipisipi ma na ensel

⁸ Noko iai na taangata ge'o sipisipi noko manga kakai i mouku o ge'o agatou sipisipi i te poo. ⁹ Te ensel o te 'Aitu noko haka 'agitino kia te kigatou, ma te mamagunga o te 'Aitu noko maagamatia ai kigatou o matataku ai. ¹⁰ Ma te haiatu te ensel kia te kigatou, "Noka tautou matataku, na'e to'o mai eau te Gongo Gaoi, kago haiga'a te hu'ai magaohie ki ba'i pegea. ¹¹ Te ma'ugisanga kia tekoutou kua sopo ite 'aso nei ite manaha o David, ko Ia te 'Agiki Taga'ia, te 'Aitu. ¹² Tenei te haka 'igonga kego na'a ai e koutou: Kago kite ekoutou te tama 'iti'iti manga pegu ina laoa o haka takoto i te kunga haangai o na buluka."

¹³ Ma te ghali te hu'ai tu'uganga mai te gangi o haka 'agitino haka pigi ki te ensel noko mataa a'u, o noko manga taugua haka e'eha kia te 'Aitu, o kogaa agatou to'o,

¹⁴ "Te mamagunga kia te 'Aitu e hu'ai ma'u'agunga,

ma te goto maagie ki te kege nei

ki na pegea manga magaohie kinai a te 'Aitu."

¹⁵ Te gholoba na boo 'aatea ai na ensel ia te kigatou i tegatou giu 'anga ki te gangi, na pegea ge'o sipisipi noko kogaa agatou hegeu, "Kitatou boo ki Bethlehem o hiina'i kite hai'anga e hai

nei, na'e kua 'oti ite 'atigongo ai te 'Aitu kia te kitatou."

¹⁶ Ko kigatou na ghali o boo o kite ia Mary ma Joseph ma te tama 'iti'iti manga haka takoto ki te kunga haangai o na buluka. ¹⁷ Te gholoba noko hiina'i ai kigatou kia te Ia, ko kigatou na 'atigongo boo inia kua 'atigongo ai te ensel kia te kigatou ina noho o te tama 'iti'iti nei. ¹⁸ Na pegea noko haka gongo kinai, na hu'ai he tu'ia 'aki i na hai 'anga noko hogahoga e na pegea ge'o sipisipi kia te kigatou. ¹⁹ Ka ko Mary noko manga pipiki eia na hai 'anga nei o manga hai tegeu'a kinai i te uso. ²⁰ Na pegea ge'o sipisipi noko giu ma tegatou taugua haka e'eha kia te 'Aitu iba'i me'a kua haka gongo ai ma te hiina'i kinai, noko manga papata kina hai 'anga noko hogahoga e te ensel kia te kigatou.

Te haka ingoa 'anga a Jesus

²¹ *Nimaa hetae kite bagunga 'ao, te 'aso haka pau ke kuga ai te tama 'iti'iti, ko Ia na haka ingoa ko Jesus, te ingoa noko tuku e te ensel ka koi he'e hai tama ai a Mary.

Ko Jesus noko haka 'agi i te Hage Tapu

²² Nimaa hetae kite 'aso ke haama'a ai ke 'aonga kina tagangonga a Moses, ko Joseph ma Mary noko to'o e kigaaua ia te Ia ki Jerusalem, ke haka 'agi kia te 'Aitu, ²³ *ke haka maa'ogiai te kanukanu 'anga kina tagangonga a te 'Aitu: "Ko ba'i 'ugumatu'a taangata e hai ke go haa tapu kia te 'Aitu." ²⁴ *Ko kigaaua noko boo ke hai

* **2:21** 2.21 a Lev 12.3; b Lk 1.31. * **2:23** 2.23 Ex 13.2,12.

* **2:24** 2.24 Lev 12.6-8.

ma'agaaua he sakrifaes i he toka gua gupe pohe toka gua punua manu he gegei, ke papata ki na gea 'anga a te 'Aitu i na tagangonga.

²⁵ Na 'asona, noko iai te launatasi tangata i Jerusalem tena ingoa ko Simeon, te pegea tino-gaoi ma te pipiki i te sogi kia te 'Aitu. Koia noko manga hitagi i Israel kego haka tausuu, ka te Spirit Tapu noko manga haka pata kia te ia. ²⁶ Na hogahoga e te Spirit Tapu kia Simeon, koia ka he'e mate, kae hai kego mataa ina kite 'Agiki Taga'ia mai a te 'Aitu. ²⁷ Ko Simeon noko hutiaki e te Spirit Tapu o hano ki te kunga i te Hage Tapu. Te gholoba noko to'o ake ai e Joseph ma Mary te tama 'iti'iti a Jesus ke hai kia te Ia nia noko gea kinai na tagangonga, ²⁸ ko Simeon noko sa'u mai eia te tama 'iti'iti o kopi i gua gima, kae haka 'aue ake ai kia te 'Aitu o hai ake,

²⁹ " 'Agiki, ko Koe manga pipiki ki au tukun-gaa kupu noko hai, kae manga tuku mai tou guani nei ke go 'oti ma te goto maagie.

³⁰ Na'e ko au kua 'oti i te ina kite ma'ugisanga o'ou,

³¹ noko haka ngaague mai e Koe kego hiina'i kinai ba'i pegea.

³² *Ko Ia te maagama ke haka 'agi ai au gaataki ki na pegea 'aatea,

ka te mamagunga ki ou pegea i Israel."

³³ Te tamana mate tinana o te tama 'iti'iti noko hegegema'ugi'aki i te konei na gea'anga a Simeon ia te Ia. ³⁴ Ma te hakagaoi e Simeon ia

* **2:32** 2.32 Is 42.6; 49.6; 52.10.

te kigaaua, kae hai atu kia te tinana ia Mary, “Te tama 'iti'iti nei kua haka pupugu e te 'Aitu ke go hai kogaa ke hetoki iho, kae hai kogaa ke maa'ugi i Israel. Ko Ia te haka 'igonga mai ate 'Aitu e hai ke go noko gegea haka makau e te 'apitanga. ³⁵ E hai ke go haka 'agi ai agatou maanatu huu. Ka te hu'ai kiba e hai ke go bego ma'u ai te uso o'ou.”

³⁶ Noko iai ma'u te taauga hahine, tena ingoa ko Anna, te tama 'ahine a Penuel, te pegea i te hanohano o Asher. Koia noko hu'ai tauiku, noko hai tena matu'a o noho haka pata 'aki i te hitunga ghapu, kae mate. ³⁷ Ko Anna te hahine magepe noko hano aano hetae kite katoa haka bagu tuma'a e haa ona ghapu. Koia noko he'e hano 'aatea i te Hage Tapu, noko manga sogiai ba'i poo ma ba'i 'ao, mate he'e kai i te sogi mate taakunga. ³⁸ Te mi'i gholoba na, noko hinake ai a Anna kia te kigatou o haka 'aue kia te 'Aitu, ma te na 'atigongo i te tama 'iti'iti ki ba'i pegea hitagi ke go hiina'i kite haka tausuu'anga e te 'Aitu a Jerusalem.

³⁹ *Nimaa 'oti i te hai e Joseph ma Mary ba'i me'a gea ai na tagangonga ate 'Aitu, ko kigaaua noko giu ki Galilee ki tegaaua manaha i Nazareth. ⁴⁰ Te tama 'iti'iti noko ngasogo ake o tau hinangago ma te hu'ai 'igo'igo, ka te hakagaoui o te 'Aitu noko manga noho kia te Ia.

Te bagokaa 'anga a Jesus noko hano ai kite Hage Tapu

⁴¹ *Ko ba'i ghapu ko Joseph ma Mary noko

* **2:39** 2.39 Mt 2.23. * **2:41** 2.41 Ex 12.1-27; Deut 16.1-8.

manga boo ai ki Jerusalem kite haka tahinga ote Passover. ⁴² Te gholoba noko katoa tuma'a egua ai na ghapu o Jesus, ko kigatou ngatahi noko haka neke ai ki Jerusalem kite haka tahinga, ke 'aonga kina paaunga ana Jew. ⁴³ Nimaa maseu te haka tahinga, ko ona haimaatu'a noko giu kitegatou manaha, ka te bagokaa ia Jesus noko manga noho i Jerusalem, ka na he'e na'a ekigaaua. ⁴⁴ Ko kigaaua na giu ite 'ao, kae tegeu'a ake ko Jesus manga he tata'o 'aki i tegatou lango 'anga. Ma te haka tu'u ligo ekigaaua ia te Ia igoto iogaaia 'atima'ogi ma agaaua hemasi'inga. ⁴⁵ Te 'aso na he'e kite ai ekigaaua ia Jesus, ko kigaaua na giu ki Jerusalem ke sasaga ia te Ia. ⁴⁶ Nimaa ite togunga 'ao, kae kite ekigaaua ia Jesus ite Hage Tapu, manga noho haka pata kina ako o noko manga haka gongo kia te kigatou mate haka anuanu kia te kigatou. ⁴⁷ Ko ba'i pegea noko haka gongo kia te Ia i ana naa 'anga ma 'ana haka tau 'anga o hu'ai he langalanga 'aki ai. ⁴⁸ Te gholoba na kite ai e Joseph ma Mary, ko kigaaua noko hu'ai he gege ma'ugi 'aki ai, ma te hai atu a Mary kia Jesus, "Tama, 'eaa ekonei au hai ai kia te kimaaua? Ko kimaaua ma te tamau kua ngageto'igoto i te sasaga ia te Koe."

⁴⁹ Ka ko Jesus noko haka tau o hai atu, "'Eaa esasaga ai ekougua ia te Au? 'Ai ehe'e na'a ekougua tenei te hage o Tamau noko hai kau noho ai?" ⁵⁰ Ka noko he'e na'a ekigaaua, poe kohea na gaataki tena gea 'anga.

⁵¹ Ko Jesus na tata'o hoki ia te kigaaua ki Nazareth o noko manga maangao kinai, ka ko te

tinana noko na'a pipiki eia ba'i me'a ite uso o'ona. ⁵² *Ko Jesus noko ngasogo te tino mate 'igo'igo, kae siahahai kinai a te 'Aitu ma pegea.

3

*Te tohi'aki'anga a John Baptist
(Matthew 3.1-12; Mark 1.1-8; John 1.19-28)*

¹ Nimaa hetae te katoa tuma'a egima ghapu noko hakahua ai a Tiberias Caesar, kae gahu-manu a Pontias Pilate i Judea, kae hakahua a Herod i Galilee, kae hakahua a te taina Philip i Iturea ma gaa manaha i Traconitis, kae hakahua a Lysanias i Abilene, ² kae gua hakahua ona priest ko Annas ma Caiaphas, tenaa te 'aso noko gea ai a te 'Aitu kia John te hosa o Zechariah ite tugatea. ³ Ko John noko hano ki ba'i kakai'anga noko mugheghi ite bai mimigo i Jordan o tohi'aki ai i te haa gogomi ke haka 'agi ai kua sui tegeu'a ma te ke haka noka ai na 'oosongo. ⁴ *Ke noho pete kanukanu'anga e Isaiah te taauga ki tena buka o hai ake:
“Te ge'o o te launatasi pegea manga ngege ite tugatea o hai ake:

'Ngaague atu te aga kia te 'Agiki,
gosigosi atu te aga kia te Ia ke tino gaoui.

⁵ Ko ba'i abaga e hai ke 'ati ke hohonu,
kae hai na hu'ai ogo ma na mi'i ogo ke pagago,
kae hai na aga e he ghaughau 'aki ke tinogaoui,
kae hai na aga ngaoa'a ke magagigagi.

⁶ Ko ba'i pegea e hai ke go hiina'i

* **2:52** 2.52 1 Sam 2.26; Prov 3.4. * **3:4** 3.4 Is 40.3-5.

ki te ma'ugi sanga e hai ke go a'u mai a te 'Aitu.' ”
 7 *Ko John noko kogaa ana to'o atu ki te 'apitanga noko boomai ke haagogomi eia, “Koutou te haanau ana ngata! Koai noko baagongo ia te koutou ke he 'agiko ite 'ika'ika o'ona e hai ke go a'u? 8 *Hai atu e koutou ni hai'anga ke haka 'agi ai koutou kua hekeu 'aki giu mai i outou 'oosongo, kae noka tautou tegeu'a gaio o hai ake, 'Ko Abraham tematou tupuna.' Iteme'agaa ko Au e hai atu kia te koutou, na hatu nei manga 'aonga te hai e te 'Aitu ke sosopo mai ai ni pegea ke hai ai he hanohano mo'o Abraham. 9 *Te 'akis kua 'oti ite tuku ki na tugi o na ga'akau. Ka ko ba'i ga'akau he'e hua gaio e hai ke go tua o seu ki te ahi.”

10 Te 'apitanga noko haka anuanu 'aki atu kia John o hai atu, “Niaa te hai kimatou hai 'ia?”

11 Haka tau a John o hai atu kinai, “Koai e hai mo'ona he toka gua ake: 'Abatu he launatasi mo'o te pegea e lae ai, ka koai e hai ma'ana ni utunga: Tuha atu ma'u.”

12 *He'e po na pegea tibu takis noko boomai ke haagogomi, noko hakaanu atu kia te ia, “Ako, niaa hai kimatou hai 'ia?”

13 Koia noko haka tau o hai atu kia te kigatou, “Noka te tibu e koutou na takis ke sigi iona pootaha.”

14 Noko iai kogaa ina pegea haitau'a, noko haka anuanu kia te ia o hai atu, “Ka niaa te hai kimatou hai 'ia?”

* **3:7** 3.7 Mt 12.34; 23.33. * **3:8** 3.8 Jn 8.33. * **3:9** 3.9 Mt 7.19. * **3:12** 3.12 Lk 7.29.

Ka ko John noko hakatau o haiatu kinai, “Noka te boo o haka matakutaku kogaa pegea ke to'o agatou mane, mate noka te 'atigongo songo ai, kae manga magagaohie ake ina tau'i o'outou.”

¹⁵ Na pegea noko manga pali ma te mou tegeu'a i ogatou uso ite poi maa'ogi ko John te 'Agiki Taga'ia. ¹⁶ Ka ko John noko hai atu kia te kigatou ngatahi, “E haa gogomi eau ia te koutou i na bai, kae iai te launatasi e hu'ai taganga o sigi ia te au e hai kego a'u, kago he'e 'aonga te huhuke eau na me'a gii o na taka ba'e o'ona. Ko Ia e hai kego haa gogomi ia te koutou ite Spirit Tapu mate ahi. ¹⁷ Ko Ia manga kopi tena me'a hai hekau e hai kego haka 'aatea ai na penu itena hata hai witi, ka ke haka putu na hatu witi ki tena hage tuku utunga, kae tutu na penu ona witi ite ahi e he'e 'aonga te tamate.” ¹⁸ Noko 'eha ma'u kogaa gea 'anga a John noko tongi tongi aki ai eia te 'apitanga i na tohi'aki 'anga ite Gongo Gaoi kia te kigatou.

¹⁹ *Ko John noko haka bagebage kia Herod te gahumanu, ite pipiki 'anga eia a Herodias, te uguugu o te taina, ma gaa me'a maase'i noko hai eia. ²⁰ Ko Herod noko hai eia tegaa hai 'anga hu'ai maase'i, i te tuku 'anga eia ia John ki te kunga o na pegea kagohia.

*Te haa gogomi 'anga a Jesus
(Matthew 3.13-17; Mark 1.9-11)*

²¹ Te gholoba noko haa gogomi ai ba'i pegea, ko Jesus noko haa gogomi ma'u ai. Te 'aso noko

* **3:19** 3.19 Mt 14.3,4; Mk 6.17,18.

taakunga ai a Jesus, ko te gangi noko luga kinai,
 22 *ma te hinaiho te Spirit Tapu kia te Ia noko
 hai te tino o noho pete gupe, kae sopo iho te
 ge'o mai te gangi o haiiho, "Ko Koe toku Hosa
 e hu'ai ma'ine kinai Au. Koau e hu'ai magaohie
 kia te Koe."

Te hanohano o Jesus
 (Matthew 1.1-17)

23 Ko Jesus noko katoa haka togu ona ghapu
 'io mugi o hakatu'u ana hekau. Ko Ia noko
 tegeu'a ake a pegea te hosa o Joseph,
 ka ko Joseph te hosa o Heli,
 ko Heli, te hosa o Matthat.

24 Ko Matthat te hosa o Levi,
 ko Levi te hosa o Melki,
 ko Melki te hosa o Jannai,
 ko Jannai te hosa o Joseph.

25 Ko Joseph te hosa o Mattathias,
 ko Mattathias te hosa o Amos,
 ko Amos te hosa o Nahum,
 ko Nahum te hosa o Esli,
 ko Esli te hosa o Naggai.

26 Ko Naggai te hosa o Maath,
 ko Maath te hosa o Mattathias,
 ko Mattathias te hosa o Semein,
 ko Semein te hosa o Josech,
 ko Josech te hosa o Joda.

27 Ko Joda te hosa o Joanan,
 ko Joanan te hosa o Rhesa,
 ko Rhesa te hosa o Zerubbabel,
 ko Zerubbabel te hosa o Shealtiel,

* 3:22 3.22 Gen 22.2; Ps 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mk 1.11; Lk 9.35.

ko Shealtiel te hosa o Neri.

²⁸ Ko Neri te hosa o Melki,
ko Melki te hosa o Addi,
ko Addi te hosa o Cosam,
ko Cosam te hosa o Elmadam,
ko Elmadam te hosa o Er.

²⁹ Ko Er te hosa o Joshua,
ko Joshua te hosa o Eliezer,
ko Eliezer te hosa o Jorim,
ko Jorim te hosa o Matthat,
ko Matthat te hosa o Levi.

³⁰ Ko Levi te hosa o Simeon,
ko Simeon te hosa o Judah,
ko Judah te hosa o Joseph,
ko Joseph te hosa o Jonam,
ko Jonam te hosa o Eliakim.

³¹ Ko Eliakim te hosa o Melea,
ko Melea te hosa o Menna,
ko Menna te hosa o Mattatha,
ko Mattatha te hosa o Nathan,
ko Nathan te hosa o David.

³² Ko David te hosa o Jesse,
ko Jesse te hosa o Obed,
ko Obed te hosa o Boaz,
ko Boaz te hosa o Salmon,
ko Salmon te hosa o Nahshon.

³³ Ko Nahshon te hosa o Amminadab,
ko Amminadab te hosa o Ram,
ko Ram te hosa o Hezron,
ko Hezron te hosa o Perez,
ko Perez te hosa o Judah.

³⁴ Ko Judah te hosa o Jacob,
ko Jacob te hosa o Isaac,
ko Isaac te hosa o Abraham,
ko Abraham te hosa o Terah,

ko Terah te hosa o Nahor.

³⁵ Ko Nahor te hosa o Serug,

ko Serug te hosa o Reu,

ko Reu te hosa o Peleg,

ko Peleg te hosa o Eber,

ko Eber te hosa o Shelah.

³⁶ Ko Shelah te hosa o Cainan,

ko Cainan te hosa o Arphaxad,

ko Arphaxad te hosa o Shem,

ko Shem te hosa o Noah,

ko Noah te hosa o Lamech.

³⁷ Ko Lamech te hosa o Methuselah,

ko Methuselah te hosa o Enoch,

ko Enoch te hosa o Jared,

ko Jared te hosa o Mahalalel,

ko Mahalalel te hosa o Kenan.

³⁸ Ko Kenan te hosa o Enosh,

ko Enosh te hosa o Seth,

ko Seth te hosa o Adam,

ko Adam te hosa o te 'Aitu.

4

Te pake 'ia 'anga a Jesus

(Matthew 4.1-17; Mark 1.12-15)

¹ Ko Jesus noko honu i te Spirit Tapu, o hoki i te bai mimigo i Jordan ma te hutiaki e te Spirit Tapu kite tugatea, ² o katoa haka haa ai ona 'ao noko pake ai e Satan. Ko Ia noko he'e kai ina 'aona, aano hetae kite 'otinga o te katoa haka haa 'ao, kae ongea.

³ Ko Satan noko haiatu kia Jesus, "Ko Koe nimaa te Hosa o te 'Aitu, gea iho ki te hatu nei ke hai ai ni utunga."

⁴*Ka ko Jesus noko haka tau kia Satan o hai atu kinai, "Na 'oti i te kanukanu:

'Ko pegea ka he'e manga maa'ugi i na utunga.' "

⁵ Ma te kakabe e Satan ia Jesus kite ogo ma'u 'agunga o tuiaki kia te Ia ba'i kakai 'anga i te kege nei i te mi'i gholoba. ⁶ Kae hai atu a Satan kia Jesus, "E hai kau haiga'a 'ia kia te Koe ba'i taganga ma ba'i me'a gaoui agatou, iteme'agaa kua 'oti i te tuku kia te au, kae hai kau sui o haiga'a 'ia ki he pegea siahai kau haiga'a 'ia kinai. ⁷ Ka poi sosi Koe kia te au, ko ba'i me'a na me'a a'au."

⁸*Ka ko Jesus noko haka tau kinai o hai atu, "Na 'oti i te kanukanu:

'Manga sosi atu kia te 'Agiki te 'Aitu o 'ou, ma te hai hekau kia te Ia launatasi.' "

⁹ Nimaa kakabe e Satan ia Jesus ki Jerusalem o hai eia o tu'u i te kunga e hu'ai ma'u 'agunga i te Hage Tapu, kae hai atu kinai, "Ko Koe nimaa te Hosa o te 'Aitu, 'utu atu ki gago i te kunga nei,

¹⁰*na'e na 'oti i te kanukanu:

'Ko Ia e hai ke go tuku ona ensel

ke go ge'o gaoui ia te Koe,

¹¹ ma te kego nekeneke e kigatou ia te Koe i ogatou gima,

ka ke go noka te tukia ou ba'e kini hatu.' "

¹²*Ka ko Jesus noko haka tau kia Satan o hai atu kinai, "Na 'oti i te hai ake:

'Noka te hai lobo e koe te 'Agiki te 'Aitu o 'ou.' "

*Ko Jesus noko he'e siahai kinai a Nazareth
(Matthew 13.53-58; Mark 6.1-6)*

* **4:4** 4.4 Deut 8.3. * **4:8** 4.8 Deut 6.13. * **4:10** 4.10 Ps 91.11,12. * **4:12** 4.12 Deut 6.16.

¹³ Te 'aso na 'oti ai ba'i pakenga a Satan, koia noko hano 'aatea ia Jesus kego aano tatae ki he gholoba tau gaoi.

¹⁴ Ko Jesus noko hoki ki Galilee i na taganga o te Spirit Tapu, ka te gongo o'ona na mahoga i ba'i kunga i te kakai 'anga. ¹⁵ Ko Ia noko manga ako i ogatou Hage hai paaunga, ka te 'apitanga noko haka e'eha ia te Ia.

¹⁶ Kana hano a Jesus ki Nazareth, te kunga noko haka tu'u ngasogo ai Ia. Nimaa te 'ao oki oki, ko Ia noko hano ki te Hage hai paaunga, iteme'agaa tena toonginga. Ko Jesus noko tu'u ke haka sahe. ¹⁷ Ma te 'abange 'ia kinai te buka a te taauga a Isaiah, o huhuke e Ia o kite ai te kunga na 'oti i te kanukanu, noko kogaa na to'o:

¹⁸ * "Te Spirit o te 'Aitu kua ia te Au, iteme'agaa ko Ia na haka pau e Ia ia te Au kau tohi'aki i te Gongo Gaoi ki na pegea lae. Ko Ia noko tuku ia te Au kau 'atigongo i te noho 'aki tausuu kina pegea kagohia,

ma te ke lugaluga na mata o na pegea kikibi, ma te ke hai ke tausuu na pegea tino akina,

¹⁹ ma te ke hogahoga tenei te ghapu tau gaoi e hai ke haka ma'ugi ai e te 'Aitu ona pegea."

²⁰ Kae pegu e Ia te buka o 'abange haka hoki ki te pegea noko hai hekau, kae noho hoki. Ko ba'i pegea noko i te Hage hai paaunga na manga pau o hiina'i titingi kia te Ia. ²¹ Ka ko Jesus noko haiatu kia tekigatou, "Te 'aso nei te Kanukanu Tapu nei kua tatae maa'ogi mai o haka gongo kinai koutou."

* **4:18** 4.18 Is 61.1,2.

²² Ko ba'i pegea noko he 'aamuti 'aki ia Jesus i na haka hegeunga gaoi noko gea ai, ma te kogaa agatou he haka anuanu 'aki, "'Ai he'e tenei te hosa o Joseph?"

²³ Ko Jesus noko hai atu kia te kigatou, "E na'a e Au e hai ke haka meme'i ekoutou te gea haka hasa nei kia te Au: 'Dokita, haka ma'ugi iho ia te Koe!' Hai mai ma'u koutou, 'Hai iho itou manaha nei na me'a noko haka gongo ai kimatou noko ma hai e Koe i Capernaum.' "

²⁴ *Ko Jesus noko gea soo atu o hai atu, "Ko Au e gea maa'ogi atu kia te koutou, e si'ai he taauga ke siahahai kinai tena manaha. ²⁵ *Ko Au e 'atigongo maa'ogi atu kia te koutou, noko 'api haahine magegepe noko i Israel i na 'aso o Elijah na tu'a ga'aa ai o togunga ghapu ma te ononga maahina, kae hetae ma'u te hu'ai ongesau ki te kakai 'anga ngatahi. ²⁶ *Ka noko he'e tuku'ia a Elijah ke hano ki he pegea ia te kigatou, ka noko manga tuku o hano kite hahine magepe i Zarephath i te kunga henua i Sidon. ²⁷ *Noko 'api pegea i Israel noko iai na pegea kahoa i na 'aso o Elisha te taauga, ka noko si'ai he pegea ia te kigatou ke mahu, ka manga ko Naaman te pegea mai Syria."

²⁸ Te 'apitanga noko i te Hage hai paaunga na he 'ika'ika 'aki i te gholoba noko haka gongo ai kigatou kitena gea 'anga nei. ²⁹ Ko kigatou na tutu'u o pagepage ekigatou ia Jesus kitu'a i te manaha, ma te kakabe ia te Ia kite hohonga o te

* **4:24** 4.24 Jn 4.44. * **4:25** 4.25 1 Kgs 17.1. * **4:26** 4.26 1 Kgs 17.8-16. * **4:27** 4.27 2 Kgs 5.1-14.

ogo noko 'ati ai tegatou manaha, kigatou 'aka 'ia ia te Ia ki gago i te tihaa. ³⁰ Ka ko Jesus na hano i goto i te 'apitanga o pau o hano.

*Ko Jesus noko pagepage e Ia te haagiki songo
(Mark 1.21-28)*

³¹ Ma te mugi a Jesus o hano ki Capernaum, te manaha i Galilee. Nimaa i te 'ao oki oki, ko Ia noko haka tu'u ako te 'apitanga. ³² *Ko kigatou noko he gege ma'ugi 'aki i ana akonga, iteme'agaa ana haka hegeunga noko iai te taganga.

³³ Ko goto i te Hage hai paaunga noko iai te launatasi tangata noko iai te haagiki, koia noko tangi ngege o hai atu, ³⁴ “Ko Koe Jesus mai Nazareth, niaa te siahai Koe ke hai kia te kimatou? 'Ai ko Koe e a'u ke taa ia te kimatou? E na'a eau ia te Koe te tangata tapu o te 'Aitu!”

³⁵ Ma te hai atu a Jesus kite haagiki, “Ngongoto 'iho! Sopo iho ia te ia!” Ma te tupe e te haagiki te tangata kite kege i 'ago ia te kigatou ngatahi, kae sopo iho, ka noko si'ai he maka ke hai eia ki te tangata.

³⁶ Te 'apitanga noko he gege ma'ugi 'aki o kogaa agatou to'o kia te kigatou, “Na haka hegeunga aa konei? E hu'ai to'a kae taganga. Ko Ia e gea ki na haagiki songo o sosopo kitaha!” ³⁷ Na gongo o'ona noko mahoga i ba'i kunga i te kakai 'anga.

*Ko Jesus noko haka ma'ugi pegea
(Matthew 8.14-17; Mark 1.29-39)*

³⁸ Ko Jesus noko hano i te Hage hai paaunga kite hage o Simon. Te tinana hungabai o Simon manga takoto i te noko hu'ai 'augia. Ko kigatou

* **4:32** 4.32 Mt 7.28,29.

noko haka ene 'aki kia Jesus ke 'aabaki kia te ia.
³⁹ Ma te hano a Jesus o tu'u i na pa'asi o te hahine o gea to'a ki te 'augia ma te sigi ia te ia. Te hahine na ghali o 'aga mai o hai hekau kia te kigatou.

⁴⁰ Nimaa mene te ga'aa, ko ba'i pegea noko kakabe mai e kigatou kia Jesus na pegea noko taki hai ogatou masaki. Ma te tuku gua gima kia te kigatou taki tasi o haka ma'ugi ia te kigatou ngatahi. ⁴¹ Na ta'u haagiki songo noko sosopo iho ite 'apitanga o boo, noko ngengege o kogaa agatou to'o, "Ko Koe te Hosa o te 'Aitu!" Ka ko Jesus noko susugi ia te kigatou o kaunaki ia te kigatou ke noka te gegea, iteme'agaa noko na'a e kigatou ko Ia te 'Agiki Taga'ia.

⁴² Nimaa te 'ago ke'ao, ko Jesus noko hano 'aatea ite manaha kite kunga gaabaki. Te 'apitanga noko sasaga ia te Ia aano hetae kite kunga noko manga noho ai, ma te hailobo kigatou pipiki 'ia ke noka te hano ia te kigatou. ⁴³ Ka ko Jesus noko hai atu, "Ko Au e hai kau tohi'aki ite Gongo Gaoi o te Hakahua'anga ate 'Aitu ki gaa manaha ma'u, iteme'agaa tenei te hai'anga noko haka to'o mai ai ia te Au." ⁴⁴ Ko Jesus noko manga pau o tohi'aki ina Hage hai paaunga i Judea.

5

*Te toka haa pegea noko mataa tata'o ia Jesus
 (Matthew 4.18-22; Mark 1.16-20)*

¹ *Nimaa te tasi 'ao, ko Jesus noko manga tu'u ai ite tauganga ite gano i Gennesaret,

* 5:1 5.1 Mt 13.1,2; Mk 3.9,10; 4.1.

kae haka putu mai kinai ba'i pegea o noho'aki mugheghi ia te Ia ke haka gongo ki na haka hegeunga a te 'Aitu. ² Nima a ina 'atu a Jesus te tokagua baka manga taumai i te tauganga, ka na taangata tautai kua boo ke huhu'i ogatou bugho. ³ Ko Jesus noko sopo ki tegaa i gua baka, te baka o Simon, ka noko haka ene kinai a Jesus ke mi'i tuku soo atu i te tau ganga, ma te noho ai o ako te 'apitanga.

⁴ Nima a 'oti tena haka hegeu, kae hai atu kia Simon, "Tuku soo atu ki te popoko 'anga o tupe ai te bugho ke hai ai ni kaui."

⁵ *Ka ko Simon noko haka tau o hai atu kinai, "Hakahua, ko kimatou kua ngageto'igoto i te poo nei, kae si'ai ni me'a kimatou hai 'ia, ka naato'o i te kua gea mai Koe, kae hai kau tupe 'ia te bugho nei."

⁶ *Te gholoba na tupe ai e kigaaua te bugho, noko hu'ai 'eha kaui noko tau ai, ma te hai ke motumotu ai tegaauga bugho. ⁷ Ma te baapae atu agaaua hemasi'inga noko i tegaa baka ke boomai o 'aabaki kia te kigaaua. Ma te boomai a kigaaua o uta ngatahi gu'ogatou baka i na kaui o hohonu ma te hakatu'u ke memene.

⁸ Te gholoba noko ina ai a Peter ki te hai 'anga nei, koia na too kina tugi o Jesus o hai atu kinai, "Hakahua, hinatu 'aatea ia te au, na'e ko au te pegea 'oosongo ina!" ⁹ Ko Peter ma ana hemasi'inga na hu'ai he gege ma'ugi 'aki i na kaui noko hu'ai 'eha noko hai e kigatou. ¹⁰ Noko konaa na noho ma'u a James ma John, gua hosa o Zebedee, gua hemasi'inga a Peter.

* 5:5 5.5 Jn 21.3. * 5:6 5.6 Jn 21.6.

Ko Jesus noko kogaa na to'oatu kia Peter, "Noka tau mataku, na'e hakatu'u ite 'aso nei o hano, kokoe e hai kego tautai pegea mai kia te au." ¹¹ Ko kigatou na toso ogatou baka ki 'agunga o tuku ai ma ba'i me'a agatou, kae tata'o ia Jesus.

Te tangata kahoa

(Matthew 8.1-4; Mark 1.40-45)

¹² Te 'aso noko manga noho ai a Jesus itegaa manaha, noko a'u ai te launatasi tangata kahoa. Te gholoba noko ina ai kia Jesus, koia noko too kite kege o sasaka kia te Ia o hai ake, "Hakahua, nimaa gaoui kia te Koe, hai mai ia te au kau mahu."

¹³ Ma te hohoga atu te gima o Jesus o 'oso atu kite tangata, kae hai atu kinai, "Manga gaoui kia te Au. Kokoe e hai ke mahu." Ma te ghali te kahoa'anga o masogo.

¹⁴ *Kae hai taagango kinai a Jesus o hai atu, "Noka tau 'atigongo ai ki he pegea, kae manga hinatu kite priest ke ina kia te koe, kae hai atu te begiunga noko gea ai a Moses ke haka'agi ai, kokoe kua pau o mahu." ¹⁵ Te gongo o Jesus na hohoga soo atu, mate haka putu mai ai te 'apitanga o ba'i pegea ke haka gongo kia te Ia, mate ke haka ma'ugi i ogatou masaki. ¹⁶ Ka ko Ia na hano 'aatea ia te kigatou ki na kunga gaabaki o noko manga noho ai o taakunga.

Ko Jesus noko haka ma'ugi te pegea taa haka pikipiki

(Matthew 9.1-8; Mark 2.1-12)

* **5:14** 5.14 Lev 14.1-32.

¹⁷ Nimaa te tasi 'ao, ko Jesus noko manga ako ai, ka na Pharisee ma na ako o na tagangonga noko boomai iba'i manaha i Galilee, ma Judea, ma Jerusalem o noko ma noho'aki ite kungaa. Ka na taganga o te 'Aitu noko ia Jesus ke haka ma'ugi masaki ai. ¹⁸ Noko iai na pegea noko 'amo mai e kigatou te pegea masaki taa haka pikipiki ite kaupea. Noko hailobo kigatou to'o'ia kigoto ite hage ke tuku i'ago ia Jesus. ¹⁹ Ka na he'e kite e kigatou he aga ke hai ai, iteme'agaa noko hu'ai 'api, ma te he kaakei kigatou ki te tu'aa hage o ta'aki, kae tuku iho ai ia te ia ite kaupea kite uso o te haka putunga i'ago ia Jesus.

²⁰ Te 'aso noko ina ai a Jesus kite sano ogatou, ko Ia noko hai atu, "Taku hemasi'inga, ou 'oosongo kua haka noka."

²¹ Na Pharisee ma na ako o na tagangonga na kogaa agatou tegeu'a, "Te pegea aa tenei e igho? 'Ai koai e'aonga te haka noka na 'oosongo, ka manga ko te 'Aitu launatasi?"

²² Ko Jesus noko na'a e Ia agatou tegeu'a ma te hakaanuatu kinai, "'Eaa ekonaa na tegeu'a ai ina uso outou? ²³ 'Ai niaa te haingaohie: Ite poi hai atu: 'Ou 'oosongo kua haka noka,' poe hai atu: 'Tu'uake o hano'?' ²⁴ Kae siahai Au ke na'a ai ekoutou te Hosa o Pegea ehai taganga ite kege nei ke haka noka na 'oosongo." Mate hai atu a Jesus kite pegea masaki taa haka pikipiki, "Ko Au ehai atu kia te koe: Tu'uake o to'o tou kaainga o hano ki tou manaha." ²⁵ Mate ghali ia, o tu'u i'ago ia te kigatou, o to'o nia noko manga teka kinai o

hano ki tena manaha, ma te haka e'eha eia ia te 'Aitu. ²⁶ Ko ba'i pegea noko he gege ma'ugi 'aki o haka e'eha e kigatou ia te 'Aitu. Ko kigatou noko hu'ai he langalanga 'aki ai o kogaa agatou to'o, "Ko kitatou kua hiina'i kina hai'anga hai o'ona noho i te 'aso nei."

*Ko Jesus noko haka pogo ia Levi
(Matthew 9.9-13; Mark 2.13-17)*

²⁷ Nimaa 'oti na hai'anga nei, ko Jesus noko hano o kite i te pegea tibu takis tena ingoa ko Levi, manga noho itena hage hai hekau. Ma te hai atu kinai a Jesus, "Tata'o mai ia te Au." ²⁸ Ko Levi na tu'u o ti'aki ba'i me'a, kae tata'o ia Jesus.

²⁹ Mate hai te hu'ai kainga a Levi kia Jesus itena hage, noko hu'ai 'api pegea tibu takis magaa pegea ma'u noko kai haka pigi kia te kigatou. ³⁰ *Ka na Pharisee mana ako ona tagangonga noko tu'utaki ki tegatou tu'uganga, noko haka angaanga 'aki o hai atu kia ona pegea haka ako, "'Eaa koutou ekai ma te bibinu haka pigi ai kina pegea tibu takis magaa pegea 'oosongo?"

³¹ Ka ko Jesus noko haka tau kia te kigatou o hai atu kinai, "E he'e na pegea toka te ligo dokita, ka na pegea masasaki. ³² Koau e he'e a'u kau haka pogo 'ia na pegea tinogaoui, ka manga na pegea 'oosongo ke sui tegeu'a."

*Na noho o te he'e kai i te sogi
(Matthew 9.14-17; Mark 2.18-22)*

³³ Ko kigatou noko hai atu kia Jesus, "Na pegea haka ako o John noko he'e kai iogatou 'aso

* 5:30 5.30 Lk 15.1,2.

taakunga ma te sogi, noko konaa na hai ma'u na pegea haka ako o na Pharisee, ka manga o'ou te manga kai ma te bibinu.”

³⁴ Ma te hakatau a Jesus o haiatu kia te kigatou, “'Ai e hai e koutou na pegea haka pogo ete tangata hai uguugu ho'ou ke he'e kai ite gholoba manga haka pata ai kigatou kia teia?

³⁵ Ka te 'aso kago a'u kago kakabe 'aatea ai te tangata hai uguugu ho'ou ia te kigatou, 'io tenaa tegatou 'aso he'e kai ma te taakunga.”

³⁶ Ko Jesus noko 'atigongo kia te kigatou ite haka gaataki nei, “Ka si'ai he pegea lalagi he momo laoa i te ake ho'ou o lapui ki he bebe ake. Poi konei na hai eia, koia e tangani lalagi eia te ake ho'ou, ka te momo laoa ho'ou ka he'e 'aonga ki te bebe ake.

³⁷ “Ka si'ai he pegea 'utu eia he waeni ho'ou ki he me'a 'utu waeni maigaa'aso. Poi konei na hai eia, te waeni ho'ou ka haka puu eia te me'a 'utu waeni, te waeni ka magingi kae maase'i ma'u ai te me'a e 'utu kinai te waeni. ³⁸ E si'ai! Te waeni ho'ou manga 'aonga te 'utu ki ni me'a 'utu waeni ho'ou.

³⁹ “E si'ai ma'u he pegea ke nimaa 'oti ite binu ihe waeni maigaa'aso kae siahai ki he me'a ho'ou, ka manga kogaa na to'o: 'Te me'a maigaa'aso te gaoi.' ”

6

*Te haka anuanu i na noho o te 'Ao oki oki
(Matthew 12.1-14; Mark 2.23—3.6)*

¹ *Te launatasi 'Ao oki oki ko Jesus noko hano ai i te uso o te 'umanga witi, ka ona pegea haka ako noko haka tu'u haki e kigatou na hua o na witi o migimigi i ogatou gima o kai ona hatu. ² Ma te haka anu kogaa ina Pharisee o hai atu kinai, "'Eaa e hai ai e koutou na hai 'anga he'e tuku ke hai i te 'Ao oki oki?"

³ Ma te haka tau a Jesus kia te kigatou o hai atu, "'Ai e he'e haka sahe e koutou nia noko hai e David i te gholoba noko he ongea 'aki ai ma ona pegea? ⁴ **Ko David noko hano o ugu kite hage o te 'Aitu, o to'o iho ai eia na utunga tapu o kai na me'a noko manga 'aonga te kai soko e na priest. Kae 'abange ma'u eia kogaa ki ona pegea o kai." ⁵ Ma te hai atu a Jesus kia te kigatou, "Te Hosa o Pegea te Hakahua o te 'Ao oki oki."

⁶ Nimaa tegaa tasi 'Ao oki oki, ko Jesus noko hano o ugu kite Hage hai paaunga o ako ai, ka noko iai te launatasi tangata pikipiki te gima maui. ⁷ Na Pharisee ma na ako o na tagangonga noko ligo e kigatou he hai 'anga ke haka makau ai kia te Ia, ma te mata haka hitaiaki ia te Ia po ka haka ma'ugi e Ia te pegea i te 'Ao oki oki. ⁸ Ka ko Jesus noko na'a e Ia agatou tegeu'a, ma te hai atu ki te pegea noko piki piki te gima, "Tu'u ake o a'u o tu'u i 'ago i te 'apitanga." Ma te tu'u te tangata o hano o tu'u i te kungaa.

⁹ Ma te hai atu a Jesus kia te kigatou, "Ko Au e hai kau hakaanu kia te koutou, niaa te tuku ke hai i te 'Ao oki oki, ke hai ai ni hai 'anga

* **6:1** 6.1 Deut 23.25. * **6:4** 6.4 Lev 24.9. * **6:4** 6.4 1 Sam 21.1-6.

gaoi, po ke hai ai ni hai'anga maase'i. E hai ke haka ma'ugi pegea ai, poe hai ke taa pegea ai?"

¹⁰ Mate he keukeu'aki a Jesus ia te kigatou ngatahi, kae hai atu kite tangata, "Hohoga atu tou gima." Mate hai ete tangata, mate gaoi hoki te gima. ¹¹ Ka na Pharisee ma na ako ona tagangonga na hu'ai he'ika'ika'aki ai mate haka tu'u puge po nia e hai kigatou hai'ia kia Jesus.

Te tino anga hugu tuma'a e gua pegea haka to'o o Jesus

(Matthew 10.1-4; Mark 3.13-19)

¹² Na 'aso na, noko haka neke ai a Jesus kite ogo ke taakunga ai. Noko noho ai ite poo o noko manga taakunga ai kia te 'Aitu. ¹³ Nimaa te mahoata, kae haka pogo e Jesus ona pegea haka ako o boomai kia te Ia o haka pau ai te tino anga hugu tuma'a e gua ia te kigatou o mate ia te kigatou na pegea haka to'o. ¹⁴ Konei ogatou ingoa:

Ko Simon, noko mate ma'u e Ia tena ingoa ko Peter,
 ma te taina ia Andrew,
 ma James, ma John, ma Philip, ma Bartholomew,
¹⁵ ma Matthew, ma Thomas,
 ma James te hosa o Alphaeus,
 ma Simon te 'zealot',
¹⁶ ma Judas te hosa o James,
 ma Judas Iscariot te pegea noko hai kego
 haka soko ia Jesus.

* **6:15** 6.15 te 'zealot', te pegea i te tu'uganga noko he'e siahahai ki Rome

*Ko Jesus noko tohi'aki ma te haka ma'ugi pegea
(Matthew 4.23—5.12)*

¹⁷ Ko Jesus noko iho tata'o ia te kigatou o tu'u i te kunga tokatoka gaoi. Te hu'ai tu'uganga i ona pegea haka ako noko i te kungaa, ma ba'i pegea taki boomai i ba'i kunga i Judea, ma Jerusalem, ma te tukutai o Tyre ma Sidon. ¹⁸ Ko kigatou noko boomai ke haka gongo kia Jesus, ma te ke haka ma'ugi iogatou masaki. Na pegea noko iai na haagiki songo na hai o gaoi, ¹⁹ ko ba'i pegea noko hegotu'aki ke he'osohi kia Jesus, iteme'agaa na taganga noko sosopo mai ia te Ia o haka ma'ugi ia te kigatou ngatahi.

²⁰ Ko Jesus noko ina 'atu ki ona pegea haka ako ma te hai atu kinai,
"Te haka gaoinga kia te koutou e lae,
iteme'agaa koutou na pegea o te Hakahua'anga
a te 'Aitu.

²¹ Te haka gaoinga kia te koutou manga
he ongea 'aki,
iteme'agaa koutou e hai ke go makokona.
Te haka gaoinga kia te koutou emagegepe i na
'aso nei,
iteme'agaa koutou e hai ke go kakata.

²² *Te haka gaoinga kia te koutou ina 'aso go-
toa'a ai a pegea kia te koutou,
ma te he ngaatutu'a 'aki kia te koutou,
ma te baa songo ia te koutou,
ma te hegeu songo ai kia te koutou,
i te ghaghi i te Hosa o Pegea.

* 6:22 6.22 1 Pet 4.14.

23 *'Ogo noko sisiaatu ina 'asona mate noko magagaohie, iteme'agaa ehua'eha te ga'unga a'autou ite gangi. Noko manga konaa na hai ogatou tupuna ki na taauga.

24 Kae haka 'aagoha koutou na pegea ga'u, iteme'agaa kua 'oti ite ga'u ekoutou te haka magagaohie.

25 Haka 'aagoha koutou manga kai gaoi ina 'aso nei, iteme'agaa koutou e hai ke go he ongea 'aki. Haka 'aagoha 'aki a koutou manga kakata ina 'aso nei, iteme'agaa koutou kago noko magegepe mate tatangi.

26 Haka 'aagoha koutou ina 'aso hegeu gaoi ai a pegea kia te koutou, noko manga konaa na hai ogatou tupuna ki na taauga gogoi.

*Ma'ine ki na makau
(Matthew 5.38-48; 7.12a)*

27 "Ka ko Au e haiatu kia te koutou manga haka gongo mai kia te Au: Ma'ine atu ki outou makau, mate hai hai'anga gaoi atu ki na pegea manga gotoa'a kia te koutou. 28 Haka gaoi atu na pegea manga tongi ia te koutou, mate taakunga atu ina pegea manga he'e kumu ia te koutou. 29 Nimaa iai he pegea epaa eia tou kagahau, anga atu ma'u kinai tegaa pa'asi. Nimaa iai he pegea eto'o eia te ake o'ou, noka te susugi ia te ia ite poi to'o ma'u eia tou ake maatogu 30 Haiga'a atu ki ba'i pegea haka ene 'aki

* 6:23 6.23 2 Chr 36.16; Acts 7.52.

kia te koe, ka nimaa iai he pegea eto'o ma'au he me'a, noka tau haka ene hoki ai. ³¹ *Hai atu ekoutou ni hai'anga kigaa pegea ke papata ki autou siahahai'anga kia te kigatou, ke hai ni hai'anga kia te koutou.

³² “Nimaa maa'ine koutou ki na pegea manga maa'ine kia te koutou, tehea te haka gaoinga ka ga'u ai ekoutou? Manga konaa na hai ma'u na pegea 'oosongo te maa'ine ki na pegea maa'ine kia te kigatou. ³³ Ka poi manga hai hai'anga gaoi koutou ki na pegea manga hai hai'anga gaoi kia te koutou, ehai ke kohea na ga'u ekoutou ni hakagaoinga? Na pegea 'oosongo manga konaa agatou hai ma'u. ³⁴ Ka nimaa manga haiga'a me'a koutou ki na pegea, manga tegeu'a ake koutou kego tau'i haka hoki kia te koutou, ehai kego kohea na ga'u ai ekoutou he hakagaoi? Na pegea 'oosongo manga haiga'a me'a ma'u ki gaa pegea 'oosongo, kae tegeu'a ake kego tau'i haka hoki ngatahi. ³⁵ Ka koutou maa'ine atu ki outou makau, mate hai me'a gaoi atu kia te kigatou, mate manga muna o 'abatu ma'agatou ni me'a, kae noka tautou hakasano kego giu'aki kia te koutou, ka kego hua'e'eha ai autou ga'unga, ka kego hai ma'u ai ni tamagiki ma'a te 'Aitu Hu'ai Ma'u agunga ia te koutou, iteme'agaa ko Ia e'agoha ma'u i na pegea he'e tagamagie, ma na pegea hai hai'anga songo. ³⁶ Koutou 'agogoha atu, ke noho pete Tamana o'outou e'agoha.

* **6:31** 6.31 Mt 7.12.

Te haka aba kogaa pegea
(Matthew 7.1-5)

³⁷ “Noka te haka aba kogaa pegea, ka kego noka te haka aba ia tekoutou. Noka te haka makau kogaa pegea, ka kego noka te haka makau ia tekoutou. Haka noka hai'anga atu kigaa pegea ka kego haka noka hai'anga ma'u kia tekoutou. ³⁸ Haiga'a atu, ka kego sui o haiga'a kia tekoutou. Ehai kego 'abatu ke 'eha kia tekoutou, ke noho pe te kete etape o ta'ota'o mate o'io'i, ka ke 'eha aano honu o magingiai ni me'a. Ekonaa na noho te haiga'a'anga kia tekoutou. Ka te potaha o nia kago hai e koutou, e hai kego konaa na hai haka papata ma'u kia tekoutou.”

³⁹ *Ko Jesus noko 'atigongo ma'u kia te kigatou i te haka gaataki nei, “'Ai manga 'aonga te hutiaki e he pegea kibi he pegea kibi? 'Ai ko kigaaua ngatahi kago he'e hetoki ki he pupu'a?! ⁴⁰ *Te pegea haka ako e he'e sigi itena ako, ka nimaa iai he pegea haka ako gaoui, koia e hai kego noho pe tena ako.

⁴¹ “'Eaa manga ina ai koe ki te mi'i momo pebu e i-te mata o te taiu, ka manga haka tausuu ake ai koe ki te potu ga'akau i tou mata? ⁴² 'Eaa e konei na to'o ai koe kia te taiu, 'Taina, tuku mai kau sa'u iho 'ia te mi'i momo pebu i tou mata na,' ka te manga he'e ina koe ki te potu ga'akau i tou mata?! Ko koe te pegea haka tomu'a. Mataa sa'u iho te potu ga'akau i tou mata, ka ke ina gaoui koe o sa'u iho te mi'i momo pebu i te mata o te taiu.

* **6:39** 6.39 Mt 15.14. * **6:40** 6.40 Mt 10.24,25; Jn 13.16; 15.20.

Te ga'akau ma ona hua
(Matthew 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “E si'ai he ga'akau gaoi ke hai mo'ona ni hua maase'i, kae si'ai ma'u he ga'akau maase'i ke hai mo'ona ni hua gaoi. ⁴⁴ *Ko ba'i ga'akau manga taki na'a i ona hua. Ko pegea ka he'e haki e kigatou ni hua mo'o te ga'akau e mate te 'fig' i ni kaubago hotohoto i mouku, po ni hua ga'akau hai waeni i he ga'akau maase'i i mouku. ⁴⁵ *Te pegea gaoi e sosopo mai ai na me'a gaoi i na me'a gaoi manga noho ite uso o'ona, ka te pegea maase'i manga sosopo mai ai na me'a maase'i manga noho ite uso o'ona. Ka te ngutu e gea i na me'a manga honu i te uso o'ona.

Te toka gua pegea 'ati hage
(Matthew 7.24-27)

⁴⁶ “'Eaa e mate ai e koutou ia te Au o hai mai: 'Hakahua, Hakahua,' ka manga he'e hai ai e koutou nia e gea ai Au? ⁴⁷ E hai kau haka 'agi'ia kia te koutou na noho ona pegea boomai kia te Au o haka gongo iaku haka hegeunga o hai e kigatou. ⁴⁸ Ko kigatou manga noho pete pegea haka tu'u tena hage. Koia noko mataa kegi na gua kina pou o popoko, 'io mugi o haka tu'u te hage ite ogo hatu. Te 'aso nakake ake ai te honunga o guti kite hage, ka noko he'e 'aonga te ngatugu, iteme'agaa noko gaoi tena haka tu'u'anga. ⁴⁹ Ka te pegea e haka gongo ki aku haka hegeunga, kae he'e hai eia, manga noho pete pegea noko haka tu'u tena hage ite kege, ka he'e tau haka tu'u sanga. Te gholoba

* **6:44** 6.44 Mt 12.33. * **6:45** 6.45 Mt 12.34.

e kake ai te honunga o guti kinai, ma te too te hage, o pau o maseuseu.”

7

Te sano o te tugitau'a mai Rome

(Matthew 8.5-13)

¹ Nima'a 'oti i te gea a Jesus i ba'i hai 'anga nei kite 'apitanga noko ma hakagongo kia te Ia, kae hano ki Capernaum. ² Te kungana noko iai te launatasi guani o te tugitau'a noko hu'ai ma'ine kinai tena hakahua, ka na masaki o hitaiaki ke mate. ³ Te tugitau'a na gongo ia Jesus ma te tuku eia kogaa ina 'agiki o na Jew o boo kia te Ia, o he haka ene 'aki kinai ke a'u a Jesus o haka ma'ugi tena guani. ⁴ Te gholoba noko boomai ai kigatou kia Jesus, ko kigatou noko hu'ai he sasaka 'aki kia te Ia o haiatu kinai, “Te pegea nei e hu'ai maa'ogi ke 'aabaki kinai Koe, ⁵ iteme'agaa koia e hu'ai ma'ine ki tematou kakai 'anga nei, ma te haka tu'u ma'u eia tematou Hage hai paaunga.” ⁶ Ma te tata'o a Jesus ia te kigatou.

Ko Ia noko hitaiaki kite hage, kae manga kaunaki ete tugitau'a ana hemasi'inga o boo kia Jesus o haiatu kinai, “Hakahua, noka tau maikia mai kinai, na'e he'e 'aonga te haiatu au ke a'u Koe ki goto i toku hage nei. ⁷ Tenei te hai 'anga e maanatu ake ai au e he'e 'aonga taku hinatu kia te Koe, ka manga gea mai kinai i he kupu, ka ke ma'ugi toku guani. ⁸ Iteme'agaa ko au ma'u te pegea hakahua e pegea, kae sui au o hakahua eau kogaa pegea hai tau'a. Nima'a haiatu au ki tenei: 'Hinatu!' koia ka hano. Nima'a haiatu ma'u au ki tegaa, 'A'u!' koia ka a'u. Nima'a

kaunaki eau toku guani o hai atu kinai, 'Hai atu te hai 'anga na!' ka maa'ogi ia o hai."

⁹ Nimaa haka gongo a Jesus kite hai'anga nei, ko Ia noko gege ma'ugi ai ma te keu iho ki te 'apitanga noko tata'o ia te Ia o hai atu kinai, "Ko Au e hai atu kia te koutou, e he'e kite e Au he pegea ke konei na sano i Israel." ¹⁰ Nimaa giu na pegea noko kaunaki o boo kia Jesus o hetae atu ki te hage o kite e kigatou te guani kua ma'ugi.

Ko Jesus noko haka ma'ugi te tama a te hahine magepe

¹¹ Noko he'e taunga gogo, kae ghali a Jesus o hano kite manaha e mate tena ingoa ko Nain. Ona pegea haka ako ma te hu'ai tu'uganga noko tata'o ia te Ia. ¹² Nimaa hitaiaki Ia ke hetae kite aga kigoto ite manaha, te pegea e mate e 'amo iho kitaha. Koia te tama e tasi a te tinana, ka koia te hahine magepe. Noko hu'ai 'api pegea i te manaha noko manga haka pata kia te ia. ¹³ Te gholoba noko ina 'atu ai te Hakahua ki te hahine, te uso o'ona noko hu'ai 'agoha kinai ma te hai atu kinai, "Noka te tangi."

¹⁴ Kae hano a Jesus o 'oso kite peenanga o te pegea mate, ma te tutu'u haka ma'u na pegea noko 'amo e kigatou, kae hai atu a Jesus, "Tama, ko Au e hai atu kia te koe: 'Aga ake!" ¹⁵ Te pegea na mate noko 'aga o noho o noko manga haka hegeu, ma te a'u a Jesus o 'abange haka hoki kia te tinana.

¹⁶ Ko ba'i pegea noko hu'ai he gege ma'ugi 'aki o haka e'eha e kigatou ia te 'Aitu, o kogaa agatou to'o, "Te hu'ai taauga kua haka 'agitino i 'ago ia te kitatou." Ma te kogaa agatou to'o ma'u, "Ko te

'Aitu kua a'u ke 'aabaki ki ona pegea." ¹⁷ Te gongo o Jesus na mahoga i ba'i kunga i Judea, ma ba'i kunga henua noho mugheghi.

*Ko Jesus ma John Baptist
(Matthew 11.2-19)*

¹⁸ Na pegea haka ako o John noko 'atigongo kia te ia i te ta'u hai 'anga nei, ma te ngege atu a John i te toka gua i ona pegea haka ako, o boomai kia te ia, ¹⁹ ma te haka to'o eia o boo kia te Hakahua ke haka anuanu kinai, "Tena Koe manga mata ai ke a'u, po ko kimatou manga koi hitagi i he pegea 'aatea?"

²⁰ Nimaa boomai gua pegea kia Jesus, o hai atu kinai, "Ko John e haka to'o mai eia ia te kimaaua o boomai kimaaua haka anu kia te Koe, po tenaa Koe manga mata ai ke a'u, po ko kimatou koi hitagi i he pegea 'aatea?"

²¹ Te gholobana, ko Jesus noko manga haka ma'ugiai eIa ba'i pegea masasaki iba'i sa'osaga mouhage, mate pagepage eIa na haagiki songo, ma te lugaluga eIa na mata o na pegea kikibi. ²² *Nimaa haka tau a Jesus kigua pegea noko haka to'omai e John o boomai, o hai atu kinai, "Giu atu o hogahoga kia John i nia kua hiina'i kinai kougua ma te haka gongo kinai: Na pegea kikibi kua hiina'i, na pegea seu kua lango, na pegea kaho kua mahu, na pegea tugi kua haka gongo, na pegea mamate kua maa'ugi giu, ma te Gongo Gaoi kua tohi'aki ai ki na pegea lae. ²³ Haka gaoi ki te pegea e he'e tootoo baasi'a ia te Au."

* **7:22** 7.22 a Is 35.5,6; b Is 61.1.

²⁴ Nima'a 'oti i te giu gua pegea o John, kae haka tu'u te haka hegeu a Jesus kite 'apitanga i na noho o John, o hai atu kinai, "Niaa te boo koutou ki te tugatea ke hiina'i kinai? Te kaso hatu e pusi ete oko o maloku? ²⁵ Nima'a si'ai, 'ai niaa te noko boo koutou ke hiina'i kinai? Te tangata e haka gosigosi i na ake hu'ai maatanga gaoui? Si'ai, na pegea e haka gosigosi i na ake hu'ai maatanga gaoui i te ga'u me'a haka saga ka manga kite ai i na hage o na hakahua ga'u. ²⁶ Ka niaa te noko boo koutou ke hiina'i kinai? Te taauga? E maa'ogi, e hai atu Au kia te koutou, koia e sigi i na taauga. ²⁷ *Tenei te pegea noko 'atigongo ai na Kanukanu Tapu o hai ake, 'E hai ke go haka to'o mai toku pegea to'o gongo ke go mu'a ia te Koe, ke go haka ngaague eia te aga kia te Koe.'

²⁸ Ko Au e hai atu kia te koutou, ko John e hu'ai hua'eha o sigi i ba'i pegea sosopo i te kege nei, ka he pegea e hua'iti'iti i te Hakahua 'anga a te 'Aitu, koia e hu'ai hua'eha o sigi ia John."

²⁹ *Ko ba'i pegea, ma na pegea tibu takis ma'u noko haka gongo kina gea'anga a Jesus, ma te na'a ai e kigatou na paaunga a te 'Aitu e hu'ai gaoui, iteme'agaa ko kigatou na 'oti i te haa gogomi e John. ³⁰ Ka na Pharisee ma na ako o na tagan-gonga noko he'e siahahai kina gaataki a te 'Aitu kia te kigatou, iteme'agaa na he'e haagogomi e John.

³¹ Ko Jesus noko konei na gea ma'u, "E hai kau kohea na haka papata'ia na pegea o te

* **7:27** 7.27 Mal 3.1. * **7:29** 7.29 Mt 21.32; Lk 3.12.

'atu tangata nei? E kohea na noho a kigatou?

³² Ko kigatou manga noho pe na tama giki manga noho 'aki ite kunga hetau'i'aki me'a o noko manga he ngengege 'aki kia te kigatou:

'Ko kimatou e pusi kohe kia te koutou,

ka he'e tau'aso kinai koutou!

Ko kimatou e taugua i na taugua haka 'aagoha,

ka he'e tatangi ai koutou.'

³³ Ko John Baptist noko a'u o he'e kai utunga o he'e binu ini waeni, ma te hai ake koutou, 'Koia eiai te 'atua.'

³⁴ Nimaa a'u te Hosa o Pegea o kai mate binu, mate hai ake koutou, 'Ko Ia te pegea sia kai mate sia binu waeni, ka ko Ia ma'u te hemasi'inga ana pegea tibu takis ma gaa pegea 'oosongo.'

³⁵ Na pegea kua ga'u e kigatou te 'igo'igo o te 'Aitu, e haka 'agi e kigatou e maa'ogi."

Te hahine 'oosongo noko sogosogo na ba'e o Jesus

³⁶ Te launatasi i na Pharisee noko haka pogo eia ia Jesus ke kai haka pigi kia te ia, ma te hano Ia o ugu kite hage ote Pharisee o noho kite kunga kai.

³⁷ *Nimaa na'a ete hahine 'oosongo noko ite manaha, ko Jesus manga kai ite hage ote Pharisee, mate to'omai eia te mi'i poati, tena ingoa te alabasta, noko iai te bai hu'ai tutuu gaoui.

³⁸ Koia noko tu'u mai tu'a ia Jesus o pata i na ba'e, o noko manga tangi ma te basuu eia na ba'e o Jesus i na go'imata o'ona, ma te sogosogo eia i na gau 'ugu o'ona, ma te sosongi i na ba'e kae gigingi kinai eia te bai tutuu gaoui.

* **7:37** 7.37 Mt 26.7; Mk 14.3; Jn 12.3.

³⁹ Te gholoba naina 'atu ai te Pharisee noko haka pogo eia ia Jesus kite hai 'anga nei, koia noko konei ana tegeu'a ake, "Te pegea nei poi te taauga, manga 'aonga te na'a e Ia po te hahine aa te 'oso kia te Ia, mate na'a ma'u e Ia koia te hahine 'oosongo ina."

⁴⁰ Mate haka tau a Jesus o hai atu kia teia, "Simon, ko Au e siahai kau gea kia tekoe ite hai 'anga."

Mate haka tau a Simon o hai atu kinai, "Ako, 'atigongo mai kia te au."

⁴¹ Mate hai atu a Jesus, "Te tokagua pegea noko to'o agaa mane ka kego sui kite pegea haiga'a mane. Noko to'o e tegaa te gimanga gau (500) mane, kae to'o e tegaa te katoa haka gima (50) mane. ⁴² Ka na si'ai he pegea ia te kigaaua ke hai he mane ke tau'i haka hoki ai kia te ia, ma te manga haka noka eia kia te kigaaua ngatahi. Koai gaa ia te kigaaua te noko hu'ai ma'ine kinai?"

⁴³ Mate haka tau a Simon o hai atu, "Koau e kogaa aku tegeu'a, te pegea e to'o mane o 'eha ka kua manga haka noka kinai."

Hai atu kinai a Jesus, "Tau haka tau mai 'anga na e hu'ai gaoui."

⁴⁴ Mate keu atu a Jesus kite hahine kae hai atu kia Simon, "Ko koe e ina mai kite hahine nei? Taku a'u'anga kitou hage nei, ko koe e he'e 'aumai ekoe he bai ke huhu'iai oku ba'e, ka te hahine nei ehuhu'i eia oku ba'e ina go'imata o'ona, ma te sogosogo ina gau'ugu o'ona. ⁴⁵ Ko koe e he'e sosongi ia te Au, ka te hahine nei ehakatu'u ite gholoba e ugu mai ai

Au kite hage nei, koia e he'e 'oti tena sosongi i oku tapungao. ⁴⁶ Koe e he'e gigingi e koe he bai tutuu gaoi ki toku 'ugu, ka te hahine nei kua gigingi eia te bai tutuu gaoi ki oku ba'e. ⁴⁷ Tenei te hai'anga e hai atu ai Au kia te koe: Na 'oosongo o te hahine nei e hu'ai 'eha, ka kua haka noka kinai, tenei te hai'anga e hua'eha ai tena ma'ine. Ka koai e he'e hu'ai haka noka hai'anga kinai, e hai ke hua'iti'iti ma'u te ma'ine o'ona."

⁴⁸ Mate haiatu a Jesus kite hahine, "Ou 'oosongo kua haka noka."

⁴⁹ Kogaa ina pegea noko haka pata kia te Ia, noko kogaa agatou to'o, "'Ai koai tenei te 'aonga te haka noka na 'oosongo ma'u?!"

⁵⁰ Ko Jesus noko haiatu kite hahine, "Te sano o'ou te haka ma'ugi ia te koe; hinatu mate goto maagie."

8

Te haka gaataki i te pegea lago hatu me'a (Matthew 13.1-23; Mark 4.1-20)

¹ Nimaa mugimai kogaa gholoba, ko Jesus noko hano kina hu'ai manaha ma na mi'i manaha o noko manga tohi'akiai i te Gongo Gaoi o te Hakahua'anga a te 'Aitu. Te tino anga hugu tuma'a e gua pegea hakaako noko manga he tata'o'aki ia te Ia. ² *Ka noko iai ma'u na haahine noko hakagaai e Jesus i na haagiki songo ma na sa'o saga: Ko Mary noko mate tena ingoa ko Mary mai Magdala, te pegea noko boo 'aatea ai te toka hitu haagiki songo, ³ ma Joanna, te

* **8:2** 8.2 Mt 27.55,56; Mk 15.40,41; Lk 23.49.

uguugu o Chuza, te pegea noko hakahua i na me'a a Herod, ma Susanna, ma gaa pegea ma'u. Na haahine nei noko hai agatou me'a o 'aabaki ai kia Jesus ma ona pegea haka ako.

⁴ Noko hu'ai 'api pegea noko taki boomai i ba'i manaha kia Jesus, ma te 'atigongo kinai a Ia i te haka gaataki nei: ⁵ "Te launatasi pegea sanga noko hano ke sanga ana hatu me'a. Nimaa lago ana hatu me'aa, noko hetoki kogaa ki na taha ba'e aga o takataka, kae boomai na manu hegegei o te gangi o kai ekigatou. ⁶ Noko iai kogaa hatu me'a noko hetoki kite kunga ngaoa'a. Nimaa malubu ake, ghali o pakupaku, iteme'agaa e he'e tau bai ke hakangasogo eia. ⁷ Noko iai kogaa hatu me'a noko hetoki kite kunga kaubago hotohoto ina. Nimaa malubu o ngaasogo ngatahi ake, ma te baa magu'ia e gaa ga'akau na me'a noko baa seu o mamate. ⁸ Noko iai kogaa hatu me'a noko hetoki ki te kunga kege gaoi, noko ngasogo ake o hai ona hua, noko taki hua te hua me'a e tasi."

Te gholoba noko 'oti i te konei ana gea ai, kae hai atu kia te kigatou, "Koai e hai na taginga ke hakagongo, haka gongo ake ai!"

⁹ Na pegea haka ako noko haka anuanu kia Jesus o hai atu, "Tehea te gaataki o te haka gaataki nei?" ¹⁰ *Ka ko Jesus noko haka tau kia te kigatou o hai atu, "Te naa 'anga o na hai'anga ngigo o te Hakahua 'anga a te 'Aitu, kua 'oti i te haiga'a kia te koutou, ka kogaa pegea e haka hegeu kinai Au i na haka gaataki, ka ke nimaa, 'si'igoa e hiina'i kinai kigatou, ka ka he'e kite,

* **8:10** 8.10 Is 6.9.

ma te si'igoa e haka gongo kinai, ka ka he'e 'igo-hia.'

¹¹ Tenei te hogahoga 'anga o te haka gaataki: Na hatu me'a manga noho pena haka hegeunga a te 'Aitu. ¹² Na me'a noko hetoki kite tahaba'e agaa, manga noho pena haka hegeunga a te 'Aitu i na uso o na pegea manga haka gongo, kae ghali a Satan o a'u o sa'u 'aatea ina uso ogatou, ka kigatou noka te too kinai mate maa'ugi ai.

¹³ Na me'a e hetoki kite kunga ngaoa'a, manga noho pena haka hegeunga ate 'Aitu ina uso o na pegea ga'u ekigatou na haka hegeunga ate 'Aitu ite mi'i gholoba e haka gongo kinai o magagaohie, kae he'e tau aka. Manga na'a ite mi'i 'aso, ka nimaa hetae mai na 'aso o na pakenga, ko kigatou manga hetoki iho. ¹⁴ Na me'a e hetoki ki na kunga kaubago hotohoto ina, manga noho pena haka hegeunga ate 'Aitu i na uso o na pegea e haka gongo kinai, ka manga maikia ki na ga'unga, mana siahai 'anga ki na me'a o te kege nei e hai ia te kigatou o he'e 'aonga te hai ni hai 'anga gaoui. ¹⁵ Ka na hatu me'a e hetoki ki te kunga kege gaoui, manga noho pe na haka hegeunga a te 'Aitu i na uso o na pegea gaoui ma te mangangao o haka gongo kinai o pipiki i na uso ogatou, ma te tuku gago ia te kigatou, ka ke go hai ai e kigatou ni hai 'anga gaoui.

Te haka gaataki i te peba

(Mark 4.21-25)

¹⁶ *"E si'ai he pegea ke tutu eia he peba o tango i he kete, po e tuku ki he gago kaupea, kae

* **8:16** 8.16 Mt 5.15; Lk 11.33.

hai ke haka tu'u kite kunga haka eke peba, ka ke hiina'i kinai na pegea eboo kigoto i te hage. ¹⁷ *Iteme'agaa ko ba'i hai 'anga huu e hai kego haka 'agi ke hiina'i kinai, ma ba'i hai 'anga ngigo e hai kego na'a, ma te to'omai kite maagama ke hiina'i kinai. ¹⁸ *Na'a pipiki ake e koutou nia e haka gongo ai koutou, iteme'agaa koai e ga'u eia, e hai kego haiga'a beegaba kia te ia, ka koai e he'e ga'u eia, e hai kego sa'u 'aatea ia teia. Haka gatagoa nia e tegeu'a ake e hai eia, e hai kego sa'u ia te ia."

Te tinana o Jesus ma te 'api o'ona
(*Matthew 12.46-50; Mark 3.31-35*)

¹⁹ Te tinana o Jesus mana taina o'ona noko boomai kigatou hiina'i kia te Ia, ka na he'e 'aonga tegatou boo o hitaiaki kinai, iteme'agaa noko hu'ai 'api pegea. ²⁰ Noko iai na pegea noko 'atigongo ai kia Jesus o hai atu kinai, "Ko te tinanu ma na taina o'ou manga tutu'u i haho e siahahai ke hiina'i kia te Koe." ²¹ Ka ko Jesus noko haka tau o hai atu kinai, "Konei oku tinana ma oku taina, na pegea manga haka gongo ki na haka hegeunga a te 'Aitu o hai e kigatou."

Ko Jesus noko haka noka te huukenga
(*Matthew 8.23-27; Mark 4.35-41*)

²² Nimaa te launatasi 'ao, ko Jesus noko hai atu ki ona pegea haka ako, "Kitatou boo ki tegaa pa'asi i te gano nei." Ma te sosopo a kigatou kite baka o haka 'ui. ²³ Nimaa 'ui a kigatou i te baka, kae moe a Jesus. Ma te too te huukenga kite

* **8:17** 8.17 Mt 10.26; Lk 12.2. * **8:18** 8.18 Mt 25.29; Lk 19.26.

gano o hai ke mene ai te baka. O hu'ai maikia ai kigatou.

²⁴ Na pegea haka ako noko boomai kia Jesus o baa 'aga e kigatou o hai atu kinai, "Hakahua, ko kitatou ka mamate!"

Ma te tu'u ake a Jesus o gea susugi na oko ma te moana noko 'atua, ma te maa'ogi o magino kae ngongoto. ²⁵ Kae hai atu a Jesus ki ona pegea haka ako, "Tehea te sano o 'outou?!"

Ko kigatou noko matataku ma te he gege ma'ugi 'aki o kogaa agatou he hakaanu 'aki, "Te pegea aa tenei, te gea ki na oko ma te moana o mangangao kia te Ia?"

*Ko Jesus noko haka ma'ugi te pegea uguhia
(Matthew 8.28-34; Mark 5.1-20)*

²⁶ Ko kigatou noko 'ui o boo ki na kunga henua o na pegea o Gerasa, te kunga itegaa pa'asi ite gano i Galilee. ²⁷ Te gholoba noko sopo ake ai a Jesus kite tauganga, ko Ia noko bilaabei ma te tangata uguhia, te pegea mai te manahaa. Noko hu'ai 'eha 'aso te tangata nei noko he'e mago ai, o he'e kakai ai ini hage, ka koia noko manga kakai i na 'atu takotonga. ²⁸ Nimaa ina 'atu kia Jesus, koia noko pipisi te mate kae too atu ki na ba'e o Jesus, o tangi ngege o hai ake, "Jesus, niaa te hai ke hai e Koe kia te au? Jesus, te Hosa o te 'Aitu e Hu'ai Ma'u'agunga? Ko au e sasaka kia te Koe, ke noka te hai songo ia te au." ²⁹ Ka ko Jesus na kaunaki e Ia te haagiki songo ke hano 'aatea ite tangata. Noko 'eha 'aso noko uguhia ai. Masi'igoa noko gii na ba'e ma na gima i na puni hatu'ugi, ma te hai ona pegea ge'o, ka

noko manga motumotu eia na puni hatu'ugi kae kakabe e te 'atua ki na kunga gaabaki.

³⁰ Ko Jesus noko haka anu kinai o haiatu, “Tehea tou ingoa?”

Mate haka tau o haiatu, “Toku ingoa ko 'Api To'a.” Koia noko konei ana gea, iteme'agaa noko 'api haagiki songo na he uguhi ia te ia. ³¹ Kae he sasaka 'aki na haagiki kia Jesus ke noka te kaunaki ia te kigatou ke boo kite pupu'a he'e ngato.

³² Noko iai te hu'ai tugaa piki noko manga kai i te pa'asi o te ogo. Na haagiki noko he sasaka 'aki kia Jesus ke tuku kigatou boo o he uguhi i na piki, ka na tuku e Ia. ³³ Te gholoba na sosopo ai na haagiki songo kitaha ite tangata, ko kigatou na he'agiko o he uguhi i na piki, mate he'agiko iho i te pa'asi o te tiha, o 'u'utu ki te gano o memene ai.

³⁴ Nimaa hiina'i kinai na pegea noko ge'o e kigatou na piki kite hai'anga na hai, mate he'agiko giu o he 'atigongo 'aki ai ite manaha ma na kakai'anga. ³⁵ Ma te boo te 'apitanga ke hiina'i kite hai'anga na hai. Te gholoba noko boo ai kigatou kia Jesus, kigatou na kite i te pegea noko iai na haagiki, kua boo 'aatea ai, ka manga noho haka pata kia Jesus. Koia kua mago, ka kua hai tegeu'a gaoui, ma te matataku ai a kigatou. ³⁶ Na pegea noko hiina'i kinai, noko 'atigongo ai kite 'apitanga ite tangata noko iai na haagiki kua gaoui. ³⁷ Mate boomai ko ba'i pegea ite kakai'anga i Gerasa o haka ene'aki kia Jesus ke hano 'aatea ia te kigatou, iteme'agaa ko kigatou

kua hu'ai matataku. Ma te sopo a Jesus ki te baka o hano.

³⁸ Te tangata noko boo 'aatea ai na haagiki songo, noko haka ene kia Jesus ke tata'o ai, ka na he'e maka a Jesus, manga hai atu kinai, ³⁹ "Hoki atu ki tou manaha o 'atigongo ai i nia kua hai e te 'Aitu kia te koe." Ma te hoki te tangata o 'atigongo i ba'i hai 'anga kua hai e Jesus kia te ia.

*Gua haahine noko haka ma'ugi e Jesus
(Matthew 9.18-26; Mark 5.21-43)*

⁴⁰ Te gholoba noko hoki ai a Jesus ki tegaa pa'asi o te gano, te 'apitanga noko haka pogo ia te Ia, iteme'agaa ko kigatou ngatahi noko ma hitagi ia te Ia. ⁴¹ Noko iai te pegea tena ingoa ko Jairus, te hakahua o te Hage hai paaunga, ka noko a'u o too kina ba'e o Jesus o haka ene kinai ke hano ki tena hage. ⁴² Iteme'agaa tena tama 'ahine e tasi, te pegea katoa tuma'a e gua ona ghapu, ka manga takoto e hai ke go mate.

Ka te hano 'anga a Jesus i te agaa, ko ba'i pegea noko muimui mai kia te Ia. ⁴³ Ka noko iai te launatasi hahine noko manga higosia i te masaki o haahine o katoa tuma'a e gua ona ghapu. Ka noko si'ai he pegea ke hai ia te ia ke gaoi. ⁴⁴ Te hahine noko 'agu mai tu'a ia Jesus o 'oso kite kapa o tena ake, ma te ghali te singa 'anga te tino o 'oti.

⁴⁵ Ma te haka anu a Jesus o hai atu, "Koai te 'oso kia te Au?"

Mate heege'i ngatahi kigatou, kae hai atu kinai a Peter, "Hakahua, ehu'ai 'api to'a te haka putu mai 'anga o muimui kia te Koe!"

⁴⁶ Ka ko Jesus noko kogaa ana to'o atu, "Kua 'oso te pegea kia te Au. Ena'a e Au i te taganga e hano ia te Au."

⁴⁷ Ma te kite iho e te hahine te hai'anga e hai eia kua na'a, ma te a'u popoge, o guti ki na ba'e o Jesus o hogahoga i'ago i te 'apitanga te hai'anga e'oso ai kia Jesus, ma tena ghali'anga o ma'ugi.

⁴⁸ Ma te hai atu a Jesus kia te ia, "Ta'ahine, te sano o'ou kua hai ia te koe o soihua. Hinatu mate goto maagie."

⁴⁹ Ko Jesus noko manga koi haka hegeu, kae boomai na pegea i te hage o Jairus, te hakahua o te Hage hai paaunga, o hai atu kia Jairus, "Ko tau tama'ahine kua mate. Noka te hai ma'u te Ako ke ghaulia ai."

⁵⁰ Nimaa haka gongo kinai a Jesus, mate hai atu kia Jairus, "Noka tau matakua, ka manga too mai, ka ke ma'ugi a tau tama'ahine."

⁵¹ Te 'aso noko hetae ai a Jesus kite hage o Jairus, noko he'e tuku e Jesus he pegea ke tata'o ia te Ia, ka manga ko Peter ma John ma James ma te tamana ma te tinana o te tama 'iti'iti. ⁵² Ko ba'i pegea noko manga tatangi mate magegepe i te tama 'iti'iti, ka ko Jesus noko hai atu kinai, "Noka tautou magegepe, na'e koia e he'e mate, ka manga moe."

⁵³ Ko kigatou noko putatai kia Jesus, i te noko na'a ekigatou te tama 'iti'iti kua mate. ⁵⁴ Ka ko Jesus noko tau i te gima o te tama 'iti'iti kae hai atu kinai, "Ta'ahine, 'aga ake!" ⁵⁵ Ma te ghali te ma'ugi o te mi'i hahine o hokimai kinai, o 'aga o tu'u, ma te kaunaki e Jesus ia te kigatou ke 'abange ma'ana ni utunga ke kai. ⁵⁶ Ko

ona hai maatu'a noko hu'ai he gege ma'ugi 'aki ai, ka ko Jesus noko haitaagango kia te kigaaua o haiatu, "Noka te hogahoga ki he pegea te hai'anga e hai nei."

9

Te hakato'o'anga e Jesus te tino anga hugu tuma'a e gua

(Matthew 10.5-15; Mark 6.7-13)

¹ Ko Jesus noko ngege ite tino anga hugu tuma'a e gua pegea haka ako o boo ngatahi mai, kae haiga'a kinai e Ia na taganga ke pagepage ai na haagiki songo mate ke haka ma'ugiai na pegea masasaki. ² Mate kaunaki e Jesus ia te kigatou ke boo o tohi'aki i te Hakahua 'anga a te 'Aitu, mate ke haka ma'ugi na pegea masasaki. ³ Ko Jesus noko haiatu kia te kigatou, "Noka te to'o ma'autou ni me'a itautou boo'anga na: Ni tokotoko, poni kete, poni utunga, poni mane, poni ake ke ge'o ai. ⁴ Tehea te hage e he uguhi kinai koutou, noho'aki atu ai aano hetae kite 'aso boo o'outou ite manaha. ⁵ **Ka nimaa iai ni pegea he'e haka pogo ia te koutou, tuutuu atu na kege i outou tapungao makaa boo koutou itegatou manaha, kago haka'agiai ko kigatou e ti'akina." ⁶ Ko kigatou na boo i ba'i manaha o tohi'aki kinai i te Gongo Gaoi mate haka ma'ugi ba'i pegea masasaki i ba'i kunga.

⁷ *Ko Herod te Hakahua o Galilee na haka gongo ina hai'anga noko hai, o

* 9:5 9.5 Acts 13.51. * 9:5 9.5 Lk 10.4-11. * 9:7 9.7 Mt 16.14; Mk 8.28; Lk 9.19.

mou tegeu'a, noko ghaghi i te hai ake na pegea, "Ko Ia ko John Baptist na mate ka kua ma'ugi hoki." ⁸ Kae hai ake kogaa ma'u, "Ko Ia ko Elijah kua haka 'agitino hoki," ka manga hai ake kogaa, "Ko Ia te launatasi ina taauga maigaa 'aso, ka kua manga ma'ugi hoki." ⁹ Ka ko Herod noko hai atu, "Ko John na toghi eau te u'a, ka koai te haka gongo ai au nei?" Ka ko Herod noko siahai ke ina kia Jesus.

*Ko Jesus noko haangai e Ia te hu'ai 'apitanga
(Matthew 14.13-21; Mark 6.30-44; John 6.1-14)*

¹⁰ Nimaa giu mai na pegea haka to'o, ko kigatou noko 'atigongo kia Jesus inia kua 'oti ite hai e kigatou, mate kakabe e Jesus ia te kigatou o boo soko ki te launatasi manaha, e mate ko Bethsaida. ¹¹ Ka na na'a e te 'apitanga, o tata'o ia te Ia, ka na haka pogo e Jesus ia te kigatou, ma te 'atigongo kinai i te Hakahua 'anga a te 'Aitu, ma te haka ma'ugi na pegea noko siahai kigatou maa'ugi.

¹² Nimaa hano te ga'aa ke pisi, te tino anga hugu tuma'a e gua pegea haka ako noko boomai kia Jesus o hai atu kinai, "Tuku atu te 'apitanga kigatou boo ki na manaha ma na kunga henua e hitaiaki mai nei, ke ligo ai ma'agatou ni utunga, ma te kigatou noho 'aki ai, na'e ko kitatou manga i te kunga gaabaki."

¹³ Ka ko Jesus noko haka tau kia te kigatou o hai atu, "'Abatu e koutou ma'agatou ni utunga ke kai."

Ko kigatou noko haka tau o hai atu kia Jesus, "Manga toka gima amatou bred ma te toka gua

mi'i kaui, nimaa si'ai, kimatou boo o tau'i ni utunga ma'ana pegea e 'api nei!" ¹⁴ (Ite me'agaa te gimanga noa taangata te noko i te kungaa.)

Ko Jesus noko hai atu ki ona pegea haka ako, "Hai atu kite 'apitanga ke boomai o manga taki noho 'aki i te tinogima." ¹⁵ Nimaa maa'ogi na pegea haka ako o hai ekigatou te 'apitanga o noho 'aki. ¹⁶ Sa'u ake e Jesus te toka gima bred ma gua kaui, kae ina haka tu'u kite gangi o haka 'aue ai kia te 'Aitu, kae tohitohi o 'abange ki ona pegea haka ako o tuha ki te 'apitanga. ¹⁷ Ko kigatou na kai o makokona, kae tibu ena pegea haka ako na momo utunga noko toe o tape ai te tini ma te tokagua kete.

*Te hogahoga 'anga e Peter na noho o Jesus
(Matthew 16.13-19; Mark 8.27-29)*

¹⁸ Nimaa tegaa 'aso, ko Jesus noko manga taakunga launatasi ai, kae boomai ona pegea haka ako kia te Ia, ma te haka anu kinai a Jesus o hai atu, "Te 'apitanga manga hai ake ko Au koai?"

¹⁹ *Ko kigatou noko haka tau o hai atu, "Manga hai ake kogaa, ko Koe ko John Baptist, kae hai ake kogaa ma'u, ko Koe ko Elijah, kae hai ake kogaa pegea, ko Koe te launatasi ina taauga mai gaa 'aso ka kua ma'ugi hoki."

²⁰ *Nimaa haka anu hoki atu a Jesus kia te kigatou o hai atu, "Ka koutou 'eaa? Koutou e hai ake ko Au koai?"

Mate haka tau a Peter o hai atu, "Ko Koe te 'Agiki Taga'ia mai a te 'Aitu."

* **9:19** 9.19 Mt 14.1,2; Mk 6.14,15; Lk 9.7,8. * **9:20** 9.20 Jn 6.68,69.

²¹ Ka ko Jesus noko hai taagango kia te kigatou ke noka te hogahoga na noho o'ona ki he pegea. ²² Kae kogaa ana to'o atu ma'u, "Te Hosa o Pegea e hai kego tiha'ia ki ba'i hai 'anga, kago he'e siahahai kinai na 'agiki o na Jew, ma na tuinga o na Priest, ma na ako o na tagangonga. Ko Ia e hai kego ta'ia, ka nimaa i te togunga 'ao, kae ma'ugi hokimai."

²³ *Ma te hai atu a Jesus kia te kigatou ngatahi, "Te pegea nimaa siahai ke tata'o tu'a ia te Au, e hai ke noka te maanatu iho kia te ia, kae to'o tena kros, o tata'o tu'a mai ia te Au. ²⁴ *Iteme'agaa koai e siahai ke ge'o te ma'ugi o'ona, e hai kego he'e kitea, ka koai e ti'aki mai te ma'ugi kia te Au, e hai kego kite hoki ai. ²⁵ 'Ai tehea te gaoi o te pegea ga'u eia ba'i me'a i te kege nei, kae ti'aki te ma'ugi o'ona? ²⁶ Te pegea nimaa pa'a ia te Au ma aku haka hegeunga, te Hosa o Pegea kago pa'a ma'u ia te ia, i te 'aso kago a'u ai Ia ma tena mamagunga, ma te mamagunga o te Tamana, ma o'ona ensel tapu.

²⁷ "Koau e 'atigongo maa'ogi atu kia te koutou, e iai na pegea manga tutu'u i te kunga nei kago he'e hetae kinai te mate, hano aano hiina'i kite Hakahua 'anga a te 'Aitu."

Te haka gigi 'anga a Jesus
(*Matthew 17.1-8; Mark 9.2-8*)

²⁸ Nimaa sigi te bagunga 'ao i te konei na gea a Jesus, kae kakabe e Ia ia Peter, ma John, ma James, o haka pigi kia te Ia o haka neke kite

* **9:23** 9.23 Mt 10.38; Lk 14.27. * **9:24** 9.24 Mt 10.39; Lk 17.33; Jn 12.25.

ogo ke taakunga ai. ²⁹ Te gholoba noko manga taakunga ai Ia, na taunga mata noko gigiu, kae hu'ai maagama ona ake, o manga noho pena kemo'anga na 'uiga. ³⁰ Mate 'a'aki mate mamagunga 'atanga gaoi, te tokagua taangata, ko Moses ma Elijah o manga hegeu ma Jesus. ³¹ Ko kigatou noko manga hegeu ki te hano o 'ona noko ma hai ke haka maa'ogi e Ia i Jerusalem. ³² Ka ko Peter ma gua 'ana hemasi'inga na hu'ai momoe, nimaa te gholoba na a'aga ai, ko kigatou noko hiina'i kite mamagunga o Jesus ma gua pegea noko tutu'u haka pigi kia te Ia. ³³ Nimaa hai ke boo 'aatea gua pegea ia Jesus, kae haiatu a Peter kia te Ia, "Hakahua, e hu'ai gaoi tematou boomai'anga kite kunga nei, kimatou hai'ia he toka togu boghugha, he launatasi mo'ou, ma he launatasi mo'o Moses, ma he launatasi mo'o Elijah." Ka noko he'e na'a e Peter nia te noko gea kinai.

³⁴ Te gholoba noko manga koi haka hegeu ai a Peter, kae sopo mai te po'ao o tango ia te kigatou, mate matataku na pegea haka ako itegatou memene'anga ite po'ao. ³⁵ **Ma te sopo mai te ge'o ite po'ao o hai mai, "Tenei toku Hosa noko haka pupugu e Au. Haka gongo ake kia te Ia." ³⁶ Te gholoba na he'e gongona ai te ge'o, kae hiina'i atu kigatou ko Jesus manga launatasi. Na pegea haka ako na manga na'a soko e kigatou na hai'anga nei. Kae he'e hogahoga e kigatou kini pegea na hai'anga noko hiina'i kinai kigatou.

* **9:35** 9.35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mk 1.11; Lk 3.22. * **9:35**
9.35 2 Pet 1.17,18.

*Ko Jesus noko haka ma'ugi te pegea uguhia
(Matthew 17.14-18; Mark 9.14-27)*

³⁷ Nimaa tegaa 'ao, ko kigatou noko boo iho ite ogo, kae boomai te 'apitanga o pegea o bilaabei ma Jesus. ³⁸ Te launatasi tangata ite haka putunga noko ngege kia Jesus o haiatu, "Hakahua, ko au e sasaka atu kia te Koe ke ina kitoku hosa, na'e tenei taku tama 'iti'iti etasi. ³⁹ Kae hai e te 'atua ia te ia o ghaghaa to'a; hai ia te ia ghotoi, o manga popoge kae piloe te ngutu, kae hu'ai hai songo eia ia te ia, kae he'e 'aonga tena hano 'aatea ia te ia. ⁴⁰ Kua sasaka ai au ki ou pegea haka ako kigatou pagepage 'ia, ma te he'e 'aonga te hai e kigatou."

⁴¹ Mate hakatau a Jesus o haiatu, "Koutou te 'atutanga maase'i, kae he'e too kia te Au. Tahiaange 'aso e hai kau noko haka pata ai kia te koutou o baasiko ia te koutou? Kakabe mai tou hosa kite kunga nei."

⁴² Nimaa hakatu'u a'u te mi'i tangata, kae manga 'aka ete haagiki ia teia o too kite kege, kae hai o popoge, mate pagepage e Jesus te haagiki songo, kae haka ma'ugi e ia te mi'i tangata, kae tuku o hoki kia te tamana. ⁴³ Te 'apitanga na hu'ai he gege ma'ugi 'aki ai i na hu'ai taganga o te 'Aitu.

Te gholoba noko he gege ma'ugi 'aki ai ba'i pegea ina hai'anga noko hai e Jesus, ko ia noko haiatu kiona pegea haka ako, ⁴⁴ "Haka gongo mai o na'a gaoi nia te hai kau gea ai kia te koutou: Te Hosa o Pegea e hai ke go haka soko 'ia ki na gima o pegea." ⁴⁵ Ka noko he'e na'a e kigatou po tehea tena gaataki. Noko

hu'ai ngigo ia te kigatou, o he'e na'a ai e kigatou, ma te matataku a kigatou te haka anuanu 'aki ai kia te Ia.

Koai gaa te hai ke go hua'eha?
(*Matthew 18.1-5; Mark 9.33-40*)

⁴⁶ *Na pegea haka ako noko haka bagebage 'aki, po koai ia te kigatou te hai kego hua'eha.

⁴⁷ Nimaa na'a e Jesus agatou maanatu, ma te kakabe mai e Ia te mi'i tama 'iti'iti o haka tu'u i ona taha. ⁴⁸ *Kae hai atu a Jesus kia te kigatou, "Koai e kumu i te mi'i tama 'iti'iti nei, i te maanatu i toku ingoa, e kumu ia te Au. Ka koai e kumu ia te Au, e kumu ia te Ia noko haka to'o mai ia te Au. Ka te pegea e hu'ai hua'iti'iti ia te koutou, tenaa ia e hai ke go hua'eha."

⁴⁹ Ma te hai atu a John, "Hakahua, ko kimatou noko hiina'i kite pegea noko manga pagepage haagiki itou ingoa, ka na susugi ekimatou ia te ia, iteme'agaa koia he'e te pegea ia te kitatou."

⁵⁰ Ma te hai atu kinai a Jesus, "Noka te susugi ia te ia, na'e te pegea nimaa he'e haka makau ia te koutou, te pegea outou."

Te he'e mamaka 'anga a Samaria kia Jesus

⁵¹ Nimaa hitaiaki te 'aso noko hai ke hoki ai a Jesus kite gangi, ko Ia noko hai tena maanatu ke hano ki Jerusalem. ⁵² Ka noko tuku na pegea o mumu'a ia te Ia, ke baa gongo te manaha i Samaria ke ngaague o hitagi mai ia te Ia. ⁵³ Ka na pegea o te manaha na he'e haka pogo ia Jesus, iteme'agaa ko Ia noko hai ke hano ki

* **9:46** 9.46 Lk 22.24. * **9:48** 9.48 Mt 10.40; Lk 10.16; Jn 13.20.

Jerusalem. ⁵⁴ *Nimaa hiina'i kinai gua pegea haka ako ia James ma John kite hai'anga nei, ma te hai atu kia Jesus, "Hakahua, ko Koe e siahai kimaua haka ene 'aki he ahi mai te gangi ke tutu ia te kigatou?" ⁵⁵ Ka noko keu mai kinai a Jesus o gea susugi ia te kigaaua. ⁵⁶ Kae boo kigatou ki tegaa manaha.

*Na noho o te tata'o tu'a ia Jesus
(Matthew 8.19-22)*

⁵⁷ Te gholoba noko manga koi boo ai kigatou i te aga, kae hai atu te pegea kia Jesus, "Koau hai kau tata'o tu'a ia te Koe ki ba'i kunga hano kinai Koe."

⁵⁸ Ka na hai atu a Jesus kia te ia, "Na manu hetoogohi o mouku e hai ogatou 'ana, ka na manu hegegei e hai ogatou aliu, ka te Hosa o Pegea e he'e tau kunga ke moe ai."

⁵⁹ Kae hai atu a Jesus ki tegaa pegea, "Tata'o tu'a mai ia te Au."

Ka koia noko hakatau o hai atu, "Hakahua, mataa tuku mai kau hano o tanu ia tamau."

⁶⁰ Mate hakatau a Jesus o hai atu kia te ia, "Tuku atu na pegea mamate, ke tanu ogatou pegea mamate, kae hinatu koe o 'atigongo i te Hakahua 'anga a te 'Aitu."

⁶¹ *Kae hai atu ma'u tegaa pegea, "Hakahua, mataa tuku mai kau hoki o haka mahoga ki oku pegea i toku manaha, 'io kau go tata'o ia te Koe."

⁶² Mate haka tau kinai a Jesus o hai atu, "He'e kitea he pegea ke 'oso kite me'a kegi kege, kae

* **9:54** 9.54 2 Kgs 1.9-16. * **9:61** 9.61 1 Kgs 19.20.

keu hoki ki tu'a. Koia ka he'e 'aonga te hai hekau ki te Hakahua 'anga a te 'Aitu."

10

Te hakato'o'anga e Jesus te tino hitu tuma'a egua

¹ Mugi ite hai'anga nei, ko te Hakahua noko haka-pau ma'u e Ia te tino hitu tuma'a egua o tuku ia te kigatou o boo takigua, o mumu'a ia te Ia ki ba'i manaha ma ba'i kunga e hai kego hano kinai. ² *Ko Jesus noko haiatu kia te kigatou, "E hu'ai 'eha na me'a e matu'a ite 'umanga, ka na pegea utu he'e 'api. Haka ene 'aki atu ai kite Hakahua o te 'umanga kua matu'a, ke tuku ma'u eia ni pegea ke boo kigatou o utu te 'umanga kua matu'a. ³ *Boo atu! Na'e tuku e Au ia te koutou ke boo o noho pe na punua sipisipi e boo ki na kunga eiai na manu totogo hai maka. ⁴ Noka te to'o ni oko oko, poni tanga, poni taka ba'e, ma te noka te gegea kini pegea i te aga.

⁵ "Te 'aso kago he uguhiai koutou ki he hage, ogo mataa kogaa na haiatu kinai: 'Te gotomaagie kite hage nei.' ⁶ Ka nimaa iai he pegea gotomaagie i te hage, te gotomaagie e hai ke noho kia te ia. Ka nimaa si'ai, te gotomaagie e hai ke manga hoki atu kia te koutou. ⁷ *Noho 'aki atu i te hage na, o kai ma te bibinu nia kago 'abatu e kigatou kia te koutou, iteme'agaa te pegea e hai hekau, kago ga'u eia

* **10:2** 10.2 Mt 9.37,38. * **10:3** 10.3 Mt 10.16. * **10:7** 10.7 1 Cor 9.14; 1 Tim 5.18.

tena giu'aki. Ogo noka te boo itegaa hage ki tegaa hage.

⁸“Koutou nimaa boo ki he manaha o haka pogo ia tekoutou, kaiatu nia kago 'abatu kia tekoutou. ⁹ Haka ma'ugi atu na pegea masasaki ite kungaa, mate 'atigongo atu kia tekigatou: 'Te Hakahua'anga ate 'Aitu kua hitaiaki kia tekoutou.’ ¹⁰ *Ka nimaa boo koutou ki he manaha o he'e haka pogo ia tekoutou, ogo manga boo atu kina agatu'u, o haiatu kina pegea manga iai, ¹¹ *'He'e po na tobeabu ina manaha o'outou epipigi ki omatou tapungao, e hai ke tahitahi ke haka'agi ai te kuu manaba kia tekoutou. Ka te me'a ke na'a ekoutou, te Hakahua'anga a te 'Aitu kua hitaiaki.’ ¹² *Ko Au e hai atu kia tekoutou, ko te 'Aitu e hai ke go kago kite manaha nei ite 'aso o te haka aba o sigi i Sodom.

*Te hu'ai kagohia ki gua manaha he'e sui tegeu'a
(Matthew 11.20-24)*

¹³ *“Haka'aagoha a koutou Chorazin! Haka'aagoha a koutou Bethsaida! Na hai'anga haka gege ma'ugi noko hai e Au kia tekoutou, poi hai e Au ki Tyre ma Sidon, ko kigatou kua goa te he keu'aki giu mai o mamago ini bebe laoa, ma te haa pugha ini gehu, ke haka'agi ai kua 'oti i ogatou 'oosongo. ¹⁴ Ko te 'Aitu e hai ke go kago kia tekoutou, ite 'ao o te haka aba o sigi i Tyre

* **10:10** 10.10 Acts 13.51. * **10:11** 10.11 Mt 10.7-14; Mk 6.8-11;

Lk 9.3-5. * **10:12** 10.12 a Gen 19.24-28; Mt 11.24; b Mt 10.15.

* **10:13** 10.13 Is 23.1-18; Ezek 26.1—28.26; Joel 3.4-8; Amos 1.9,10; Zech 9.2-4.

ma Sidon. ¹⁵ *Ka koutou Capernaum e siahahai koutou hu'ai ma'u 'agunga? E hai ke go seu kite ugaimami."

¹⁶ *Ko Jesus noko hai atu ki ona pegea haka ako, "Koai e haka gongo kia te koutou, e haka gongo ma'u kia te Au. Ka koai kago he'e siahai kia te koutou, kago he'e siahai ma'u kia te Au. Ka te pegea kago he'e siahai kia te Au, e he'e siahai ma'u kia te 'Aitu noko haka to'o mai ia te Au."

Te giu mai 'anga te tino hitu tuma'a e gua

¹⁷ Te tino hitu tuma'a e gua noko giu mai ma tegatou magagaohie o kogaa agatou to'o, "Hakahua, na haagiki songo ma'u noko hu'ai mangangao kia te kimatou ina pagepage'anga e kimatou itou ingoa."

¹⁸ Mate hakatau a Jesus o haiatu kia tekigatou, "Ko Au kua ina kia Satan etoiho, manga noho pete 'uiga kemomai ite gangi.

¹⁹ *Ka kua 'abatu e Au kia te koutou na taganga, koutou takataka'ia ai na ngata mana manuba'e gua, mate koutou sigiai ina taganga o te makau. Kago si'ai ni me'a ke haisongo ia te koutou. ²⁰ Ka koutou noka tautou sisia, ite munange na haagiki kua mangangao ia te koutou, ka koutou e hai ke manga sisia, ina ingoa o'outou kua 'oti i te kanukanu ite gangi."

²¹ Te gholobana, ko Jesus noko hu'ai magagaohie ite Spirit Tapu mate kogaa ana to'o, "Tamau, ko Koe te Hakahua o te gangi mate kege nei, ko Au e haka e'eha ia te Koe, iteme'agaa

* **10:15** 10.15 Is 14.13-15. * **10:16** 10.16 Mt 10.40; Mk 9.37; Lk 9.48; Jn 13.20. * **10:19** 10.19 Ps 91.13.

noko huu e Koe na hai'anga nei ina pegea he 'igo'igo'aki mana pegea na'a hai'anga, kae haka'agi e Koe kina pegea manga noho pena tamagiki. E maa'ogi Tamau, na me'a nei manga hai i au maanatu gaoui.

²²* “Ko ba'i hai'anga na tuku e Tamau kia te Au. E si'ai he pegea na'a eia koai ko tena Hosa, ka manga na'a e te Tamana. Kae si'ai ma'u he pegea na'a koai ko te Tamana, ka manga ko tena Hosa, mana pegea e ligo e te Hosa ke haka'agi kinai e Ia.”

²³ Mate takahugi atu a Jesus kiona pegea haka ako o manga mi'i gea atu kia te kigatou o hai atu, “Haka gaoui kina mata kua hiina'i ki na hai'anga e hiina'i kinai koutou nei. ²⁴ Iteme'agaa ko Au e hai atu kia te koutou, noko 'api taauga mana hakahua, noko siahahai ke hiina'i ki na hai'anga kua hiina'i kinai koutou nei, ka noko he'e 'aonga te hiina'i kinai. Ko kigatou noko siahahai ma'u kigatou haka gongo ki na hai'anga kua haka gongo kinai koutou nei, ka noko he'e 'aonga te haka gongo kinai.”

Te haka gaataki i te pegea 'agoha mai Samaria

²⁵* Te launatasi 'aso noko tu'u ai te launatasi ina ako o na tagangonga o hailobo eia ia Jesus, o hai atu kinai, “Ako, niaa e hai kau hai'ia kau ga'u'ia ai te ma'ugi noho goa?”

²⁶ Ma te haka tau a Jesus o hai atu kinai, “Niaa te noko kanukanu ki na tagangonga? E kohea na na'a e koe tena haka sahe'anga?”

* **10:22** 10.22 a Jn 3.35; b Jn 10.15. * **10:25** 10.25 Mt 22.35-40; Mk 12.28-34.

27 *Ka koia noko haka tau o hai atu, “Ma'ine atu kia te 'Agiki te 'Aitu o 'ou i tou uso ngatahi, ma tou ma'ugi ngatahi, ma au to'a'anga ngatahi, ma au tegeu'a ngatahi. Mate ma'ine atu ki ou pegea e pata mai, ke noho pe au ma'ine 'anga kia te koe.”

28 *Ma te haka tau a Jesus o hai atu kinai, “Tau haka tau na e hu'ai gaoui, konei na hai atu, ka ke ma'ugi ai koe.”

29 Ka koia noko siahai ke haka 'agi koia e hu'ai gaoui, tegaa te hai 'anga noko hai atu ai kia Jesus, “'Ai koai toku pegea e pata mai?”

30 Ma te haka tau a Jesus o hai atu kinai, “Te launatasi tangata noko hinaiho i Jerusalem ki Jericho. Ma te labu e na pegea kaia'a, o huhuke e kigatou ona ake, kae kogu e kigatou aano semu o noko manga takoto, kae boo. 31 Nimaa hano ma'u te priest ite aga etasi, koia na kite ite pegea manga takoto, ma te hano haka tihitihi ai itegaa pa'asi o te aga. 32 Noko iai ma'u te pegea ite hanohano o Levi noko hetae kite kungaa. Nimaa ina kite pegea, koia ma'u noko hano haka tihitihi ai itegaa pa'asi o te aga. 33 *Ka te launatasi pegea mai Samaria noko hano ite aga etasi. Nimaa hetae kite kunga noko manga takoto ai te pegea, koia na ina kinai o hu'ai 'agoha kia te ia. 34 Koia noko hano o tuku kinai eia na oela ma na waeni o hetauaki ai ona maka, o gii. Kae mugi ia o nekeneke ake ia te ia o haka eke ki tena donki, o kakabe eia ki te hage o na pegea lango o hegau ai ia te ia. 35 Nimaa tegaa 'ao,

* 10:27 10.27 a Deut 6.5; b Lev 19.18. * 10:28 10.28 Lev 18.5.

* 10:33 10.33 2 Chr 28.15.

sa'u ake eia te toka gua mane siliva, o haiga'a ki te hakahua o te hage, kae hai atu kinai: 'Kumu atu ia te ia, ka nimaa go hokimai au, kau go sui 'ia nia kua hai kinai e koe.' "

³⁶ Ma te hai atu a Jesus, "Koai i te toka togu nei e tegeu'a ake koe, koia noko hai ki te pegea na taa ena pegea kaia'a, o noho mai tena pegea e pata mai?"

³⁷ Te ako ona tagangonga noko hakatau o hai atu kinai, "Te pegea noko 'agoha kia te ia."

Ma te hai atu a Jesus kia te ia, "Hinatu, o konei au hai ma'u."

Ko Jesus noko maataki ia Martha ma Mary

³⁸ *Ko Jesus ma ona pegea haka ako noko boo i te aga. Ko ia noko hetae kite manaha o te hahine e mate tena ingoa ko Martha, o haka pogo eia ia te ia ki tena manaha. ³⁹ Ko ia noko hai tena taina noko mate tena ingoa ko Mary, noko manga noho o pata ina ba'e o te 'Aitu, o noko manga haka gongo kinia noko manga gea kinai. ⁴⁰ Ka ko Martha noko hu'ai ghaulia i ba'i me'a noko manga ngaague eia. Koia noko a'u kia Jesus o hai atu kinai, "Hakahua, 'ai e he'e tegeu'a ake Koe e maase'i, te manga tuku e te taina o'oku ia te au o manga hai hekau launatasi? Hai atu kinai ke a'u o 'aabaki kia te au!"

⁴¹ Haka tau a te Hakahua o hai atu, "Martha, ko koe e hu'ai ghaulia ki ba'i me'a. ⁴² Kae launatasi hai 'anga e gaoui te siahai kinai. Ko Mary kua ligo eia te hai 'anga hu'ai gaoui, kago he'e to'o 'aatea ia te ia."

* **10:38** 10.38 Jn 11.1.

11

*Ko Jesus noko ako te taakunga
(Matthew 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Te launatasi 'ao, ko Jesus noko taakunga ai i tegaa kunga. Te gholoba na 'oti i te taakunga ai Ia, a'u te launatasi i ona pegea haka ako o hai atu kinai, "Hakahua, ako mai kimatou taakunga, ke noho pe te ako 'anga e John ona pegea haka ako."

² Ko Jesus noko hai atu kia te kigatou, "Koutou nimaa taakunga, konei na taakunga ake, 'Tematou Tamana e noho i te gangi, te ingoa tapu o'ou ke haka ma'u 'agunga, te hakahua o'ou ke go a'u.

³ 'Aumai ma'amatou ni utunga i ba'i 'aso.

⁴ Haka noka mai omatou 'oosongo, na'e ko kimatou manga haka noka ma'u ki na pegea e hai agatou hai 'anga songo kia te kimatou.'

Ma te noka te tuku ia te kimatou ki ni pakenga."

⁵ Ma te hai atu a Jesus kia te kigatou "Poi iai he pegea ia te koutou e hai ma'ana he hemasi'inga, kae hano kia te ia i te tu'u gua poo o hai atu kinai: 'Hemasi'inga, mataa 'aumai ma'aku he toka togu bred, ⁶ e iai taku hemasi'inga e a'u kia te au, kae he'e tau utunga kau haangai 'ia ai.' ⁷ Ka poi konei na hakatauiho te pegea igoto: 'Noka te baa tu'ia mai ia te au. Te aga kua 'oti i te titingi, ka ko kimatou ma aku tamagiki kua 'oti i te momoe. E he'e 'aonga taku 'aga kau 'abatu 'ia he me'a kia te koe.' ⁸ Ko Au e hai atu kia te koutou, hakagata goa koia ka he'e 'aga o 'abange te bred i te munange koia tena hemasi'inga, ka naato'o

i te koia e he'e pa'a tena haka ene goa, koia ka 'aga o haiga'a kia te ia te potaha ona me'a e siahai kinai ia.

⁹ "Ka ko Au e hai atu kia te koutou: Haka ene 'akiatu ka ke 'abatu kia te koutou. Sasaga atu ka ke go kite e koutou. Tukituki atu te titingi ka ke go luga kia te koutou. ¹⁰ Iteme'agaa ko ba'i pegea haka ene 'aki e hai kego ga'u e kigatou, koai esasaga e hai kego kite eia, koai e tukituki e hai kego luga kia te ia te aga.

¹¹ "'Ai koai ia te koutou na tamana, poi haka ene kinai mo'ona he hosa ihe kaui, ka manga haka suihaki eia ihe ngata o 'abange kinai? ¹² Poe haka ene kinai ma'ana he hua paolo, ka manga 'abange kinai eia he manu ba'egua? ¹³ Ka koutou poi na pegea maase'i, kae manga na'a te haiga'a me'a gaoui ki autou tamagiki, esooatu te Tamana o'outou manga noho i te gangi e hai kego haiga'a e Ia te Spirit Tapu ki na pegea e haka ene 'aki ai kia te Ia."

Ko Jesus ma te tugi o na haagiki

(Matthew 12.22-30,43-45; Mark 3.20-27)

¹⁴ Ko Jesus noko pagepage e Ia te haagiki he'e gea. Te gholoba noko hano 'aatea ai te haagiki, te tangata noko he'e 'aonga te gea, na gea, ma te he tu'ia 'aki ai te 'apitanga. ¹⁵ *Ka noko iai kogaa ia te kigatou noko kogaa agatou to'o, "Ko Beelzebub, te tugi o na haagiki songo, te haiga'a eia kia te Ia na taganga o ma pagepage ai na haagiki songo." ¹⁶ *Noko hai lobo e kogaa pegea

* **11:15** 11.15 Mt 9.34; 10.25. * **11:16** 11.16 Mt 12.38; 16.1; Mk 8.11.

ia te Ia i te haka ene 'aki kinai ni haka 'igonga mai te gangi.

¹⁷ Ko Jesus noko na'a eIa agatou maanatu mate haiatu kia tekigatou, "Poi iai he sa'a e tuhatuha ia te kigatou o he hai songo 'aki, kago he'e nohogo. Ka poi iai he matinginga etasi, e tuhatuha ia te kigatou o he hai songo 'aki, kago pau o maseuseu. ¹⁸ Ko Satan poi tuha tena sa'a o he hai songo 'aki ia tekigatou, e hai ke kohea na nohogo tena sa'a? Ko Au manga konei aku gea, iteme'agaa e hai ake koutou, ko Au manga pagepage haagiki i na taganga o Beelzebub. ¹⁹ Ka poi maa'ogi o pagepage e Au na haagiki i te ingoa o Beelzebub, to'oi te taganga te manga pagepage ai ena pegea o'outou na haagiki? E haka 'agi ai ena pegea o'outou, koutou e saga. ²⁰ Ka nimaa pagepage e Au na haagiki i na taganga o te 'Aitu, te Hakahua 'anga a te 'Aitu kua hetae mai kia te koutou.

²¹ "Te gholoba engaague ai te pegea to'a 'ana me'a hai tau'a o ge'o ai tena hage, ko ba'i me'a a'ana ka noko noho gaoi. ²² Ka nimaa iai he pegea e hu'ai to'a o sigi, e a'u kia te ia o hetau aano sepu ai, ka to'o eia ko ba'i me'a hai tau'a a te tangata noko sano goa kinai, o tuhatuha eia nia e to'o eia.

²³ *"Te pegea e he'e haka pata kia te Au e haka makau eia ia te Au, ka te pegea nimaa he'e kakabe pegea mai kia te Au, manga hai eia a pegea o maseuseu.

²⁴ "Te gholoba esopo ai ki taha te haagiki songo i te tangata, koia manga sehu ai i na kunga

* **11:23** 11.23 Mk 9.40.

henua gaabaki, o sasaga kunga ke oki oki ai o he'e kite he kunga, ma te hai ake, 'Kau hoki ki te hage noko hano ai au.' ²⁵ Nima a hetae o kite eia te hage kua tahitahi o ma'a, ma te kua 'oti i te haka tinogaoi ba'i me'a. ²⁶ Ma te hano ia o kakabe mai tegaa toka hitu haagiki kabe songo o sigi ia te ia, o he uguhi kigoto o kakai ai. Na noho o te tangata nei e hu'ai maase'i to'a o sigi i te mataa noho 'anga."

²⁷ Te gholoba noko manga gea ai a Jesus i na hai 'anga nei, te launatasi hahine i te 'apitanga noko ngege atu kia Jesus o hai atu, "E haka gaoui te hahine noko haka haa ia te Koe, ma te haa uu ia te Koe." ²⁸ Ko Jesus noko haka tau o hai atu kinai, "Si'ai, e haka gaoui na pegea e haka gongo ki na haka hegeunga a te 'Aitu o mangangao kinai."

*Te haka 'igonga o Jonah
(Matthew 12.38-42)*

²⁹ *Te haka putu 'anga te 'apitanga noko hu'ai 'api ma te kogaa na to'o atu kinai a Jesus, "Te 'atu tangata nei e hu'ai maase'i, e haka ene 'aki he haka 'igonga, kae si'ai he hai 'anga ke haka 'agi kia tekigatou, ka manga te haka 'igonga o Jonah. ³⁰ *Ekogaa na noho ko Jonah noko hai ai te haka 'igonga kite 'apitanga o Nineveh, ka manga konaa na noho ma'u te Hosa o Pegea te haka 'igonga kite 'atu tangata o na 'aso nei. ³¹ *Te hakahua hahine o Bagitakugu kago tu'u i te 'ao o te haka aba o haka makau eia te 'atu tangata o na 'aso nei, iteme'agaa koia

* **11:29** 11.29 Mt 16.4; Mk 8.12. * **11:30** 11.30 Jon 3.4. * **11:31** 11.31 1 Kgs 10.1-10; 2 Chr 9.1-12.

noko a'u ina kunga mama'o ite kege nei ke haka gongo kite 'igo'igo o Solomon. Kae iai te launatasi ite kunga nei e hua'eha o sigi ia Solomon. ³² *Te 'apitanga o Nineveh kago tutu'u ite 'ao o te haka aba, o haka makau e kigatou te 'atu tangata nei, iteme'agaa na he sui tegeu'a 'aki i na tohi'aki 'anga a Jonah, ka e iai te launatasi i te kunga nei e hua'eha o sigi ia Jonah.

Te peba ki na tino
(*Matthew 5.15; 6.22-23*)

³³ *"Ka si'ai he pegea ke tutu eia he peba o huu eia ki he kunga, poe poghi eia i he kete, kae hai ke manga haka eke ki he me'a tuku peba, ka ke hiina'i kinai na pegea e he uguhi mai ki te hage. ³⁴ Ou mata te peba o tou tino. Ou mata nimaa gaoui, tou tino ngatahi ka hu'ai maagama, ka nimaa he'e gaoui, tou tino ma'u ka hu'ai poo'ugi. ³⁵ Ge'o gaoui atu ka ke noka te poo'ugi te maagama kua igoto ia te koe. ³⁶ Tegaa te me'a, te tino ngatahi o'ou poi maagama kaatoa, kae si'ai he kunga ke poo'ugi, kua pau o hu'ai maagama o noho pe te peba hai o maagama ia te koe."

Ko Jesus noko gea haka makau kina hu'ai pegea o Jew
(*Matthew 23.1-36; Mark 12.38-40*)

³⁷ Nimaa 'oti ite haka hegeu a Jesus, te launatasi i na Pharisee noko haka pogo eia ia Jesus ke kai haka pigi kia te ia. Ma te ugu a Jesus ki goto o noho ite kunga kai. ³⁸ Ka te Pharisee noko

* **11:32** 11.32 Jon 3.5. * **11:33** 11.33 Mt 5.15; Mk 4.21; Lk 8.16.

ina 'atu kia Jesus manga he'e huhu'i na gima 'io mugi o kai, ma te gege ma'ugi ai.

³⁹ Ma te hai atu a te Hakahua kia te ia, “Koutou na Pharisee manga hai ekoutou o ma'a a taha ina kapu mana peleti, ka ko goto ia te koutou e hua'eha ai te moutoto'o mate hai hai'anga songo. ⁴⁰ Koutou na pegea hu'ai huhu'u! 'Ai e he'e na'a ekoutou ia te 'Aitu noko gosigosi e Ia a taha ma goto ma'u? ⁴¹ Ka nia ei-goto ia te koutou—haiga'a atu ai ki na pegea lae, ka kego hai ko ba'i me'a ke ma'a kia te koutou.

⁴² * “Haka 'aagoha koutou Pharisee, iteme'agaa e haiga'a ekoutou kia te 'Aitu na katoa ona mi'i gaukei e mate na 'mint' mana 'rue' magaa gaukei i outou 'umanga, kae haiti'aki ekoutou te haka tinogaoi mate ma'ine o te 'Aitu. Konei na hai'anga e hai ke hai ekoutou, kae noka te haiti'aki kogaa hai'anga.

⁴³ “Haka 'aagoha koutou Pharisee, iteme'agaa koutou manga maa'ine kite noho'aki ina noho'anga ma'u'agunga ina Hage hai paaunga mana haka e'eha'anga e pegea ina kunga he tau'i'aki me'a.

⁴⁴ “Haka 'aagoha koutou, iteme'agaa koutou manga noho pena takotonga he'e tau haka'igonga, manga lango a pegea o taka hanga ai i te he'e na'a e kigatou!”

⁴⁵ Te launatasi ina ako ona tagangonga noko haka tau kia Jesus o hai atu kinai, “Ako, te gholoba e konei na gea ai Koe ina hai'anga nei e hai songo ma'u ai e Koe ia te kimatou.”

* **11:42** 11.42 Lev 27.30.

⁴⁶ Ka ko Jesus noko haka tau o hai atu kinai, “Haka 'aagoha koutou na ako ona tagangonga, i te 'ati e koutou na kabenga ki na tu'a oгаа pegea o he'e 'aonga te to'o e kigatou, kae si'ai he pegea ia te koutou ke 'oso atu te gima o 'aabaki kia te kigatou.

⁴⁷ “Haka 'aagoha koutou, i te manga gosigosi e koutou na takotonga o na taauga na taa e outou tupuna. ⁴⁸ Kua hogahoga ai e koutou ma te haka maa'ogi e koutou nia noko hai ena tupuna o'outou. Na taa e kigatou na taauga kae gosigosi e koutou ogatou takotonga. ⁴⁹ Baaghaghi i na hai 'anga nei, ko te 'Aitu i tena 'igo'igo noko gea o hai ake:

‘E hai kau go haka to'o 'ia kinai ni taauga, ma ni pegea haka to'o, kago taa kogaa ia te kigatou,

kae hai songo kogaa.’

⁵⁰ Te 'atutangata nei te hai kego tuku kinai te kagohia o te taa'ia 'anga na taauga haka tu'u mai i te gosigosi 'anga a te kege nei. ⁵¹ *Haka tu'u mai i te ta'ia 'anga a Abel ki te ta'ia 'anga a Zechariah, noko taa i te nohogoto 'anga o te olta ma te kunga hu'ai tapu i goto i te Hage Tapu. E maa'ogi e hai atu Au kia te koutou, na pegea nei e hai ke go kagohia i ba'i hai 'anga noko hai nei.

⁵² “Haka 'aagoha koutou na ako ona tagangonga, i te huu e koutou te maa'ogi i te 'apitanga. Kua he'e ga'u e koutou, kae bapanoko e koutou na pegea e hai ke na'a ai e kigatou.”

* **11:51** 11.51 a Gen 4:8; b 2 Chr 24.20,21.

⁵³ Te gholoba noko hano ai a Jesus i te kungaa, na ako o na tagangonga mana Pharisee noko haka tu'u tagatou haka bagebage toto'a kinai ma tegatou he haka anuanu 'aki boo kinai i ba'i me'a. ⁵⁴ Noko manga pali e kigatou ke nimaa gea ini me'a kigatou go haka makau 'ia ai.

12

Ko Jesus noko baa gongo ki ona pegea haka ako (Matthew 10.26-33; 12.32; 10.19-20)

¹ *Nimaa ite tasi 'ao, te 'apitanga noko haka putu ngatahi mai o hu'ai 'api to'a o sigi i te noa. Ko kigatou noko he 'uku'uku 'aki, ka ko Jesus noko mataa gea kiona pegea haka ako o hai atu kinai, "Koutou na'ana'a atu ki na akonga ana Pharisee, na'e hu'ai haka hagehage. ² *Ko ba'i me'a ngigo, ehai kego hiina'i kinai, ma ba'i me'a huu ehai kego hai ke na'a. ³ Nia egegea ai koutou ite poo'uinga, ehai kego hakagongo kinai ite maagama, ka nia noko palalana huu ai koutou ite hage, ehai kego hogahoga haka maahoga i na hohonga o na hage.

⁴ "Ko Au ehai atu kia te koutou aku hemasi'inga, noka te matataku kina pegea kago taa na tino, kae mugi o he'e tau hai'anga ma'u. ⁵ Kae hai kau tuiaki 'ia kia te koutou koai te hai koutou matataku kinai: Matataku atu kia te 'Aitu ehai kego nimaa 'oti ite taa e Ia na tino, kae hai taganga o seu e Ia ia te koutou ki te ugaimami. Ko Au e gea maa'ogi atu kia te koutou: Matataku atu kia te Ia. ⁶ Te toka gima mi'i manu

* **12:1** 12.1 Mt 16.6; Mk 8.15. * **12:2** 12.2 Mk 4.22; Lk 8.17.

manga 'aonga te tau'i ihe toka gua mi'i mane, kae si'ai he launatasi ke he'e maanatu kinai a te 'Aitu. ⁷ He'e po na gau 'ugu o'outou ena'a e Ia tena taunga. Noka tautou matataku, na'e koutou e hu'ai gaoui o sigi i na tugaa mi'i manu.

⁸ “Ko Au e hai atu kia te koutou, te pegea nimaa 'atigongo ia te Au i 'ago ia pegea, te Hosa o Pegea kago sui o 'atigongo ia te ia i 'ago ina ensel o te 'Aitu. ⁹ Ka koai e hai ake koia he'e te pegea o'oku i 'ago ia pegea, te Hosa o Pegea e hai ke go sui o hai atu i 'ago ina ensel o te 'Aitu, koia he'e toku pegea. ¹⁰ *Ka te pegea namaaa gea maase'i kite Hosa o Pegea e hai ke go haka noka kinai, ka te pegea nimaa igho kite Spirit Tapu kago he'e haka noka kinai.

¹¹ * “Te gholoba kago kakabe ai ia te koutou ki na Hage hai paaunga pona gahumanu ma na hakahua ke hai lobo ai ia te koutou, ogo noka tautou maikia ai poe hai ke go kohea na haka soi ia te koutou poe hai ke go kohea autou gegea. ¹² Iteme'agaa te Spirit Tapu te hai ke go ako e Ia i te gholoba na nia te hai koutou go gegea ai.”

Te haka gaataki i te pegea ga'u kae noanoa

¹³ Noko iai te pegea i te haka putu 'anga noko hai atu kia Jesus, “Ako, hai atu ki toku taina ke baghigua amaa me'a noko tuha e temaua tamana kia te kimaaua.”

¹⁴ Ka ko Jesus noko haka tau o hai atu kinai, “Te pegea na, koai te tuku ia te Au kau haka totonu 'ia

* **12:10** 12.10 Mt 12.32; Mk 3.29. * **12:11** 12.11 Mt 10.19,20; Mk 13.11; Lk 21.14,15.

ia te kougua, ma te kau baghigua 'ia augua me'a ia te kougua?"

¹⁵ Kae haiatu ma'u a Jesus kia te kigatou, "Na'ana'a atu! Ma te ge'o gaoi atu ia te koutou ki ba'i haka maa'ina, iteme'agaa te ma'ugi o te pegea e he'e hai iba'i ga'unga hai eia, masi'igoa koia e hu'ai ga'u."

¹⁶ Ko Jesus noko 'atigongo kia te kigatou i te haka gaataki nei:

"Te launatasi tangata ga'u noko hai tena kunga kege o tanuai ana me'a o hu'ai me'aa gaoi ma te hai hua gaoi. ¹⁷ Ma te konei ana haka tu'u hai tegeu'a ake, 'Niaa gaa e hai kau hai 'ia i te kua he'e tau kunga ke 'ati kinai aku hua 'umanga?"

¹⁸ "Ma te konei ana tegeu'a, 'Tenei te hai 'anga e hai kau hai 'ia: E hai ke ebebe toku hage tuku me'aa, ka ke haka tu'u ni hu'ai hage, o 'ati kinai ko ba'i hua 'umanga a'aku, ma gaa me'a gaoi a'aku. ¹⁹ Kae hai kau go konei aku gea kia te au: "Ko koe e hu'ai 'eha au me'a gaoi haka putu ki na ghapu kago a'u. Oki oki iho, na'e kua haingaohie, o noko kai, ma te binu, ma te noko siasia." "

²⁰ "Ka ko te 'Aitu noko kogaa ana to'o atu kia te ia: 'Ko koe te pegea noanoa! Te poo nei ko koe e hai ke mate ai, ka koai te hai ke sui ki au me'a noko ta'anga haka putu ma'au launatasi?' "

²¹ "Manga konei na noho na pegea e haka putu ko ba'i ga'unga kia te kigatou kae e he'e ga'u i te pa'asi o te 'Aitu."

*Noka te maikia
(Matthew 6.25-34,19-21)*

²² Kae hai atu a Jesus ki ona pegea haka ako, "Tenei te hai 'anga e hai kau gea ai kia te koutou: Noka tautou maikia ki outou ma'ugi, nia e hai koutou go kai 'ia, po outou tino, nia e hai koutou go mamago ai. ²³ Na ma'ugi te me'a haka saga o sigi i na utunga, ma na tino te me'a haka saga o sigi i na laoa. ²⁴ Tegeu'a atu ki na manu he gegei: e he'e sanga o he'e utu, o he'e tau hage tuku utunga; ka manga haangai e te 'Aitu ia te kigatou. Ka koutou e hu'ai taubabae ete 'Aitu o sigi i na manu! ²⁵ 'Ai koai ia te koutou e maikia ka 'aonga te beegaba eia mo'ona ni 'aso ke noko ma'ugi ai? ²⁶ Nimaa haingata'a te hai e koutou te mi'i hai 'anga nei, 'eaa e maikia ai koutou ki gaa me'a ma'u?

²⁷ *"'Ai tegeu'a atu ki na mi'i mouku e ngasongo ake o laka. Ko kigatou he'e hai hekau o he'e lapui. Ka ko Au e hai atu kia te koutou, masi'igoa ko Solomon te pegea ga'u, ka noko he'e mago ini me'a gaoui ke noho pena laka ona mi'i mouku nei. ²⁸ Ka nimaa konaa na haamago ete 'Aitu na mi'i mouku iona laka manga noho ite 'aso nei, kae seu kite ahi ite 'aso 'ao, 'ai e he'e tegeu'a ake a koutou ko te 'Aitu e taubabae ia te koutou o haa mago ia te koutou? Na sano o'outou hu'ai mi'i me'a! ²⁹ Kae noka tautou hiina'i manga maikia po nia kago kai poe bibinu ai. ³⁰ Te ta'u pegea he'e sogi o te kege nei, e hu'ai maikia ite ta'u hai 'anga nei, ka te Tamana o'outou manga na'a e Ia na me'a esiahahi kinai koutou. ³¹ Mataa sasaga atu e koutou te Hakahua 'anga ate 'Aitu, ka kego

* **12:27** 12.27 1 Kgs 10.4-7; 2 Chr 9.3-6.

'abatu beegaba e Ia na me'a nei kia te koutou.

³² "Te mi'i tu'uganga nei, noka tautou matataku, na'e te Tamana o'outou hu'ai siahai ke haiga'a kia te koutou te nuku o'ona. ³³ Tuku atu autou 'ota'ota ke tau'i o 'aabaki ai ki na pegea lae. Pipiki ake ma'autou ni oko oko he'e 'aonga te motumotu, na'e te kunga tuku me'a gaoi i te gangi, esi'ai he pegea kaia'a hano o hitaiaki kinai, o si'ai ma'u ni kagakuba ke kai e kigatou. ³⁴ Ite me'agaa tehea te kunga tuku me'a gaoi o'outou, tenaa te kunga manga iai na uso o'outou ma'u.

Te guani na'ana'a
(*Matthew 24.45-51*)

³⁵ * "Koutou ngaague atu o nono'a outou ake ke ma'u, ma te tutu atu autou peba ke noko kaa, ³⁶ * ke noho pe na pegea hitagi i tegatou hakahua e hokimai i te kainga hai kite noohonga. Te 'aso kago hetae mai ai, o tukituki ake ai te titingi, kae ghali a kigatou o luga iho te aga kia te ia. ³⁷ Kago gaoi to'a ki na pegea haihekau te a'u 'anga te hakahua o kite ia te kigatou manga mata itena 'aso a'u ai. Ko Au e 'atigongo maa'ogi atu kia te koutou, te hakahua nei e hai ke go nono'a tena ake ke ma'u, kae hai eia ia te kigatou o noho 'aki kite kunga kai, kae a'u o haihekau kinai. ³⁸ Masi'igoa ko te hakahua kago a'u i te tu'u gua poo pote 'ago ke 'ao, kago gaoi to'a ki na pegea haihekau te a'u 'anga a ia o kite ia te kigatou, manga ngaague. ³⁹ * Kae na'a ake te

* **12:35** 12.35 Mt 25.1-13. * **12:36** 12.36 Mk 13.34-36. * **12:39** 12.39 Mt 24.43,44.

hai 'anga nei: Te hakahua o te hage poi na'a eia te gholoba e hai ke a'u ai te tangata kaia'a, kua he'e 'aonga te tuku tena hage ke tuki eia. ⁴⁰ Koutou ma'u e gaoi i te ngaague, iteme'agaa te Hosa o Pegea e hai kego a'u i he 'aso he'e tegeu'a ake a koutou ka he'e a'u ai."

⁴¹ Ko Peter noko hakaanu, "Hakahua, ko Koe manga 'atigongo i te hakagaataki nei kia te kimatou po ko ba'i pegea?"

⁴² Te Hakahua noko haka tau o hai atu kinai, "Koai te ge'osanga e maa'ogi mate 'igo'igo e hai kego tuku etena hakahua ke ge'o ona guani mate tuha kinai eia agatou tuhanga i na utunga i ona 'aso mogimogi? ⁴³ Kago hu'ai gaoi kite pegea hai hekau e kite e te hakahua manga konei ona noho i te 'aso hoki mai o'ona. ⁴⁴ Ko Au e gea maa'ogi atu kia te koutou, te hakahua e hai kego tuku ia teia o hakahua iba'i me'a a'ana. ⁴⁵ Ka nimaa hai ake te guani kia te ia: 'Toku hakahua ka hu'ai nohogo itena hai'anga ke hokimai.' Kae haka tu'u kogu eia na guani taangata ma na guani haahine, ka manga kai mate binu o gigibogu. ⁴⁶ Te hakahua o te pegea hai hekau kago a'u i he 'ao he'e mata ai ma he gholoba he'e na'a eia, o tobago ia teia, kae tuku kite kunga o na pegea he'e too kia te ia.

⁴⁷ "Te pegea hai hekau e na'a eia na paaunga a tena hakahua, ka manga he'e ngaague mate he'e hai eia nia e siahai kinai tena hakahua, e hai kego kogu haka 'eha. ⁴⁸ Ka te guani e he'e na'a eia nia te siahai kinai tena hakahua, o manga hai eia na me'a e 'aonga tena kagohia ai, koia e hai kego mi'i kogu. Te pegea kua haiga'a kinai na me'a o

'eha, e hai ke go haka ene kinai ini me'a ke 'eha, ka te pegea noko sama kinai a pegea o tuku me'a kia te ia o 'eha, e hai ke go haka ene 'aki giu kia te ia ini me'a ke hu'ai 'eha.

*Ko Jesus e hai ke go tuhatuha e Ia a pegea
(Matthew 10.34-36)*

⁴⁹ “Ko Au e a'u e to'o mai e Au te ahi kite kege nei, ka ko Au manga haka nau i te poi na 'oti i te tutu! ⁵⁰ *Kae e iai te haa gogomi 'anga e hai ke go hai kia te Au, e hu'ai mamaha kia te Au, naakupu kite aano hai o 'oti. ⁵¹ Koutou e tegeu'a ake, ko Au e a'u mate goto maagie kite kege nei? Si'ai, ko Au e hai atu kia te koutou, ko Au e a'u kau tuhatuha 'ia a pegea. ⁵² Haka tu'u i te 'aso nei o hano, kago iai te toka gima i te kaugaba e tasi, kago tuhatuha o haka makau ia te kigatou takitasi. Te toka togu kago haka makau te toka gua, kae sui te toka gua o haka makau te toka togu. ⁵³ *Ko kigatou kago he'e goto tasi: Ko te tamana kago haka makau ia tena hosa, kae sui a tena hosa o haka makau ia te tamana. Kae haka makau e te tinana ia tena tama 'ahine, kae sui a tena tama 'ahine o haka makau ia te tinana. Kae haka makau e te tinana hungabai ia tena tama 'ahine hungabai, kae sui a tena tama 'ahine hungabai o haka makau ia tena tinana hungabai.”

*Te hogahoga 'anga o na 'aso
(Matthew 16.2-3)*

⁵⁴ Ko Jesus noko hai atu kite 'apitanga, “Te gholoba e hiina'i atu ai koutou kite tu'unga'ao

* **12:50** 12.50 Mk 10.38. * **12:53** 12.53 Mic 7.6.

e sopoake igago, kago ghali koutou o haiake, 'Ka 'ua,' mate maa'ogi o 'ua. ⁵⁵ Nimaa pusi te oko mai tu'ahenua, haiake koutou, 'Ka bebega,' mate maa'ogi o bebega. ⁵⁶ Koutou na pegea haka tomu'a! Ena'a te hogahoga ekoutou na noho o te kege nei mate 'agohigangi, ka 'eaa koutou he'e 'aonga te hogahoga ai na noho o na 'aso nei?

⁵⁷ "'Eaa e he'e haka totonu ai e koutou na me'a ke maa'ogi? ⁵⁸ Nimaa a'u he pegea makau kia tekoe o kakabe ia tekoe ke koti, hailobo atu ekoe te haka tinoga oi kinai i te gholoba manga boo ai kougua i te aga, ka kego noka te huhuti eia ia tekoe kite haka aba, mate haka soko e te haka aba ia tekoe kina pegea haitau'a, o sui na pegea haitau'a o tuku ia tekoe kite kunga o na pegea kagohia. ⁵⁹ Ko Au e hai atu kia tekoe, ko koe ka he'e hano 'aatea ai aano 'io haka 'oti te me'a e toe i te tau'i o'ou."

13

Koutou he keu 'aki giu mai i na 'oosongo

¹ E iai na pegea noko noho 'aki i na 'aso na, noko 'atigongo kia Jesus i na pegea mai Galilee, noko taa e Pilate o haka higohigo eia ogatou toto kia agatou giunga noko hai kia te 'Aitu. ² Ko Jesus noko haka tau o hai atu, "Na pegea mai Galilee nei na konaa na taa 'ia, kae tegeu'a ake koutou na pegea nei noko 'oosongo o sigi i gaa pegea ma'u i Galilee? ³ Ko Au e hai atu kia te koutou, Si'ai! Koutou ma'u, nimaa he'e he keu 'aki giu mai i outou 'oosongo, koutou e hai kego mamate ma'u. ⁴ Po te tino anga hugu tuma'a e bagu noko

mamate ite 'aso noko too ai te taoa i Siloam o ta'ota'o ia te kigatou? E tegeu'a ake koutou ko kigatou na pegea noko hu'ai maase'i o sigi igaa pegea manga noho 'aki i Jerusalem? ⁵ Ko Au e hai atu kia te koutou, Si'ai! Koutou ma'u nimaa he'e he keu 'aki giu mai i outou 'oosongo, koutou e hai ke go mamate ma'u."

Te haka gaataki i te ga'akau 'fig'

⁶ Ko Jesus noko 'atigongo ite launatasi hakagaataki: "Te launatasi tangata noko hai tena 'umanga o tanu ai eia te ga'akau emate te 'fig'. Koia noko hano o sasaga hua ai, ka noko si'ai ai ni me'a ke kite ai. ⁷ Ma te hano o hai atu kite pegea noko manga ge'o eia te 'umanga, 'Tenei te togunga ghapu a'u ai au o sasaga hua ite ga'akau nei, o he'e kite ai ni me'a. Tua atu ke too, na'e tangani hai songo eia te kege!'

⁸ "Te ge'osanga o te 'umanga noko hakatau o hai atu kinai, 'Hakahua, tuku atu ke mataa noho mo'ona he ghapu etasi, ka kaugo kegi mugheghi 'ia ke hetauaki ini me'a ke hai hua. ⁹ Ka ke go nimaa tau hua i tegaa ghapu, gaoui! Ka nimaa go si'ai, kago tua ke too.' "

Ko Jesus noko hakama'ugi te hahine ite 'Ao oki oki

¹⁰ Ite tasi 'Ao oki oki ko Jesus noko manga ako ai ite launatasi Hage haipaaunga. ¹¹ Ka noko iai te launatasi hahine noko iai te haagiki songo noko hai eia o sanga songo o katoa tuma'a e bagu ona ghapu. Koia noko piko te tu'a o he'e 'aonga te tu'u haka tinogaoui. ¹² Nimaa ina 'atu a Jesus kia te ia ma te haka pogo atu ai o a'u, ma te

hai atu kinai, “Ta'ahine, ko koe kua tausu'u i tou masaki.” ¹³ Kae haka eke atu na gima o Jesus i 'agunga ia te ia ma te ghali o tu'u haka tinogaio o haka e'eha eia a te 'Aitu.

¹⁴ *Te hakahua o te Hage hai paaunga noko 'ika'ika kia Jesus ite haka ma'ugi'anga e Ia te pegea i te 'Ao oki oki ma te kogaa ana to'o atu ki te 'apitanga, “E toka ono 'ao e 'aonga te hai hekau ai. Boomai o hetauaki i na 'ao na, kae noka te hai i te 'Ao oki oki.”

¹⁵ Ko Jesus noko hakatau kia te ia o haiatu, “Koutou na pegea haka tomu'a! Koai ia te koutou e he'e huhuke tena buluka po tena donki ite kunga haangai, kae kakabe o haabinu ite 'Ao oki oki?” ¹⁶ Kae he'e hai kite hahine nei, te pegea ite hanohano o Abraham, ka kua manga hakahua hua e Satan ite katoa tuma'a e bagu ghapu. 'Ai e he'e gaoi ite hai'anga o tausu'u ite 'Ao oki oki?”

¹⁷ Te gholoba noko konei na gea ai a Jesus, ko ba'i makau o'ona na papa'a, ka te 'apitanga noko magagaohie i ba'i hai'anga gaoi kua hai e Ia.

*Te haka gaataki i te mi'i hatu me'a
(Matthew 13.31-33; Mark 4.30-32)*

¹⁸ Ko Jesus noko haka anu o haiatu, “Te Hakahua'anga a te 'Aitu manga noho pe niaa? Ehai kau kohea na haka papata'ia?” ¹⁹ Te Hakahua'anga a te 'Aitu manga noho pete mi'i hatu me'a o te ga'akau e ingoa te 'mustard', e to'o ete pegea tena hatu o tanu itena 'umanga, o ngasogo ake o hai ai te hu'ai ga'akau, kae boomai

* **13:14** 13.14 Ex 20.9,10; Deut 5.13,14.

na manu o te 'agohi gangi o haka tokatoka i ona ga'a."

²⁰ Ko Jesus noko haka anu hoki kia te kigatou o hai atu, "E hai kau kohea na haka papata 'ia te Hakahua 'anga a te 'Aitu? ²¹ Te hakahua 'anga a te 'Aitu manga noho pe te me'a e tuku ki na palaoa o tupu, noko to'o e te hahine o natu haka pigi ki na palaoa o tuku o mataa noho aano tupu na palaoa ngatahi."

*Te aga 'ago kapikapi
(Matthew 7.13-14,21-23)*

²² Ko Jesus noko mugi o hano o agatu'u iba'i hu'ai manaha ma na mi'i manaha o noko manga ako ai itena hano'anga ite aga ki Jerusalem.

²³ Noko iai te pegea noko haka anu kia te Ia o hai atu, "Hakahua, 'ai kago he'e 'eha pegea ke go maa'ugi?"

Mate hai atu a Jesus kia te kigatou, ²⁴ "He gotu'aki atu koutou ogo boo kigoto ite aga 'ago kapikapi, iteme'agaa ko Au e hai atu kia te koutou, e 'api kago hai lobo kigatou boo ki goto o he'e 'aonga te hai. ²⁵ Kago ghali te hakahua o te hage o 'aga o titingi te aga. Ka koutou kago tutu'u it'u'a ogo tukituki ake te aga ma te hai ake kinai, 'Hakahua, luga mai te aga nei kia te kimatou.' Ka koia kago hakatau o kogaa ana to'o, 'He'e na'a eau ia te koutou, po koutou e boomai i hea.'

²⁶ "Ka koutou kago mugi o kogaa autou to'o atu kinai, 'Ko kimatou noko manga kai ma te bibinu haka pigi kia te koe, ma te ako koe i omatou manaha.'

27 **“Ka koia kago haka tau o hai atu, ‘Ehe'e na'a eau ia te koutou po koutou e boomai ihea. Koutou boo atu ia te au, na'e koutou na pegea hai hai 'anga songo!’*

28 ***“Kago noko magegepe ma te he taangisi 'aki ai na niho ite 'aso kago hiina'iai koutou kia Abraham, ma Isaac, ma Jacob, ma ba'i taauga ite kunga e haka hua ai ate 'Aitu, ka koutou te hai kego seu kitaha. 29 Ko ba'i pegea kago boomai imatangi ma gago ma bagikaago ma bagitakugu, o noho'aki o kai ite kunga e haka hua ai ate 'Aitu. 30 *Na pegea noko mumugi e hai kego mumu'a, ka na pegea noko mumu'a e hai kego mumugi.”*

*Ko Jesus noko 'agoha ki Jerusalem
(Matthew 23.37-39)*

31 Noko iai na Pharisee noko boomai kia Jesus ite 'asona, o hai atu kia te Ia, “Hinatu itenei o hano ki he kunga, na'e ko Herod e gotu ke taa eia ia te Koe.”

32 Ka ko Jesus noko haka tau kia te kigatou o hai atu, “Boo atu o hogahoga ki te pegea mou to'o, na'e ko Au e hai kau noko pagepage haagiki ma te haka ma'ugi pegea ite 'aso nei ma te 'aso 'ao, ka nimaa te togunga 'ao 'io 'oti aku hekau. 33 Nimaa iai he hai 'anga, ko Au ka manga pau o hai hekau ite 'aso nei ma te 'aso 'ao ma tegaa 'ao, iteme'agaa e si'ai he taauga ke mate i tu'a i Jerusalem!

34 “Jerusalem, Jerusalem, koutou na taa e koutou na taauga ma te 'aumahu e koutou i na

* 13:27 13.27 Ps 6.8. * 13:28 13.28 Mt 22.13; 25.30. * 13:28 13.28 Mt 8.11,12. * 13:30 13.30 Mt 19.30; 20.16; Mk 10.31.

hatu na pegea noko haka to'o mai e te 'Aitu kia te koutou o mamate. Tahia 'aso e hakanau kau haka putu ai 'ia koutou ngatahi kia te Au, ke noho pe te paolo hahine e haka putu ana punua o poghi i na kapakau, ka noko he'e mamaka a koutou.

³⁵ *Na'a ake, na'e te manaha o 'outou nei kago pau o maase'i. Ko Au e hai atu kia te koutou, koutou kago he'e hiina'i giu kia te Au aano kogaa autou to'o, 'Te hakagaoi kia te Ia noko a'u i te ingoa o te 'Aitu.' "

14

Ko Jesus noko hano ki te hage o te Pharisee

¹ Te launatasi 'Ao oki oki, ko Jesus noko hano ai ke kai i te hage o te launatasi hutiaki o na Pharisee, ka noko mata pipiki ekigatou ia Jesus.

² Ka noko manga i'ago ia te Ia te launatasi pegea masaki huhuga na ba'e ma na gima. ³ Ko Jesus noko haka anu kina Pharisee ma na ako o na tagangonga o hai atu kinai, "Na tagangonga e tuku ke haka ma'ugi pegea i te 'Ao oki oki po si'ai?" ⁴ Ka ko kigatou noko manga hiina'i he'e gegea, ma te 'oso a Jesus ki te pegea o hai e Ia o ma'ugi kae tuku o hano.

⁵ *Kae mugi a Jesus o hai atu kia te kigatou, "Poi iai he pegea ia te koutou e hai mo'ona he hosa po he buluka, ka kua too ki he pupu'a i te 'Ao oki oki, 'ai ka he'e ghali ia o sa'u haka hoki ake?"

⁶ Ko kigatou noko he'e 'aonga te gegea ini hai'anga.

* **13:35** 13.35 Ps 118.26. * **14:5** 14.5 Mt 12.11.

⁷ Nimaā na'a e Jesus kogaa pegea i na usunga manga ligo kunga gaoui o nonoho ai o kai, ma te gea kinai a Jesus ite launatasi haka gaataki: ⁸*“Ko koe nimaā haka pogo 'ia ki he haka tahinga ki he noohonga hai ho'ou, noka tau hano o noho ki he noho 'anga gaoui, na'e mano e iai he pegea hakahua o sigi ia te koe kua haka pogo 'ia. ⁹ Nimaā konei na noho, te pegea e hai ana utunga o pogo aki ia te kougua ngatahi kago a'u o hai atu kia te koe, 'Tuku ake te tangata nei ke noho i te kunga e noho ai koe na.' Ko koe kago pa'a ma te hano o noho i te noho 'anga i te kege. ¹⁰ Ka ko koe nimaā haka pogo 'ia, hinatu o noho ki gago, ka kego nimaā a'u te tangata e hai ana utunga o hai atu kia te koe, 'Hemasi'inga, hinatu o noho i te kunga e gaoui.' Ko koe kago maatanga gaoui ai i'ago i gaa pegea tege gongo ai ke kai. ¹¹*Ko ba'i pegea haka ma'u 'agunga ia te kigatou e hai kego tuku gago, ka koai e tuku gago ia te ia e hai kego haka ma'u 'agunga.”

¹² Ma te mugi a Jesus o hai atu ki te pegea e hai ana utunga, “Ko koe nimaā hai ke haangai ma'au ni pegea i he 'ao'atea po he ahiahi, ogo noka te manga haka pogo au hemasi'inga, po te 'api o'ou, po tou hohoga 'anga, po na pegea o'ou e pata mai e hu'ai ga'u. Nimaā konei au hai kinai, e hai kego sui kigatou o haka pogo ia te koe ma te giu'aki kia te koe. ¹³ Ka ko koe nimaā hai ma'au he haka tahinga, haka pogo atu na pegea lae, ma na pegea taa haka pikipiki, ma na pegea seu, ma na pegea kikibi. ¹⁴ Ka kego haka gaoui ai kia te koe,

* **14:8** 14.8 Prov 25.6,7. * **14:11** 14.11 Mt 23.12; Lk 18.14.

iteme'agaa kago giu'aki e te 'Aitu kia te koe i te 'aso kago maa'ugi giu ai na pegea gaoi."

*Te haka gaataki i te hu'ai haka tahinga
(Matthew 22.1-10)*

¹⁵ Te gholoba na haka gongo kinai te launatasi i na pegea noko manga noho 'aki haka pigi kia Jesus i te kunga kai, koia noko hai atu kia Jesus, "Te hu'ai magaohie kite pegea kago noho o kai i te kunga e haka hua ai a te 'Aitu."

¹⁶ Mate haka tau a Jesus o hai atu kia te ia, "Noko iai te launatasi tangata noko ngaague tena hu'ai haka tahinga, kae haka pogo kinai ba'i pegea ke boomai o kai ai. ¹⁷ Nimaa hetae kite 'aso o te haka tahinga, hakato'o tena guani o hano te gongo i na pegea na 'oti i te haka pogo o hai atu kinai, 'Boomai, na'e ko ba'i me'a kua 'oti i te ngaague.'

¹⁸ "Ka ko kigatou na sa'aki o taki hai haka tupenga. Te pegea mu'a noko kogaa na to'o, 'Koau te'itoo tau'i nei toku kungaa kege, kae hai kau hano o ina kinai. Tenei to'oku haka tupenga.'

¹⁹ "Hai atu ma'u tegaa, 'Koau te'itoo tau'i nei taku tino anga hugu buluka, kae hano kinai ke hai lobo ia te kigatou. Na'a mai na'e tenei to'oku haka tupenga.'

²⁰ "Nimaa hai atu ma'u tegaa, 'Koau te'itoo hai nei toku uguugu, ko au he'e hinatu ai.'

²¹ "Te guani na hoki o 'atigongo ai kitena hakahua, mate 'ika'ika te hakahua o te hage kae hai atu kitena guani, 'Hinatu ghali ki na hu'ai agatu'u ma na mi'i aga baasi'a o te manaha, o kakabe mai ai ni pegea lae, ma ni pegea taa

haka pikipiki, ma ni pegea kikibi, ma ni pegea seu.'

²² "Te guani na hokimai o hai atu, 'Hakahua, nia noko gea kinai koe, kua 'oti i te hai, ka koi 'eha kunga manga koi toe.'

²³ "Ma te hai atu te hakahua ki tena guani, 'Hinatu ki na agatu'u ma ba'i kunga noho mugheghi i te manaha o hai ki ba'i pegea ke haka putu mai kitoku hage ke honu ai. ²⁴ Koau e hai atu kia te koutou: Ka si'ai he launatasi i na pegea noko mataa haka pogo ke a'u o kai i taku kainga.' "

Te haingata'a o te pegea haka ako

(Matthew 10.37-38; 5.13; Mark 9.50)

²⁵ Noko hu'ai 'api pegea noko tata'o ia Jesus, ka noko keu mai kia te kigatou o hai atu kinai, ²⁶ * "Poi iai he pegea a'u kia te Au, ka he'e ti'aki ia te tamana ma te tinana, ma tena uguugu, ma ana tama giki, ma ona ta'okete, ma ona taina, ma ona tuhaahine, po koai ma'u, koia he'e toku pegea haka ako. ²⁷ * Te pegea nimaa he'e to'o tena kros o tata'o tu'a ia te Au, koia he'e toku pegea haka ako.

²⁸ "Poi iai he pegea ia te koutou e siahai ke 'ati mo'ona he hu'ai hage ma'u 'agunga, 'ai koia he'e mataa noho o haka mamanu te 'eha'anga o ana mane po ka 'aonga te hai ai ke 'oti? ²⁹ Ite me'agaa poi manga haka taahoga e koe tena haka tu'usanga kae he'e hai ke 'oti, ko ba'i pegea kago hiina'i kinai o sogo ai kia te koe. ³⁰ O hai ake, 'Te pegea nei noko haka tu'u 'ati tena hage o he'e 'aonga te hai ke 'oti.'

* **14:26** 14.26 Mt 10.37.

* **14:27** 14.27 Mt 10.38; 16.24; Mk 8.34; Lk 9.23.

31 “Ka poi iai he hakahua esiahai ke hano o haitau'a ki tegaa hakahua, 'ai koia ka he'e mataa noho o haitegeu'a, po koia ma tena katoa noa (10,000) pegea ena'a te kanai ki tegaa, e a'u ma tena gua hugu noa (20,000) pegea, ke haka hetata'i kinai? 32 Poi ina'ihō e he'e 'aonga, manga kaunaki eia he tukumuna ke boo ite gholoba koi mama'o ai tegaa hakahua, ke haka ene'aki kinai he 'aso ke he tanu'aki ai. 33 Manga konei na noho ma'u, na pegea ia te koutou e he'e ti'aki ba'i me'a hai e kigatou, ko kigatou he'e 'aonga te hai ai oku pegea haka ako.

34 “Na solo e gaoi ki na utunga, ka poi he'e kitea tena kona'anga e hai ke kohea na hai ke kona hoki? 35 Ka he'e 'aonga te tuku ki te kege, po ke tuku ki na me'a haka ma'ugi 'umanga, kae pau o seu. Koai e hai na taginga ke hakagongo ai, haka gongo ake ai!”

15

Te haka gaataki i te sipisipi he'e kitea (Matthew 18.12-14)

1 *Na pegea tibu takis magaa pegea 'oosongo noko haka putu ngatahi o haka gongo kia Jesus. 2 Ka na Pharisee ma na ako o na tagangonga noko 'uigago o hai ake, “Te pegea nei e sia haka masi'i ki na pegea 'oosongo ma te kai haka pigi kia te kigatou.”

3 Mate 'atigongo a Jesus kia te kigatou ite launatasi haka gaataki, o hai atu, 4 “Poi iai he pegea ia te koutou e hai ma'ana he gau sipisipi,

* 15:1 15.1 Lk 5.29,30.

kae he'e kitea te launatasi ia te kigatou, 'ai ka he'e tuku eia te tino iba tuma'a e iba ite kunga manga haangai ai, kae hano o sasaga te me'a kua he'e kitea aano kite eia? ⁵ Te 'aso e kite ai, koia hu'ai magaohie ai, ma te sa'u ake o haka eke ki na hongu uma, ⁶ o to'o haka hoki ki te manaha. Koia kago pogo 'aki i ana hemasi'inga ma ona pegea etaha mai ngatahi o boomai, kae hai atu kinai, 'Sisia 'aabaki mai kia te au, na'e taku sipisipi noko he'e kitea kua kite.' ⁷ Ko Au e hai atu kia te koutou, manga konei na noho te hu'ai sisia 'anga ate gangi ite pegea 'oosongo kua suitegeu'a o sigi ite tino iba tuma'a e iba (99) pegea gaoui e he'e hai ke suitegeu'a ke gaoui.

Te haka gaataki i te mane he'e kitea

⁸ "Po eiai he hahine e hai ma'ana he katoa mane kae he'e kitea he launatasi, 'ai ka he'e tutu eia he peba ma te tahitahi te hage o ligo gaoui eia aano kite? ⁹ Te 'aso e kite ai, koia e pogo 'aki i ana hemasi'inga ma ona pegea e pata mai o boo ngatahi mai, kae hai atu kinai, 'Koutou sisia 'aabaki mai kia te au, na'e taku mane noko he'e kitea kua kite.' ¹⁰ Ko Au e hai atu kia te koutou, manga konaa na noho na sisia 'anga na ensel o te 'Aitu i he launatasi pegea suitegeu'a ke gaoui."

Te haka gaataki i te hosa he'e kitea

¹¹ Ko Jesus noko manga koi gea o hai atu, "Noko iai te launatasi tangata noko hai tena toka gua hosa. ¹² Te hai taina noko hai atu kia te tamana, 'Tama, 'aumai toku baaenga noko tuku e koe i au ga'unga.' Ma te baghigua eia ana ga'unga ia te kigaaua.

13 “Nimaa he'e taungagogo kae haka putu e te hosa haitaina ko ba'i me'a a'ana o to'o, o hano kite kakai'anga mama'o, o maumau ai ana ga'unga ki ba'i hai'anga songo. 14 Nimaa 'oti ite haiga'a ba'i me'a a'ana, kae hetae mai te hu'ai ongesau ki te kakai'anga ngatahi, ma te haka tu'u tena sanga maase'i. 15 Koia na hano o haka ene ki te pegea o te kakai'anga o hai hekau kinai, ma te tuku eia o hano o haangai ana piki. 16 Koia noko gotu ke kai ma'ana 'isi i na utunga noko manga kai e na piki, ka noko si'ai he pegea 'abange ma'ana ni me'a.

17 “Koia na mugi o hai tegeu'a, ma te kogaa ana to'o ake, 'Ehia gaa pegea manga hai hekau kia tamau, ma te hai ma'agatou ni utunga o 'eha, ka ko au te ka mate nei i te ongea! 18 Koau e hai kau tu'u o hoki kia tamau, kau go kogaa na to'o atu kia te ia, “Tamau, ko au kua 'oosongo kia te 'Aitu ma koe. 19 Ko au kua he'e 'aonga te mate tou hosa. Hai mai ia te au ke manga noho pe na pegea manga hai hekau kia te koe.” ' 20 Kae tu'u o hoki kia te tamana.

“Te gholoba noko manga koi mama'o ai, kae ina'atu ai ate tamana kia te ia, koia na hu'ai 'agoha kinai. Mate tegeatu kia tena hosa, o gagaba mai i na gima o sosongi ai.

21 “Ka ko tena hosa noko kogaa ana to'o atu kia te ia, 'Tamau, ko au kua 'oosongo kia te 'Aitu ma koe, ko au kua he'e 'aonga te mate tou hosa.’

22 “Ka kote tamana noko haiatu kiona guani, 'Ghaliatu, o to'o mai he ake gaoui o haa mago ai ia te ia. Tango atu he ghaghalobo

ki te maninia gima, ma ni taka ba'e ki gua tapungao. ²³ Kae to'o mai te buluka momona o taa ke hai ai ma'atou he kainga ma te kitatou sisia. ²⁴ Iteme'agaa tenei toku hosa noko mate, ka kua ma'ugi hoki. Koia noko he'e kitea, ka kua kite haka hoki.' Ma te haka tu'u sisia a kigatou.

²⁵ "Te 'aso na, te hosa hai ta'okete noko manga i mouku. Te gholoba noko hano ai ia o hitaiaki kite hage, kae haka gongo kina pegea manga taugua ma te tau'aso. ²⁶ Ma te ngege atu i tegaa i na guani o haka anu kia te ia o hai atu, 'Niaa te hai nei?' ²⁷ Haka tau te guani o hai atu, 'Ko te taiu kua hokimai, ka kua taa kinai ete tamau te buluka e momona, iteme'agaa e hai ake ia, ko tena hosa kua hoki sanga gaoi mai.'

²⁸ "Te hosa hai ta'okete na 'ika'ika o he'e maka ke ugu ki goto i te hage, ma te sopo iho kinai a te tamana o sasaka kinai. ²⁹ Ka koia noko haka tau kia te tamana o hai atu kinai, 'Ina mai! Ko ba'i ghapu ko au manga haka sa'ohie ai kia te koe o he'e 'aonga taku he'e maka kiau gea'anga, kae he'e 'aumai ma'u ekoe ma'aku he punua nanegoti ke hai ai ma'aku he kainga kiaku hemasi'inga. ³⁰ Nimaa te hokimai'anga tou hosa na maumau eia au ga'unga kina haahine maasoko, taa kinai e koe te buluka momona!'

³¹ "Ma te hai atu a te tamana, 'Tama, ko kitaaua gua pegea manga haka pata 'aki, ko ba'i me'a hai eau 'au me'a. ³² Ka ko kitatou manga 'aonga te magagaohie ma te sisia, iteme'agaa tenei a te taiu na mate, ka kua ma'ugi hoki. Koia noko he'e kitea ka kua kite.' "

16

Te haka gaataki i te pegea ge'o me'a

¹ Ko Jesus noko 'atigongo ki ona pegea haka ako o hai atu, "Noko iai te launatasi tangata ga'u, noko hai tena pegea ge'o me'a kinai, ka na manga hegeu maase'i kinai i te hai songo eia na ga'unga a te hakahua o'ona. ² Mate pogo'aki ia te ia o haka anu kinai o hai atu, 'Niaa te haka gongo kinai au i te manga hegeu ai kia te koe? 'Atigongo mai i na me'a noko ge'o e koe, na'e ko koe e hai ke 'oti i te ge'o me'a.'

³ "Ka te pegea ge'o me'a noko tegeu'a ake, 'Niaa gaa e hai kau hai'ia? Toku hakahua ka sa'u haka hoki eia taku hekau, ka ko au te pegea he'e haka 'ao'ao kite kegi gua, ko au e pa'a kite haka ene ma'u. ⁴ E na'a eau te hai 'anga e hai kau hai'ia, ka nimaa go he'e hai taku hekau, manga hai aku hemasi'inga kego kumu ia te au mate haka pogo ia te au ki ogatou hage.'

⁵ "Te pegea ge'o me'a noko pogo'aki iba'i pegea to'o me'a ka kego sui kite hakahua o boomai, ma te hai atu ki te pegea noko mataa a'u, 'E toka hia au me'a noko to'o ka ke go sui ki toku hakahua?'

⁶ "Ka koia noko haka tau o hai atu, 'Te bagunga gau (800) galon oela.'

"Te pegea ge'o me'a noko hai atu, 'Noho iho, o sa'u ake tau buka o ghali o sui o kanukanu kinai he haanga gau (400).'

⁷ "Kae hai atu ki te pegea noko gua kinai, 'Noko hia 'au me'a noko to'o ka ke go sui?'

"Koia noko haka tau o hai atu, 'Te noa (1,000) kete witi hohonu ngatahi.'

“Hai atu te pegea ge'o me'a, 'Sa'u ake tau buka o sui o kanukanu kinai he bagunga gau (800).’

⁸ “Te hakahua noko magaohie ki te pegea he'e maa'ogi i te noko gaoui ana maanatu o hai ai eia na hai'anga. Iteme'agaa na pegea he'e sogi o te kege nei e hai maanatu gaoui o sigi ina pegea o te maagama. ⁹ Ko Au e hai atu kia te koutou, hai atu na ga'unga o te kege nei o hai ai ma'autou ni hemasi'inga, ka kego nimaa go 'oti autou ga'unga, ka kego haka pogo ia te koutou ki na kunga noho 'aki goa.

¹⁰ “Te pegea nimaa maa'ogi ki na mi'i hai'anga, e hai kego maa'ogi ki na hu'ai hai'anga, ka te pegea e he'e maa'ogi i na mi'i hai'anga, e hai kego he'e maa'ogi ma'u ina hu'ai hai'anga. ¹¹ Ka koutou nimaa he'e sama kinai ina ga'unga o te kege nei, koai e hai ke sama kia te koutou ina ga'unga maa'ogi? ¹² Ka koutou nimaa he'e sanomia i te ge'o e koutou ni me'a ma'a ni pegea, 'ai koai kago 'aonga te 'abatu ma'autou ni me'a?!

¹³ * “E si'ai he guani ke hai hekau ki he toka gua hakahua, iteme'agaa kago gotoa'a ki tegaa, kae ma'ine ki tegaa. Poe maa'ogi ki tegaa kae haka mi'ime'a atu tegaa. Koutou ka he'e hai hekau ki na mane ma te 'Aitu i te gholoba e tasi.”

¹⁴ Na Pharisee, noko maa'ine ki na mane, noko haka gongo ki na hai'anga nei, ma te putatai ai kigatou kia Jesus. ¹⁵ Ka ko Jesus noko hai atu kia te kigatou, “Konaa koutou manga hai ia te koutou ke gaoui ki na mata o pegea, ka manga na'a e te 'Aitu outou uso. Nia e tegeu'a ake a pegea e hu'ai

* **16:13** 16.13 Mt 6.24.

gaoi kia te kigatou, e ina kinai a te 'Aitu e hu'ai maase'i.

¹⁶ * "Na tagangonga a Moses ma na kanukanu'anga ana taauga noko tuiaki ia te kigatou, o hano aano hetae ki na 'aso o John Baptist. Haka tu'u i na gholobana, te Gongo Gaoi o te Hakahua 'anga a te 'Aitu noko ma tohi'aki ai. Ka ko ba'i pegea manga taki he gotu 'aki kigatou memene kinai. ¹⁷ * E hu'ai haingaohie te nimo a te gangi ma te kege nei, o sigi i te poi haka noka e he pegea he mi'i kupu i na tagangonga.

¹⁸ * "Te pegea nimaa maabae ma tena uguugu, kae sui o nonoho ma tegaa hahine, koia e saga kia tena uguugu. Ka te pegea nimaa pipiki eia te hahine noko maabae ma tena matu'a, koia e saga ki te matu'a o te hahine.

Te tangata ga'u ma Lazarus

¹⁹ "Noko iai te launatasi tangata ga'u noko haka gosigosi i na ake uga sesenga o noko manga noho haka sagasaga iba'i 'aso. ²⁰ Ka noko iai te launatasi tangata lae, tena ingoa ko Lazarus, noko hu'ai maka ina, koia noko manga kakabe mai o tuku i te aga ki te hage o te tangata ga'u. ²¹ Tegaa tena siahai ke noko kai eia na momo utunga hetoki iho i te kunga kai o te tangata ga'u. Ka na tokitoki ma'u te noko manga taetae ona maka.

²² "Nimaa hetae ki te 'aso na mate ai a Lazarus, na ensel noko kakabe ia te ia o noko manga haka pata kia Abraham. Ka te tangata ga'u

* **16:16** 16.16 Mt 11.12,13. * **16:17** 16.17 Mt 5.18. * **16:18** 16.18 Mt 5.32; 1 Cor 7.10,11.

na mate ma'u o tanu. ²³ Koia noko noho i te ugaimami o hu'ai haka gongo songo ai. Koia noko ina haka tu'u, ma te kite atu eia ia Abraham ki mama'o ka manga noho a Lazarus o haka pata kinai. ²⁴ Ma te ngege atu te tangata ga'u kia te ia o hai atu, 'Tamau Abraham, 'agoha mai ia te au o tuku ia Lazarus ke a'u o tuku te maninia gima ki he bai o haka gogohi ai toku 'agego, na'e ko au e haka gongo songo i te ahi nei.'

²⁵ "Ka ko Abraham noko hakatau kinai o hai atu, 'Tama, 'ai maanatu atu kiou 'aso noko manga ma'ugi ai, noko manga ga'u me'a gaoui koe, ka ko Lazarus noko manga ga'u me'a maase'i ai, ka te gholoba nei koia esui o magao-hie, ka ko koe esui o haka gongo songo. ²⁶ Tegaa tasi hai'anga ma'u, e nohogo to ia te kiatou te hu'ai pupu'a he'e ngato. E hai ngata'a ai he pegea ia te kimatou siahai ke hinatu kia te koutou, kae haingata'a ma'u te a'u he pegea ia te koutou.'

²⁷ "Ka te tangata ga'u noko haka tau o hai ake, 'Koau e sasaka ake kia te koe, tamau, tuku iho ia Lazarus ke hano kite hage o tamau. ²⁸ Na'e manga iai toku toka gima taina, kae hai ke hano ia, o baa gongo ke go noka te boomai ki te kunga o te haka gongo songo nei.'

²⁹ "Ka ko Abraham noko haka tau o hai atu, 'Manga hai ekigatou na buka a Moses ma na taauga, tuku atu kigatou haka gongo kinai.'

³⁰ "Ka te tangata ga'u noko hai ake, 'Tamau Abraham, si'ai! Ka poi iai he pegea mate o ma'ugi hoki o hano kia te kigatou, ko kigatou ma sui tegeu'a.'

31 “Ka ko Abraham noko haka tau o hai atu kinai, ‘Ko kigatou nimaa he'e haka gongo ki na gea'anga a Moses mana taauga, masi'igoa e ma'ugi hoki he pegea i na mamate'anga, ka ko kigatou he'e 'aonga te sui maanatu ai.’ ”

17

Ko Jesus noko ako ona pegea

(Matthew 18.6-7,21-22; Mark 9.42)

1 Ko Jesus noko hai atu ki ona pegea haka ako, “Na me'a e baaghaghi a pegea o 'oosongo e hai kego boomai, kae haka'aagoha te pegea kago maa'ogi ia o hai. 2 Kago gaoui te taugaki he hu'ai hatu kite u'a o tupe kite moana, o sigi i te hai eia he launatasi i na mi'i pegea nei o 'oosongo. 3 *Kae ge'o gaoui atu ia te koutou!

“Ko te taiu nimaa hai 'oosongo kia te koe, gea atu kinai ke noka te hai; ka nimaa sui tegeu'a, haka noka atu kinai. 4 Ma si'igoa e'oosongo haka hitu kia te koe ihe 'ao etasi, kae hoki haka hitu mai kia te koe o hai atu, ‘Koau kua sui tegeu'a,’ ogo haka noka atu kinai.”

5 Na pegea hakato'o noko hai atu kia te Hakahua, “Haimai tematou sano ke hua'eha soo atu!”

6 Ka ko Jesus noko haka tau o hai atu, “Koutou poi sano o kogaa na noho te iai na mi'i hatu o te ga'akau e mate te 'mustard', koutou ma 'aonga te hai atu ki te hu'ai ga'akau nei, 'Abu ake ia te koe o tanu i te moana!' Kago 'aonga te maangao kia te koutou.

* 17:3 17.3 Mt 18.15.

⁷ “Poi iai he launatasi ia te koutou e hai mo'ona he guani o ganga i mo'ona he 'umanga, po e ge'o ma'ana ni sipisipi, 'ai koia kago na'a te kogaa ana hai atu kitena guani ite 'aso e hetae hoki iho ai itena 'umanga, 'A'u o noho o kai'?! ⁸ 'Ai koia ka he'e mataa konei ana gea atu kinai, 'Ngaague atu ma'aku ni utunga kite ahiahi nei, kae manga hitagi mai ka kau mataa kai ma te binu, 'io mugi koe o kai mate binu'? ⁹ 'Ai koia ka na'a te haka 'aue kite guani, iteme'agaa kua hai eia nia e gea kinai ia ke hai?! ¹⁰ Manga konaa ma'u autou noho, te gholoba kago hai ai e koutou ko ba'i me'a tuku kia te koutou ke hai, e hai ke go kogaa autou to'o, 'Ko kimatou manga na guani maase'i; ko kimatou noko manga hai amatou hekau.' ”

Te tino anga hugu pegea kahoa

¹¹ Te hano'anga a Jesus ki Jerusalem, noko hano i te noho goto'anga o Samaria ma Galilee. ¹² Nimaa tena hano'anga ki tegaa manaha, ko Ia na bilaabei ma te tino anga hugu pegea kahoa. Ko kigatou noko tutu'u mama'o, ¹³ o hu'ai ngengege o hai atu, “Jesus, Hakahua! 'Agha mai kia te kimatou!”

¹⁴ *Te gholoba noko ina'atu ai a Jesus, ko Ia noko hai atu kinai, “Boo atu, o haka'agi ia te koutou ki na priest.”

Nimaa boo a kigatou, mate kite iho ia te kigatou kua ma'a. ¹⁵ Te launatasi ia te kigatou na kite iho koia kua mahu, mate hoki o hu'ai ngege haka e'eha ia te 'Aitu. ¹⁶ Koia na a'u o guti

* **17:14** 17.14 Lev 14.1-32.

ki na ba'e o Jesus o haka 'aue kinai — ka koia te pegea mai Samaria.

¹⁷ Ko Jesus noko haka anu o hai atu, “Te katoa pegea te kua hai o ma'a, 'ai kohea tegaa toka iba?

¹⁸ E si'ai he pegea e tasi ke hokimai o haka e'eha ia te 'Aitu, ka manga te taka tahea nei?” ¹⁹ Ma te hai atu a Jesus kia te ia, “Tu'u ake o hano, te sano o'ou kua hai ia te koe o gaoi.”

*Te a'u 'anga te Hakahua 'anga a te 'Aitu
(Matthew 24.23-28,37-41)*

²⁰ Noko iai na Pharisee noko haka anuanu 'aki kia Jesus po tehea te 'aso kago hetae mai ai te Hakahua 'anga a te 'Aitu, ka noko haka tau kinai a Jesus o hai atu, “Te Hakahua 'anga a te 'Aitu he'e te hai 'anga ke a'u ke hiina'i kinai, ²¹ po ke kogaa na hai ake te 'apitanga: ‘Tenei, te manga i te kunga nei!’ po ‘Tegaa, te manga i te kungaa,’ iteme'agaa te Hakahua 'anga a te 'Aitu manga noho i goto ia te koutou.”

²² Ko Jesus noko hai atu ki ona pegea haka ako, “Na 'aso kago a'u, koutou kago siahahai ke hiina'i ai ki he 'ao i na 'aso o te Hosa o Pegea, ka kago he'e hiina'i kinai koutou. ²³ Kago iai ni pegea kago hai atu kia te koutou, ‘Tegaa a Ia!’ po e hai atu, ‘Tenei a Ia!’ 'ogo noka tautou tata'o ai. ²⁴ Iteme'agaa te 'ao o te Hosa o Pegea kago manga noho pe te 'uiga, e kemo o maagama ai te agohigangi o a'u i tegaa potu o hetae ki tegaa potu. ²⁵ Ka ko Ia e hai kego mataa tiha'ia ki ba'i hai 'anga ma te he'e siahahai kinai na 'atu tangata o na 'aso nei.

26 **“Manga noho pena 'aso o Noah, e hai ke go kogaa na noho ma'u na 'aso o te Hosa o Pegea:*
 27 **Ko ba'i pegea noko manga kai ma te bibinu ma te hai uguugu ma te hai matu'a o hano aano hetae kite 'aso na ugu ai a Noah kite 'ark', kae mugi te honunga o hetae mai o haka masogo ia te kigatou ngatahi.*

28 **“Manga noho ma'u pena 'aso o Lot: Ko ba'i pegea noko manga kai ma te bibinu, ma te tau'i me'a ma te hetau'i me'a'aki, ma te sanga me'a ma te 'ati me'a.* 29 *Ka nimaa te 'aso na hano ai a Lot i Sodom, te ahi ma te 'ua hatu na hetoki iho mai te gangi o haka masogo ia te kigatou ngatahi.*

30 *“Manga kogaa na noho te 'ao kago haka'agitino ai te Hosa o Pegea.* 31 **Te gholobana, te pegea nimaa noho ite hohonga o te hage o'ona, koia kago he'e hinaiho o to'o ana me'a gaoui igoto itena hage. Manga kogaa na noho ma'u, te pegea nimaa noho imouku, koia kago he'e hoki o to'o he me'a itena hage.*
 32 **Maanatu atu kite uguugu o Lot!* 33 **Te pegea nimaa siahai ke ge'o te ma'ugi o'ona, kago he'e kitea, ka koai e tuku te ma'ugi o'ona kia te Au, koia kago ma'ugi.* 34 *Ko Au e hai atu kia te koutou: Te poo na, kago momoe ai te toka gua pegea i he kaainga etasi. Kago kakabe tegaa, kae noho tegaa.* 35 *Kago iai gua haahine go hai utunga ngatahi. Kago kakabe tegaa, kae noho tegaa.*

* **17:26** 17.26 Gen 6.5-8. * **17:27** 17.27 Gen 7.6-24. * **17:28**
 17.28 Gen 18.20—19.25. * **17:31** 17.31 Mt 24.17,18; Mk 13.15,16.
 * **17:32** 17.32 Gen 19.26. * **17:33** 17.33 Mt 10.39; 16.25; Mk
 8.35; Lk 9.24; Jn 12.25.

³⁶ [Kago iai te toka gua pegea i mouku. Kago kakabe tegaa, kae noho tegaa.”]

³⁷ Ona pegea haka ako noko haka anu'aki kia te Ia o hai atu, “Hakahua, tehea te kunga e hai ke go hai ai?”

Ka ko Ia noko haka tau o hai atu, “Te kunga e takoto ai te tino kua mate, tegaa te kunga kago haka putu kinai na manu kai manu hetoogohi mamate.”

18

Te haka gaataki i te hahine magepe ma te tangata haka aba pegea

¹ Ko Jesus noko 'atigongo ite launatasi haka gaataki ki ona pegea haka ako ke tuiaki ai ia te kigatou ke noko haka hano te taakunga, ka ke noka te helologi'aki o maau'i. ² Ko Ia noko hai atu, “Noko iai te launatasi manaha noko noho ai te tangata haka aba pegea, noko he'e pago kia te 'Aitu ma na tegeu'a a pegea. ³ Ka noko iai ma'u te hahine magepe ite manaha, noko a'u goa kia te ia iba'i 'aso o hai atu kinai, 'Haka tinogaoui mai te hai 'anga e noho goto ia te au ma toku makau.’

⁴ “Noko 'eha 'aso noko he'e maka kinai, ka nimaa tegaa 'aso koia noko kogaa na tegeu'a ake: 'Masi'igoa ko au he'e pago kia te 'Aitu ma na tegeu'a a pegea, ⁵ kae naato'o ite a'u goa te hahine magepe nei o baa tu'ia goa ia te au, e hai kau 'aabaki kinai ke gaoui, ka kego noka te hoki mai o haka mumuna ia te au.’ ”

⁶ Ka ko Jesus noko konei ana gea, “Haka gongo atu kite pegea hakaaba maase'i

e konei ana gea. ⁷ 'Ai ko te 'Aitu he'e 'aonga te haka tinogaoui e Ia na noho o na pegea ligo o'ona, manga tatangi kia te Ia ina 'ao ma na poo? 'Ai ko Ia ka he'e 'aonga te 'aabaki kinai? ⁸ Ko Au e hai atu kia te koutou: Ko te 'Aitu kago 'aonga te haka tinogaoui ghali e Ia na hai'anga ana pegea o'ona. Ka te gholoba kago a'u ai te Hosa o Pegea, kago kite e Ia te sano i te kege nei?"

Te haka gaataki i te Pharisee ma te pegea tibu takis

⁹ Ko Jesus noko 'atigongo ma'u i te launatasi haka gaataki ki na pegea tegeu'a ake ko kigatou e hu'ai tinogaoui, kae tukugago e kigatou kogaa pegea, o hai atu, ¹⁰ "Te tokagua taangata noko haka neke kite Hage Tapu kigaua taakunga ai. Tegaa te Pharisee ka tegaa te pegea tibu takis. ¹¹ Te Pharisee noko tu'u haka babae o manga taakunga o hai ake: 'Te 'Aitu, ko au e'aue kia te Koe ia te au he'e noho pe gaa pegea ekaia'a, ma te hai hai'anga maase'i, ma te kaia'a na ugu ugu ogaa, poe konei aku noho te iai te pegea tibu takis nei. ¹² Ko au he'e kai i te sogi i te guanga 'ao ina 'ao, ma te haiga'a eau kia te Koe te katoa o ba'i me'a a'aku.'

¹³ "Ka te pegea tibu takis noko tu'u mai mama'o. Koia noko he'e ta'aki te 'ugu ke ina ki te gangi, ka noko manga paa paa te hatahata, kae hai ake, 'Te 'Aitu, 'agoha mai ia te au, na'e ko au te pegea 'oosongo ina.' "

¹⁴ *Ma te hai atu a Jesus, "Ko Au e hai atu kia te koutou: Te pegea nei kua tinogaoui o sigi i tegaa

* **18:14** 18.14 Mt 23.12; Lk 14.11.

i te 'aso na hoki ai ki tena manaha. Iteme'agaa na pegea haka ma'u 'agunga ia te kigatou e hai ke go tuku gago, ka koai e haka ma'ugago ia te ia e hai ke go haka ma'u 'agunga.”

*Ko Jesus noko haka gaoui e Ia na tamagiki
(Matthew 19.13-15; Mark 10.13-16)*

¹⁵ Noko iai na pegea noko kakabe mai agatou mi'i tamagiki kia Jesus ke 'oso kinai mate hakagaoui ia te kigatou. Nimaa hiina'i kinai na pegea haka ako, mate gehu kia te kigatou.

¹⁶ Ka ko Jesus noko ngege ina tamagiki o boomai kia te Ia, kae hai atu, “Tuku iho na mi'i tamagiki ke boomai kia te Au, kae noka te susugi, na'e te Hakahua'anga a te 'Aitu etuku ki na pegea ekonei na noho. ¹⁷ Ko Au egea maa'ogi kia te koutou, te pegea nimaa he'e ga'u eia te Hakahua'anga a te 'Aitu ke noho pe te mi'i tama 'iti'iti, kago he'e sopo kinai.”

*Te hakahua ga'u
(Matthew 19.16-30; Mark 10.17-31)*

¹⁸ Te launatasi hutiaki noko haka anu kia Jesus o hai atu, “Ako gaoui, niaa e 'aonga taku hai 'ia kau ga'u ai 'ia te ma'ugi noho goa?”

¹⁹ Ma te haka tau a Jesus o hai atu kinai, “'Eaa e hai mai koe ko Au e gaoui? E si'ai he pegea gaoui ka manga ko te 'Aitu launatasi. ²⁰ *E na'a ekoe na tagangonga: 'Noka te 'oosongo a taangata ma haahine, noka tau taa pegea, noka tau kaia'a,

* **18:20** 18.20 a Ex 20.14; Deut 5.18; b Ex 20.13; Deut 5.17; c Ex 20.15; Deut 5.19; d Ex 20.16; Deut 5.20; e Ex 20.12; Deut 5.16.

noka tau 'ati gongo goi, haka e'eha atu ia te tamau ma te tinau.' ”

²¹ Ka koia noko haka tau o hai atu, “Na me'a nei manga pipiki mai eau i taku tamatama 'anga.”

²² Nima a haka gongo a Jesus kitenā gea 'anga nei, ma te hai atu kia te ia, “E iai te me'a etasi koi he'e hai e koe. Tuku atu ba'i me'a hai e koe ke tau'i o 'aabakia i kina pegea lae, ka kego hai ma'au ni ga'unga ke 'eha ite gangi, kae a'u o tata'o mai ia te Au.”

²³ Te gholoba na haka gongo ai te tangata ki te gea 'anga nei, koia na hu'ai agoha ai, iteme'agaa koia noko hu'ai 'eha ana ga'unga. ²⁴ Ko Jesus noko ina 'atu kia te ia ma te hai atu kinai, “E hu'ai haingata'a ki he pegea ga'u te hano kigoto ite Hakahua'anga a te 'Aitu. ²⁵ E mi'i haingaohie te 'camel' te mene ite mata o te nila lapui me'a, o sigi ite pegea ga'u te hano kigoto ite Hakahua'anga a te 'Aitu.”

²⁶ Na pegea noko haka gongo ki te gea 'anga nei noko haka anu 'aki o hai atu, “Ka koai gaa te kago maa'ugi?”

²⁷ Ko Jesus noko hakatau o hai atu, “Niaa e hai ngata'a kia pegea manga haingaohie kia te 'Aitu.”

²⁸ Ka ko Peter noko hai atu, “Ko kimatou kua ti'aki ko ba'i me'a amatou kimatou tata'otu'a ia te Koe!”

²⁹ Ma te hai atu a Jesus kia te kigatou, “Ko Au e gea maa'ogi kia te koutou, koai kua hano i tena manaha, po ko tena uguugu, po ko tena 'api, po ko ona tuhaahine, po ko ona hai maatu'a, po ko tena haanau, ite ghaghinga ite Hakahua'anga a te 'Aitu, ³⁰ koia e hai kego ga'u ma'ana ni

ga'unga ke 'eha ina gholoba nei, mate ma'ugi noho goa ina 'aso kago a'u."

*Ko Jesus noko 'atigongo i tena mate 'anga
(Matthew 20.17-19; Mark 10.32-34)*

³¹ Ko Jesus noko kakabe 'aatea eIa te tino anga hugu tuma'a e gua, o 'atigongo kia te kigatou o haiatu, "Ko kitatou ehai ke haka neke ki Jerusalem, kae hai ke haka maa'ogiai ko ba'i me'a noko kanukanu ena taauga ina noho o te Hosa o Pegea. ³² Ko Ia ehai ke go haka soko ki na pegea 'aatea, kigatou kago noko putatai kia te Ia, mate haisongo ia te Ia, ma te he ngaa'esu 'aki kia te Ia, ³³ ma te kogu ia te Ia aano taa. Ka nimaa te togunga 'ao, kae ma'ugi hoki Ia."

³⁴ Na pegea haka ako noko he'e na'a e kigatou he me'a iana gea'anga nei. Te gaataki ona haka hegeunga nei noko huu ia te kigatou, o he'e na'a ai po nia te noko manga gea kinai.

*Ko Jesus noko haka ma'ugi e Ia te pegea kibi
(Matthew 20.29-34; Mark 10.46-52)*

³⁵ Nimaa hano a Jesus o hitaiaki ki Jericho. Te launatasi pegea kibi manga noho i te tahaba'e aga o noko manga haka ene. ³⁶ Te gholoba noko haka gongo ai ki ba'i pegea manga boomai o sigi, koia noko haka anu o haiake, "Niaa te manga hai nei?" ³⁷ Ko kigatou noko 'atigongo atu kia te ia o haiatu, "Ko Jesus mai Nazareth e sigi."

³⁸ Koia noko ngege to'a o haiatu, "Jesus, te Hosa o David, 'agoha mai kia te au!"

³⁹ Na pegea noko mumu'a noko susugi atu ia te ia, ma te hai atu kinai, “Ngongoto iho!” Ka koia noko manga ngege soo atu o hai atu, “Te Hosa o David, 'agoha mai kia te au!”

⁴⁰ Ma te tu'u a Jesus, kae kaunaki atu ke kakabe mai te pegea kia te Ia. Te gholoba noko a'u ai ia o hitaiaki mai ai, ko Jesus noko haka anu kinai o hai atu, ⁴¹ “Niaa te siahai koe kau hai 'ia kia te koe?”

Ka koia noko hakatau o hai atu, “Hakahua, ko au e siahai kau ina.”

⁴² Ma te hai atu a Jesus kia te ia, “Luga ake ou mata. Tou sano kua hai ia te koe o gaoui.” ⁴³ Gua mata o'ona na lugaluga, mate tata'o ia Jesus, o noko manga haka e'eha ia te 'Aitu. Nima te hiina'i'anga kinai te 'apitanga, ko kigatou na haka e'eha ai ia te 'Aitu ma'u.

19

Ko Zacchaeus te pegea tibu takis

¹ Ko Jesus noko hetae ki Jericho o hano itena uso. ² Ka noko iai te tangata noko mate tena ingoa ko Zacchaeus. Koia te hakahua o na pegea tibu takis, kae ga'u ma'u. ³ Koia noko siahai ke ina po koai ko Jesus. Ka koia te pegea pulu mate he'e 'aonga tena ina, ite noko hu'ai 'api pegea. ⁴ Ko Zacchaeus na tege o mu'a ite 'apitanga o kake i te ga'akau e mate te 'sycamore', ke ina kia Jesus noko ma a'u ite aga na.

⁵ Nima hetae mai a Jesus kite kungaa, ko Ia noko ina haka tu'u o hai ake kia te ia, “Zacchaeus, hoki ghali iho, na'e ko Au e hano kau noho i tou

hage i te 'ao nei.”⁶ Ma te ghali iho a Zacchaeus o hu'ai siasia kia te Ia, o haka pogo eia ki tena hage.

⁷ Ko ba'i pegea na hiina'i kite hai'anga nei, ma te konei agatou he nguunguu 'aki, “Ko Ia e hano ke hai ai he hogau ma'a te pegea 'oosongo ina.”

⁸ Ka ko Zacchaeus noko tu'u o haiatu kia Jesus, “Hakahua, 'ai ina mai, e hai kau haiga'a 'ia he pa'asi i aku me'a kina pegea lae, ka nimaa mou to'o au ki he pegea i he me'a, e hai kau sui haka haa 'ia kinai.”

⁹ Ka ko Jesus noko hai atu kia te ia, “Te 'aso nei te ma'ugi sanga kua a'u ki te hage nei, iteme'agaa te pegea nei te launatasi i te hanohano o Abraham ma'u. ¹⁰ *Te Hosa o Pegea noko a'u ke sasaga ma te haka ma'ugi na pegea kua boo 'aatea.”

Te haka gaataki i te hakahua tuku mane ki ona guani

(Matthew 25.14-30)

¹¹ Te gholoba noko ma haka gongo ai kigatou ki te hai 'anga nei, ko Jesus noko 'atigongo soo atu kia te kigatou i te haka gaataki, iteme'agaa ko Ia kua hitaiaki ki Jerusalem, ka te 'apitanga noko tegeu'a ake, te Hakahua 'anga a te 'Aitu e hai ke ghali o hiina'i kinai. ¹² Ko Jesus noko haiatu, “Noko iai te launatasi tangata sopo haka maatu'a noko hano kite kakai 'anga mama'o ke hai ai ia te ia ke hakahua, ka ke go mugi o hokimai. ¹³ Ka koia noko ngege itena tino anga hugu guani o taki haiga'a kia te kigatou na mane golu kae

* **19:10** 19.10 Mt 18.11.

hai atu kinai: 'Hai hekau atu ai ke hano aano hetae ki toku 'aso hokimai.'

¹⁴ "Ka na pegea o'ona noko gotoa'a kia te ia, mate tuku e kigatou na pegea o tata'o ai ke hai atu, 'Ko kimatou he'e siahahai ki te pegea nei ke hai ai mo'omatou he hakahua.'

¹⁵ "Ka te tangata haka maatu'a na pau o tuku o hakahua, kae hokimai, mate pogo'aki i ona guani noko taki 'abange kinai na mane ke na'a eia poe hia kua beegaba kinai e kigatou.

¹⁶ "Te pegea mu'a noko a'u o hai atu: 'Hakahua, tau mane kua beegaba kinai eau te katoa ma'u.'

¹⁷ "Haka tau tena hakahua o hai atu: 'Hu'ai gaoui, ko koe toku guani gaoui! Ko koe kua hai gaoui e koe te mi'i hai 'anga, kae tuku eau ia te koe ke hakahua i he katoa manaha.'

¹⁸ "Te pegea noko gua kinai noko a'u o hai atu: 'Hakahua, tau mane kua beegaba kinai eau te toka gima ma'u.'

¹⁹ "Tena hakahua noko haka tau o hai atu, 'Ko koe e hai ke hakahua i he toka gima manaha.'

²⁰ "Nimaa a'u tegaa guani o hai atu, 'Hakahua, tenei tau mane; manga pegu eau i te momo laoa o noko manga pipiki, ²¹ ia te au e matakua kia te koe, iteme'agaa ko koe te pegea he'e haka papau ki he pegea. Manga to'o e koe na me'a 'aatea, ma te utu e koe na me'a he'e tanu e koe.'

²² "Tena hakahua noko haka tau o hai atu, 'Ko koe te guani maase'i to'a! E hai kau haka aba'ia ia te koe i au gea'anga na. Kua 'oti ite na'a e koe ko au te pegea he'e haka papau, e to'o eau na me'a 'aatea, ma te utu na me'a noko he'e tanu eau. ²³ 'Ai tehea te hai 'anga noko he'e tuku ai e koe taku mane ki te kunga tuku mane?

Ka kau go ga'u 'ia tena beegaba 'anga i toku 'aso hokimai ai?'

²⁴ "Ma te hai atu te hakahua ki na pegea noko manga tutu'u haka pata kia te ia, 'Sa'u atu te mane e hai eia o 'abatu kite pegea e hai eia te katoa mane.'

²⁵ "Ka ko kigatou noko hakatau o hai atu, 'Hakahua, kua 'oti i te hai tena katoa!'

²⁶ *"Ka te hakahua noko hakatau o hai atu kinai, 'Koau e hai atu kia te koutou, "Na pegea kua ga'u, e hai kego 'abange beegaba, ka na pegea he'e ga'u me'a, masi'igoa na mi'i me'a te manga hai ekigatou, kae hai kego sa'u ia te kigatou. ²⁷ *Ka oku makau noko he'e siahahai kia te au kau hakahua kia te kigatou, kakabe mai o taa i'ago ia te au." ' ' "

Ko Jesus noko hano kigoto i Jerusalem

(Matthew 21.1-11; Mark 11.1-11; John 12.12-19)

²⁸ Ko Jesus noko 'oti ite konei ana gea kae mu'a ia te kigatou ki Jerusalem. ²⁹ Nimaa hitaiaki a Ia ki Bethphage ma Bethany e hitaiaki kite ogo e mate tena ingoa te Ogo i Olives, ko Jesus noko kaunaki te tokagua i ona pegea haka ako o hai atu kia te kigaaua, ³⁰ "Kougua boo atu ki te manaha e i-mu'a ia te kougua. Nimaa hetae kinai kougua kago kite ai ekougua te punua donki manga tauga i te kungaa, manga koi he'e sehu ai he pegea. Ogo huhuke atu o kakabe mai kite kunga nei. ³¹ Nimaa iai he pegea e haka anu ai kia te kougua, 'Tehea te hai'anga e huhuke ai

* **19:26** 19.26 Mt 13.12; Mk 4.25; Lk 8.18.

* **19:27** 19.27 Mt 25.14-30.

e kougua?' ogo hogahoga atu kia te ia o hai atu kinai, "Te Hakahua e siahai kinai." "

³² Nimaa boo kigaaua ite aga mate kite ekigaaua ba'i me'a noko geaai a Jesus kia te kigaaua. ³³ Nimaa huhuke ekigaaua te punua donki, tena hakahua noko haiatu kia te kigaaua, "Tehea te hai'anga ehuhuke ai te punua donki na?"

³⁴ Ko kigaaua noko hakatau o haiatu, "Te Hakahua e siahai kinai."

³⁵ Mate kakabe mai kia Jesus, o haagiki ekigatou iogatou ake te tu'a o te punua donki, kae 'aabaki kia Jesus o sopo kinai. ³⁶ Te 'aso noko hano ai, ko ba'i pegea noko hoga ogatou ake ite aga.

³⁷ Te gholoba noko hano ai a Jesus o hitaiaki kite kunga e iho ai te aga ite Ogo i Olives, ko ba'i pegea haka ako ngatahi na haka tu'u sisia ma te ngengege i te haka e'eha e kigatou ia te 'Aitu i ba'i hai'anga haka ohokia kua 'oti ite hiina'i kinai, ma te hai atu,

³⁸ *"Haka gaoi kite Hakahua e a'u ite ingoa o te 'Aitu!

Te goto maagie i te gangi,
ma te mamagunga i te nuku hu'ai ma'u 'agunga!"

³⁹ Ma te hai atu kogaa i na Pharisee noko uso ite 'apitanga kia Jesus, "Ako, susugiatu ou pegea haka ako!"

⁴⁰ Ka ko Jesus noko hakatau o haiatu kia te kigatou, "Ko kigatou nimaa ngongoto, na hatu e hai ke sui o ngengege!"

* **19:38** 19.38 Ps 118.26.

⁴¹ Nimaa hano Ia o hitaiaki ki Jerusalem o ina 'atu kite hu'ai manaha, ko Ia na tangi ai.
⁴² Kae konei ana gea, "Poi manga tegaa te na'a ekoutou te 'aso nei, nia e hai kego hai koutou goto maagie ai! Ka kua he'e 'aonga te hiina'i kinai koutou! ⁴³ Na 'ao kago boomai kia te koutou, na makau o'outou kago haka putu mai o 'ati mabaenga kia te koutou, mate ghigho ia te koutou mate kukumi ba'i pa'asi ia te koutou.
⁴⁴ E hai kego taa e kigatou ia te koutou, koutou mana tamagiki manga kakai haka pigi kia te koutou igoto ina 'aa o'outou. Kago si'ai he hatu e tasi ke takoto i te kunga nei, iteme'agaa noko he'e haka 'igonga e koutou te 'aso a'u ai a te 'Aitu kia te koutou."

*Ko Jesus noko manga noho i te Hage Tapu
 (Matthew 21.12-17; Mark 11.15-19; John 2.13-22)*

⁴⁵ Te 'aso noko hano ai a Jesus ki te Hage Tapu, o pagepage ai e Ia na pegea noko tau'i me'a i te kungaa. ⁴⁶ *Ma te hai atu a Jesus kia te kigatou, "Na 'oti i te kanukanu: 'Toku hage nei te kunga taakunga.' Ka kua hai e koutou te 'ana o na pegea kaia'a."

⁴⁷ *Ko ba'i 'aso ko Jesus noko manga ako ai i te Hage Tapu, ka na hakahua o na Priest, ma na ako o na tagangonga, ma na hutiaki o te 'apitanga noko gotu kigatou taa 'ia ia te Ia. ⁴⁸ Ka noko he'e kite e kigatou he 'aso tau gaoi kigatou hai 'ia ai, iteme'agaa ko ba'i pegea noko manga haka putu o haka gongo ki ana haka hegeu 'anga.

* **19:46** 19.46 Is 56.7; Jer 7.11. * **19:47** 19.47 Lk 21.37.

20

Te haka anuanu ina taganga o Jesus (Matthew 21.23-27; Mark 11.27-33)

¹ Te launatasi 'ao, ko Jesus noko manga ako ai e Ia te 'apitanga ite Hage Tapu, mate tohi'aki ite Gongo Gaoui, ka na hakahua ona Priest mana ako ona tagangonga, haka pigi kinai na 'agiki ona Jew, noko boo ngatahi mai kia te Ia o haiatu kinai, ² "'Atigongo mai kia te kimatou pona taganga mai hea te hai ai e Koe na hai'anga nei. Koai te noko 'abatu eia kia te Koe na taganga nei?"

³ Ka ko Jesus noko hakatau o haiatu kia te kigatou, "Ko Au ma'u ehai kau haka anu kia te koutou ite launatasi haka anuanu. ⁴ Hogahoga mai kia te Au, pote haagogomi pegea'anga a John, te hai'anga a'u mai te gangi, po te hai'anga a'u ia pegea?"

⁵ Ko kigatou na ba'aki kinai aano kogaa agatou to'o, "Nimaa haiatu kitatou, 'Te hai'anga mai te gangi,' ko Ia kago hai mai, 'Ka 'eaa na he'e too ai koutou kia John?' ⁶ Ka nimaa haiatu kitatou, 'Te hai'anga a'u ia pegea,' ko ba'i pegea kago 'aumahu ia te kitatou i ni hatu, iteme'agaa kua na'a e kigatou ko John te taauga."

⁷ Ko kigatou noko haka tau o haiatu kia Jesus, "E he'e na'a maahoga e kimatou pote hai'anga a'u mai hea."

⁸ Ko Jesus na haiatu kia te kigatou, "Ka he'e hogahoga ma'u e Au kia te koutou pona taganga mai hea te hai ai e Au na hai'anga nei."

*Te haka gaataki i na pegea ge'o 'umanga
(Matthew 21.33-46; Mark 12.1-12)*

⁹ *Ko Jesus noko 'atigongo kia te kigatou ma'u i te haka gaataki nei, "Te tangata noko tanu tena 'umanga o tuku ki na pegea hai hekau 'umanga, kae hano ki tegaa kakai'anga ke ina goa ai. ¹⁰ Nimaa hetae kite gholoba noko matu'a ai, kae kaunaki eia tena guani o hano ki na pegea manga ge'o 'umanga, ke 'abange kinai e kigatou ni me'a ite 'umanga. Ka na pegea ge'o 'umanga na manga kogu e kigatou ia te ia, kae haka to'o hoki, kae si'ai ma'ana ni me'a to'o. ¹¹ Kaunaki ma'u eia tegaa ona guani o hano, ka na kogu hakapa'a ma'u e kigatou mate hai songo ia te ia, kae kaunaki o hoki si'ai ma'ana ni me'a to'o. ¹² Hakato'o ma'u eia te pegea noko tokatogu kinai o hano, ka na kogu ma'u ena pegea noko ite 'umanga o hai ona maka, kae tupe e kigatou kitaha ite 'umanga.

¹³ "Mate haiake te hakahua o te 'umanga, 'Niaa gaa hai kau hai'ia? E hai kau haka to'o'ia toku hosa e ma'ine to'a kinai au ke hano. Mano te kaigo pago kigatou kia te ia.'

¹⁴ "Ka te gholoba na hiina'i ai kigatou kia te ia, noko hegeu kinai mate haiake, 'Tenei tena hosa hakahua, kitatou taa'ia ia te ia ka ke hai mo'otatou na me'a noko tuha kia te ia.' ¹⁵ Ma te pagepage e kigatou ia te ia ki tu'a ite 'umanga o taa ai.

"Niaa gaa te kago hai e te hakahua o te 'umanga kia te kigatou? ¹⁶ Koia kago a'u kinai o taa eia

* **20:9** 20.9 Is 5.1.

na pegea ge'o o te 'umanga, kae haiga'a eia te 'umanga ki gaa pegea."

Te gholoba noko haka gongo kinai ba'i pegea noko hai ake kigatou, "E he'e konaa o na noho!"

17 *Ko Jesus noko ina'atu kia te kigatou mate hai'atu kinai, "Tehea te gaataki o te kanukanu'anga e konei na to'o:

'Te hatu noko he'e siahahai kinai na pegea 'ati hage,

e hai ke go hai ai he poutu'u.'?

18 Ko ba'i pegea hetoki ki te hatu na, e hai ke go matohitohi ki ni momo; ka koai kago too kinai te hatu nei, ka go pau o momomomo."

19 Na ako o na tagangonga mana tuinga o na Priest noko sasaga e kigatou he gholoba tau gaoi ke ghali o he 'osohi ai kia te Ia, iteme'agaa ana gea'anga noko hai songo ia te kigatou, ka ko kigatou noko matataku ki te 'apitanga.

*Te haka anuanu i te tau'i takis
(Matthew 22.15-22; Mark 12.13-17)*

20 Noko mata pipiki e kigatou ia te Ia, mate tuku e kigatou na pegea mata o boomai o hai ia te kigatou o noho mai na pegea gaoi. Ko kigatou noko gotu kigatou labu 'ia ni me'a gea ai a Jesus, ka kigatou haiga'a 'ia ia te Ia ki na paaunga ma na taganga o te gahumanu o Rome. 21 Na pegea noko tuku o hai ai na mata kia te Ia, noko hai'atu kia Jesus, "Ako, e na'a e kimatou ko Koe e gea mate ako na me'a maa'ogi. Ko Koe ma'u he'e 'aonga tau haka gata ki he pegea, i te maa'ogi au ako'anga

* 20:17 20.17 Ps 118.22.

i na noho o te 'Aitu. ²² Ko kimatou manga gaoui i te poi tau'i takis kia Caesar po si'ai?"

²³ Ka ko Jesus noko na'a eIa tegatou haka tootoo e hai, mate haiatu kia te kigatou, ²⁴ "'Ai haka 'agi mai he mane. To'ai te 'ata mate ingoa te pigi ai?"

Ka ko kigatou noko haka tau o haiatu, "To'o Caesar."

²⁵ Ma te haiatu a Jesus kia te kigatou, "'Abatu kia Caesar na me'a Caesar, kae haiga'a atu e koutou kia te 'Aitu nia a te 'Aitu."

²⁶ Ko kigatou na he'e 'aonga te haka makau ia teIa ina me'a noko ge'ai i'ago ite 'api-tanga. Ko kigatou na hegege ma'ugi'aki itena haka tau'anga noko hai kia te kigatou, mate manga hiina'i haka ngongoto.

*Te haka anuanu i te maa'ugi giu
(Matthew 22.23-33; Mark 12.18-27)*

²⁷ *Noko iai kogaa ina Sadducee, noko kogaa agatou to'o: Ko pegea kago he'e maa'ugi giu, noko boomai kia Jesus mate haka anu, ²⁸ *o haiatu, "Ako, ko Moses noko kanukanu kia te kimatou o hai mai, 'Nimaa iai he pegea hai mo'ona he taina emate, kae toe a tena uguugu he'e tau tamagiki, te tangata nei e hai ke pipiki eia te hahine magepe ke hai eia ni tamagiki ma'a tena ta'okete.' ²⁹ Ka noko iai te 'api toka hitu. Te haita'okete noko hai tena uguugu aano mate, si'ai ma'ana he tama 'iti'iti. ³⁰ Ma te pipiki ma'u e te pegea e gua kinai, ³¹ aano sui kinai te pegea e toka togu kinai. Manga konei na noho ngatahi

* **20:27** 20.27 Acts 23.8. * **20:28** 20.28 Deut 25.5.

te toka hitu aano mamate ngatahi, kae he'e tau tama giki. ³² Kae mate taha'aki ma'u te hahine. ³³ Nimaa go hetae te 'aso kago maa'ugi giu ai, te hahine to'ai te uguugu i te noko pipiki ngatahi e te 'api toka hitu?"

³⁴ Ko Jesus noko hakatau kia te kigatou o haiatu, "Na pegea ona 'aso nei manga hai uguugu ma te haiga'a o hai matu'a, ³⁵ ka na pegea kago 'aonga te maa'ugi giu i te 'aso na, ko kigatou kago he'e hai uguugu ma te haiga'a ke hai matu'a. ³⁶ Ko kigatou kago he'e mamate, 'ia te kigatou kago manga noho pena ensel. Ko kigatou na tamagiki a te 'Aitu, iteme'agaa ko kigatou kua maa'ugi giu. ³⁷ *Ka te tagatupu'a o te ga'akau noko kaa, noko haka'agi ma'u ai e Moses na pegea mamate e maa'ugi giu, ia te ia noko mate eia ia te 'Agiki:

'Te 'Aitu o Abraham, ma te 'Aitu o Isaac, ma te 'Aitu o Jacob.'

³⁸ Ko Ia he'e te 'Aitu o na pegea mamate, ka te 'Aitu o na pegea maa'ugi, iteme'agaa ko kigatou manga maa'ugi ia te Ia."

³⁹ Noko iai kogaa i na ako o na tagangonga noko haiatu, "Ako, e gaoui au haka hegeunga na." ⁴⁰ Na si'ai ma'u he pegea toka manaba ke haka anu hoki kia te Ia.

*Ko Christ to'ai te Hosa?
(Matthew 22.41-46; Mark 12.35-37)*

⁴¹ Ko Jesus noko haiatu kia te kigatou, "Eaa e haiake ai te 'apitanga te 'Agiki Taga'ia te Hosa

* **20:37** 20.37 Ex 3.6.

o David? ⁴² *Ite me'agaa ko David noko gea i te
 Buka o Psalm o hai ake:
 'Te 'Agiki e hai atu ki toku Hakahua:
 "Noho mai i toku pa'asi maui,
⁴³ ke go hano aano hetae ki te 'aso kago hai ai e Au
 ou makau
 ke go hai ai he kunga haka tutu'u kinai ou ba'e."

⁴⁴ Ko David noko mate eia ia te Ia te 'Hakahua.'
 Kae hai ke kohea na hai ke hai ai mo'ona he
 hosa?"

*Ko Jesus noko haka kuumanaba a pegea
 (Matthew 23.1-36; Mark 12.38-40)*

⁴⁵ Te gholoba noko ma haka gongo ai ba'i
 pegea kia te Ia, ko Jesus noko hai atu ki ona
 pegea haka ako, ⁴⁶ "Koutou matasiba atu ki na
 ako ona tagangonga manga siahahai ke noko
 mamago ina ake gogoa o noko lango, mate
 maa'ine kina hegeu gaoi'anga kinai ina kunga
 tau'i me'a, mate ligo ma'u ina noho'anga gaoi
 ina Hage haipaaunga mana kunga gaoi ina
 haka tahinga. ⁴⁷ Ko kigatou manga haisongo
 na hage ona haahine magegepe, mate haka'agi
 i agatou taakunga gogoa 'anga. Na pegea nei kago
 hua'eha tegatou kagohia."

21

*Te toka gua mi'i mane a te hahine magepe
 (Mark 12.41-44)*

¹ Ko Jesus noko ina 'atu ki na pegea ga'u manga
 tuku agatou ga'a taus'u kite kunga tuku mane
 i te Hage Tapu. ² Ko Ia ma'u noko ina 'atu kite

* **20:42** 20.42 Ps 110.1.

hahine magepe hu'ai lae e tuku kigoto tena toka gua mi'i mane. ³ Ma te konei ana gea, "Ko Au e gea maa'ogi atu kia te koutou, te hahine magepe lae nei kua tuku ta'ana o 'eha o sigi i gaa pegea. ⁴ Ko ba'i pegea e haiga'a mane manga haiga'a ia agatou ga'unga, ka te hahine lae nei e haiga'a ngatahi na me'a e hai ke noko ma'ugi kinai."

*Na haka 'igonga o te 'otinga o te kege nei
(Matthew 24.1-14; Mark 13.1-13)*

⁵ Noko iai kogaa ina pegea haka ako noko manga hegeu kite maatanga gaoui'anga te Hage Tapu ina hatu hu'ai gaoui noko 'ati ai, ma na to'o'anga na ga'a tausuu o sogi ai kia te 'Aitu. ⁶ Ma te haiatu kinai a Jesus, "Na me'a e hiina'i kinai koutou nei, kago si'ai he hatu etasi ke takoto ai ina 'aso kago a'u: Ko ba'i hatu e hai ke go haka tutuku ngatahi ki gago."

⁷ Ka ko kigatou noko haka anuanu'aki kinai o haiatu, "Ako, tehea te 'aso kago hai ai na hai'anga nei? Tehea te haka 'igonga ke go na'a ai na hai'anga nei kago hai?"

⁸ Ko Jesus noko hakatau o haiatu kia te kigatou, "Koutou matasiba atu ka kego noka te gogoi kia te koutou. Kago 'api pegea kago boomai itoku ingoa o haiake, 'Koau ko Ia,' ma te haiake ma'u, 'Te 'aso kua hitaiaki.' Ogo noka tautou too kia te kigatou. ⁹ Na 'aso kago haka gongo ai koutou ki ni sagatau'a ma na he hai songo'aki'anga a pegea, noka tautou matataku ai. Na me'a nei e hai ke go mataa hai, ka te 'ao taha'aki koi he'e hetae mai."

10 Ko Jesus noko gea hoki kia tekigatou o hai atu kinai, “Na pegea o tegaa kakai'anga kago he taa'aki ma na pegea o tegaa kakai'anga. Na pegea o tegaa sa'a kago he taa'aki ma'u ma na pegea o tegaa sa'a. 11 E hai ke go hetae mai na 'aso hu'ai o'io'i, ma na 'aso o te ongesau, ma na 'aso sa'o saga ina ai ba'i kunga, kago hu'ai matataku ai i na hu'ai haka'igonga kago boomai i te gangi.

12 “E hai kego mugi o hai na hai'anga nei, kae hai kego mataa he'osohi kia tekoutou o haisongo, mate tuku ia tekoutou kina Hage haipaaunga o Jew, kego hakaaba ia tekoutou aano tuku kite kunga o te kagohia. E hai kego kakabe ia tekoutou kego tutu'u'ago ina hakahua ma na pegea hai paaunga, i te ghaghinga itoku ingoa. 13 Tena te gholoba gaoi kego 'atigongo ai koutou kia tekigatou ia te Au. 14 *Pipiki hinangago atu kae noka tautou maikia kina 'aso kago a'u poe hai kego kohea na haka baabaasi'a ia tekoutou. 15 Ite me'agaa e hai kau go haiga'a'ia kia tekoutou ni kupu mate 'igo'igo kago si'ai he makau mo'outou ke haka noka poe haka si'ai eia. 16 Koutou e hai ke go haka soko e outou hai maatu'a ma outou ta'okete ma outou taina ma outou 'atimaa'ogi ma autou hemasi'inga. E hai kego taa e kigatou ni pegea ia tekoutou. 17 Ko ba'i pegea kago noko gotoa'a kia tekoutou i te ghaghinga ia te Au. 18 Ka kago si'ai he gau'ugu etasi i outou 'ugu kego he'e kitea. 19 Koutou tutu'u'atu ke ma'u, na'e tenaa te hai'anga kago maa'ugi ai koutou.

* 21:14 21.14 Lk 12.11,12.

*Ko Jesus noko gea ki te tukia o Jerusalem
(Matthew 24.15-21; 24.29-35; Mark 13.14-19;
13.24-31)*

²⁰ “Nimaa hiina'i koutou ki Jerusalem e ghigho e na tau'a, e hai kego na'a ekoutou e hitaiaki ke haka masogo. ²¹ Ka na pegea manga noho'aki i Judea, e hai kego he'agiko ki na ogo, na pegea manga igoto ite hu'ai manaha e hai kego he'aki iho, na pegea manga noho'aki ina tahataha e hai kego noka te boo kigoto ite hu'ai manaha. ²² *Iteme'agaa tenei te 'aso o te kagohia e hai kego haka maa'ogiai nia na 'oti ite kanukanu. ²³ Kago hu'ai tiha'ia'aki ina 'aso na na haahine tina'e huhuga ma na haahine haa uu tamagiki! Kago hetae mai na 'aso hu'ai sanga songo kite kakai'anga nei mate 'ika'ika o te 'Aitu kago a'u ki na pegea nei. ²⁴ Ko kigatou kago taa 'ia ini kiba, ma te to'ogia o hai ai ni guani ki kogaa kakai'anga. Ko Jerusalem e hai kego hakahuahua e na pegea 'aatea o hano aano hetae ki na 'aso 'oti ai ogatou hakahua'anga.

²⁵ *“Kago iai na haka'igonga kago hai kite ga'aa mate maahina mana hetu'u. Ko ba'i kakai'anga ite kege nei kago hu'ai hakagongo songo mate he tootoo baasi'a'aki ina hahangu'anga ate tai mana 'aso 'atua ai. ²⁶ Ko pegea kago noko sesemu ite matataku i ba'i hai'anga e hai kego boomai kite kege nei, iteme'agaa na me'a o te gangi kago o'i. ²⁷ *Te 'asona, ko kigatou kago hiina'i kite Hosa o

* **21:22** 21.22 Hos 9.7. * **21:25** 21.25 Is 13.10; Ezek 32.7; Joel 2.31; Rev 6.12,13. * **21:27** 21.27 Dan 7.13; Rev 1.7.

Pegea e a'u i te po'ao i ona taganga, ma te hu'ai mamagunga o'ona. ²⁸ Te 'aso kago hai ai na hai'anga nei, ogo tutu'ake o ta'aki outou 'ugu, iteme'agaa ko Ia na tau'i haka hoki ia te koutou, kua hitaiaki."

²⁹ Ko Jesus noko 'atigongo kia te kigatou i te haka gaataki nei, "Koutou hiina'i atu ki te ga'akau e mate te 'fig', ma ba'i ga'akau. ³⁰ Nima hiina'i kinai koutou i te gau motomoto, manga na'a e koutou e hitaiaki te 'aso mahana. ³¹ Manga kogaa na noho ma'u, te 'aso kago hiina'i ai koutou ki na hai'anga nei kae hai, ke go manga na'a ake e koutou te 'aso o te Hakahua 'anga a te 'Aitu kua hitaiaki.

³² "Ko Au e 'atigongo maa'ogi kia te koutou: Te 'atu tangata nei kago he'e 'aonga te masogo o hano aano hetae ki te 'aso hai kego hai ai na hai'anga nei. ³³ Ko te gangi ma te kege nei kago masogo, ka aku haka hegeunga ka he'e 'aonga te masogo.

³⁴ "Ge'o gaioatu ia te koutou, ka ke noka tautou ha'ao hinangago ki na kai 'anga ma na bibinu'anga ina bai to'a ma na hu'ai tegeu'a'anga kina me'a o te kege nei, na'e te kaigo hetae ghali mai te 'aona kia te koutou pe te papaga. ³⁵ E hai kego hetae ki ba'i pegea manga taki haka toka i ba'i kunga i te kege nei. ³⁶ Koutou na'ana'a atu ma te noko taakunga atu kia te 'Aitu i ba'i 'aso ka ke go 'aonga tautou boo 'aatea ai i ba'i hai'anga e hai kego boomai, ka koutou go 'aonga te tutu'u 'ago ai i te Hosa o Pegea."

³⁷ *Ko ba'i 'ao ko Jesus noko manga ako ai i te

* 21:37 21.37 Lk 19.47.

Hage Tapu, ka ko ba'i ahiahi ko Ia noko manga hano o noho ai ona poo i te ogo e mate tena ingoa te Ogo i Olives. ³⁸ Ko ba'i pegea noko boomai i na mahoata ki te Hage Tapu ke noko haka gongo kia te Ia.

22

*Ko Judas na maangao ke haka soko ia Jesus
(Matthew 26.1-5; Mark 14.1-2; 14.10,11; John
11.45-53)*

¹*Noko hitaiaki ki te 'aso o te haka tahinga o na bred he'e tau me'a haka tupu utunga, e mate tena ingoa te Passover. ² Ka na tuinga ona Priest mana ako ona tagangonga noko ma ligo e kigatou he hai 'anga tau gaoi kigatou taa 'ia ai a Jesus, iteme'agaa ko kigatou noko matataku ki te 'apitanga. ³ Nimaa ugu a Satan ia Judas, e mate ma'u ko Iscariot, te launatasi i te tino anga hugu tuma'a e gua. ⁴ O hano a Judas kina tuinga ona Priest mana hakahua ona pegea ge'o o te Hage Tapu o hegeu kigatou po e hai ke kohea na haka soko eia ia Jesus kia te kigatou. ⁵ Ko kigatou noko magagaohie ai ma te goto tasi ke 'abange ni mane kia te ia. ⁶ Ko Judas noko maangao kinai ma te mamata eia he 'aso tau gaoi ke haka soko ai eia ia Jesus kia te kigatou i he gholoba he'e tau pegea hitaiaki mai.

*Te kainga taha'aki
(Matthew 26.17-30; Mark 14.12-26; John 13.21-30)*

* 22:1 22.1 Ex 12.1-27.

⁷ Nimaa hetae mai te 'ao o na bred he'e tau me'a haka tupu utunga, ma te gholoba e hai ke taa ai te punua sipisipi kite kainga e mate te Passover. ⁸ Kaunaki e Jesus ia Peter ma John ke boo, kae hai atu kinai, "Boo atu o ngaague he kunga kitatou go kai ai i te Passover."

⁹ Ka noko haka tau a kigaaua o hai atu, "Tehea te kunga e siahai Koe kima ngaague 'ia kinai?"

¹⁰ Haka tau a Jesus o hai atu kinai, "Nimaa boo kougua o hetae kite hu'ai manaha, kago kite ekougua te tangata manga 'amo eia te poati manga iai te bai. Ogo tata'o tu'a atu ai kite hage, kago hano o ugu kinai. ¹¹ Ogo kogaa augua to'o atu kite hakahua o te hage, 'Te Hakahua e haka ene mai: Po tehea te potu hage o na hogau e hai kimatou bilaabei kinai ma oku pegea haka ako ke kai ai i te Passover?' ¹² Kago haka tuiaki eia kia te kougua te hu'ai potu gaoi i 'agunga ite hage manga iai ba'i me'a, ogo ngaague atu ai e kougua ba'i me'a."

¹³ Nimaa boo a kigaaua, o kite i ba'i me'a gea ai a Jesus kia te kigaaua, ma te ngaague e kigaaua te Passover.

¹⁴ Nimaa hetae te 'aso, ko Jesus ma ona pegea haka to'o noko boomai o nonoho ki te kaupea kai.

¹⁵ Kae hai atu a Ia kia te kigatou, "Ko Au noko hu'ai siahai kau kai haka pigi kia te koutou i te Passover nei, 'io mugi Au o tiha'ia. ¹⁶ Ko Au e hai atu kia te koutou: Ko Au kago he'e 'aonga te kai hoki i te kainga nei, aano hetae ki te 'aso e hai ke go maa'ogi mai ai te Hakahua 'anga a te 'Aitu."

¹⁷ Mugi ite sa'uake'anga te kapu, kae haka'aue ai Ia kae hai atu, "To'o atu o tuha

ia te koutou. ¹⁸ Na'e ko Au kua hai atu kia te koutou ko Au ka he'e binu hoki ite waeni nei o hano aano hetae kite 'aso e hai ke go a'u ai te Hakahua 'anga a te 'Aitu."

¹⁹ Nimaa sa'u ake ma'u e Jesus na bred o haka'aue ake ai kia te 'Aitu, kae tohitohi e Ia o haiga'a kia te kigatou, kae hai atu kinai, "Tenei toku tino e haiga'a kia te koutou. Hai atu e koutou te hai 'anga nei o noko maanatu ai ia te Au."

²⁰ *Noko hai ma'u e Ia te hai 'anga nei ite sa'u ake e Ia te waeni i te kapu i te 'oti 'anga te kai, kae hai atu, "Te waeni e i-te kapu nei, te gaataki o te tukungaa kupu ho'ou a te 'Aitu i te toto o'oku e hai ke go singa kia te koutou. ²¹ *Ka te pegea kago haka soko eia ia te Au manga haka pata kia te Au ite kunga e kai nei. ²² Te Hosa o Pegea e hai ke go mate ite na 'oti ite haka pau e te 'Aitu, kae haka 'aagoha te tangata kago haka soko ia te Ia." ²³ Ko kigatou noko haka tu'u tegatou he haka anuanu 'aki o hai ake, "Koai gaa te hai ke hai eia te hai 'anga nei?"

²⁴ *Na pegea haka ako noko haka bagebage 'aki po koai ia te kigatou te hai ke maanatu kinai kogaa, koia te hu'ai pegea. ²⁵ Ka ko Jesus noko kogaa ana to'o atu kia te kigatou, "Na hakahua o na pegea 'aatea manga hakahuahua ia te kigatou; mana pegea e haka hua ia te kigatou, e mate e kigatou ia te kigatou soko: 'Na hemasi'inga a pegea.' ²⁶ **Ka he'e tenei te a'aki e hai ke hai

* **22:20** 22.20 Jer 31.31-34. * **22:21** 22.21 Ps 41.9. * **22:24**
22.24 Mt 18.1; Mk 9.34; Lk 9.46. * **22:26** 22.26 Mt 23.11; Mk
9.35. * **22:26** 22.26 Mt 20.25-27; Mk 10.42-44.

e koutou: Te pegea nimaa hua'eha ia te koutou e hai ke noho pete tama'iti'iti. Ka te pegea e hutiaki, e hai ke noho pete guani. ²⁷ *'Ai koai te hua'eha, te pegea e noho i te kaupea o kai, po te pegea e hai hekau? Tegaa te pegea e hua'eha: Te pegea e noho o kai i te kaupea. Ka ko Au manga haka pata kia te koutou, manga noho pe te pegea hai hekau. ²⁸ Konei koutou kua noho 'aki haka pata goa kia te Au i ba'i 'aso hailobo ai ia te Au. ²⁹ Kae kogaa na noho, ko Tamau noko tuku e Ia ia te Au kau hakahua, kae konei na tuku ma'u e Au ia te koutou. ³⁰ *Koutou e hai ke go kai mate bibinu i te kunga kai o'oku mate nuku o'oku, mate hai koutou go nonoho ini noho'anga ma'u'agunga o haka aba e koutou te tino anga hugu tuma'a e gua hanohano o Israel.

Ko Jesus noko taga gongo te haka si'ai o Peter (Matthew 26.31-35; Mark 14.27-31; John 13.36-38)

³¹ "Simon, Simon! Ko Satan na haka ene ke tuhatuha eia ia te koutou ke noho pete pegea e tuhatuha eia na kigi mana hatu witi. ³² Ka ko Au kua taakunga ia te koe Simon, ke noka te lologi te sano o'ou, ka kego nimaa hetae tou 'aso keu hokimai ai kia te Au, ogo usu'aki atu na pegea o'ou."

³³ Ka ko Peter noko haka tau o hai atu kia Jesus, "Hakahua, ko au manga ngaague kau tata'o ia te Koe kite kunga o na pegea kagohia, mate kau go mate haka pigi kia te Koe."

* **22:27** 22.27 Jn 13.12-15. * **22:30** 22.30 Mt 19.28.

34 Ko Jesus noko haka tau o hai atu kia Peter, “Te 'aso nei ko koe kago mataa gea haka togu o hai ake, e he'e na'a e koe ia te Au, 'io mugi te paolo o tangi.”

35 *Ma te haka anu a Jesus kia te kigatou o hai atu, “Te 'aso noko tuku ai e Au ia te koutou o boo, koutou noko he'e to'o ma'autou ni oko oko, po ni tanga, po ni taka ba'e, koutou noko sanga songo i ni me'a?”

Ko kigatou noko haka tau o hai atu, “Si'ai.”

36 Hai atu a Jesus kia te kigatou, “Ka te 'aso nei, nimaa iai he pegea ia te koutou e hai ma'ana he oko oko, to'o ake. Po e hai he tanga, to'o ake ma'u. Ka nimaa he'e hai ma'au he kiba taa pegea, tuku atu te ake o'ou ke tau'i o hai ai he mane o tau'iai he kiba. 37 *Na 'oti i te kanukanu ki na Kanukanu Tapu:

'Ko Ia na tau haka pigi ki na pegea hai hai'anga songo.'

Kae hai atu Au te hai'anga nei e hai ke haka maa'ogi ia te Au. E maa'ogi, nia noko kanukanu ina noho o'Oku etatae ki tena 'otinga.”

38 Na pegea haka ako noko hai atu kinai, “Hakahua, kua hai tematou toka gua kiba taa pegea.”

Mate haka tau a Jesus o hai atu kinai, “Kua 'aonga!”

*Ko Jesus noko taakunga i te Ogo i Olives
(Matthew 26.36-46; Mark 14.32-42)*

* 22:35 22.35 Mt 10.9,10; Mk 6.8,9; Lk 9.3; 10.4. * 22:37 22.37 Is 53.12.

³⁹ Ko Jesus noko hano ki te kunga tena paaunga te hano kinai i te Ogo i Olives, kae tata'o ai ona pegea haka ako. ⁴⁰ Nimaa hetae kigatou kite kungaa, ko Jesus noko haiatu kia te kigatou, "Taakunga atu, ka koutou noka te hetoki iho ki na pakenga." ⁴¹ Ma te hano 'aatea Ia ia te kigatou o mi'i makabaa, kae toko tugi o taakunga o hai ake, ⁴² "Tamau, nimaa tuku e Koe ke hai, sa'u atu te kapu nei ia te Au; ka he'e aku paaunga te hai ke hai, ka ke hai au paaunga." ⁴³ Haka 'agitino te ensel mai te gangi kia te Ia o hai ia te Ia o to'a. ⁴⁴ Ko Ia noko hu'ai haka gongo songo te uso, mate hu'ai taakunga aano pisi ona ta'ata'a o noho pe na toto o singa ki te kege.

⁴⁵ Nimaa tu'u hokimai i tena taakunga 'anga, o hoki kina pegea haka ako o manga kite e Ia manga momoe, iteme'agaa ko kigatou noko helologi'aki i te 'agogoha. ⁴⁶ Mate haiatu a Jesus kia te kigatou, "Koutou emomoe iteaa? A'aga ake o taakunga, ka koutou noka te tata'o ki na pakenga."

Te he 'oosohi 'anga kia Jesus

(Matthew 26.47-56; Mark 14.43-50; John 18.3-11)

⁴⁷ Te gholoba noko manga koi haka hegeu ai a Jesus, kae boomai te hu'ai tu'uganga, ka te tangata noko mate ko Judas, te launatasi i te tino anga hugu tuma'a e gua, noko hutiaki mai eia te 'apitanga. Koia noko hano o hitaiaki kia Jesus ke sosongi ai. ⁴⁸ Ma te hakaanu atu a Jesus kia te ia, "Judas, 'ai e haka soko e koe te Hosa o Pegea i te sosongi koe ia te Au?"

⁴⁹ Te gholoba noko hiina'i ai na pegea haka ako kite hai'anga e hai, mate haiatu kia Jesus, "Hakahua, e'aonga te taa ekimatou igua kiba taa pegea nei?" ⁵⁰ Te launatasi ia te kigatou na tapi e ia te guani o te hakahua ona priest, o sabi eia te taginga maui.

⁵¹ Ka noko haiatu kinai a Jesus, "Ehe'e hai ke konaa na hai!" Kae 'oso atu ki te taginga o te pegea o hai o gaoi hoki.

⁵² Kae kogaa na to'o atu a Jesus ki na hakahua ona Priest, mana pegea noko ge'o ekigatou te Hage Tapu, mana 'agiki ona Jew noko boomai kia te Ia, "'Ai ko Au te pegea haka taueseke ka ke boomai kinai koutou ma na kiba taa pegea, ma na ga'akau taa pegea? ⁵³ *Ko Au noko manga haka pata kia te koutou ite Hage Tapu iba'i 'ao, ka manga he'e he'osohi koutou kia te Au. Ka tenei te gholoba o 'outou, te gholoba e haka hua ai te poo'uinga."

Ko Peter noko haka si'ai eia a Jesus

(Matthew 26.69-75; Mark 14.66-72; John 18.25-27)

⁵⁴ Mate samu huhuti ekigatou ia Jesus o kakabe kite hage o te hakahua ona priest, ka ko Peter noko manga tata'o haka makabaa ai.

⁵⁵ Nimaa te hai'anga e kogaa ite kungaa tegatou ahi ite uso o te gotomaga'e ite mu'a o te hage, o noho 'aki ngatahi kinai kigatou, ko Peter noko noho haka pigi ma'u kia te kigatou. ⁵⁶ Te guani hahine noko ina 'atu kia Peter manga noho ite taha ahi. Ina titingi atu te hahine kia te ia mate

* **22:53** 22.53 Lk 19.47; 21.37.

hai atu, “Te pegea nei noko manga haka pata ma'u kia te Ia.”

⁵⁷ Ka ko Peter noko haka si'ai eia, ma te hai atu, “Ta'ahine, e he'e na'e eau ia te Ia!”

⁵⁸ Nimaa mi'i taunga gogoa kae ina'atu ma'u kinai tegaa ia te kigatou o hai atu kinai, “Ko koe ma'u te pegea ia te kigatou.”

Haka tau a Peter o hai atu “Teiana, ko au si'ai!”

⁵⁹ Nimaa hetae ki tegaa mi'i gholoba, gea to'a tegaa tasi tangata kia te ia o hai atu, “Ehu'ai maa'ogi te pegea nei noko manga haka pata kia Jesus, iteme'agaa koia te pegea mai Galilee!”

⁶⁰ Ka ko Peter noko haka tau o hai atu kinai, “Teiana, e he'e na'a eau po nia te manga gea kinai koe na!”

Te gholoba noko manga koi gea ai, kae tangi te paolo. ⁶¹ Te Hakahua na keu atu o ina titingi atu kia Peter, ma te maanatu hoki a Peter ki te kupu a te Hakahua noko gea ai kia te ia o hai atu, “Te 'aso nei ko koe kago gea haka togu o hai ake e he'e na'a ekoe ia te Au, 'io mugi te paolo o tangi.”

⁶² Ko Peter na tohu ki haho o hai tena hu'ai magepenga.

*Ko Jesus noko putatai kinai ma te kogu
(Matthew 26.67-68; Mark 14.65)*

⁶³ Na pegea noko ge'o ekigatou ia Jesus noko hakatu'u putatai kia te Ia ma te kogu e kigatou. ⁶⁴ Noko poghi ekigatou na mata, kae haka anu 'aki kinai o hai atu, “Taauga mai po koai te kogu ia te Koe.” ⁶⁵ Noko 'eha me'a maase'i ma'u noko gegea ai kigatou kia te Ia.

*Ko Jesus noko kakabe ki 'ago i te puugenga
(Matthew 26.59-66; Mark 14.55-64; John 18.19-24)*

⁶⁶ Nima te taha'ataa, te tu'uganga puge ana 'agiki ona pegea, ma na hakahua ona Priest mana ako ona tagangonga, noko haka putu ngatahi, kae kakabe mai a Jesus ki 'ago ia te kigatou. ⁶⁷ O hai atu kinai, "Ko Koe nima te 'Agiki Taga'ia, 'atigongo mai ai kia te kimatou."

Ko Jesus noko haka tau o hai atu kinai, "Ko Au poi 'atigongo kia te koutou, koutou ka he'e too kia te Au, ⁶⁸ ka poi haka anu Au kia te koutou, koutou ka he'e haka tau. ⁶⁹ Kae haka tu'u i te 'aso nei o hano, te Hosa o Pegea e hai ke noho i te pa'asi maui o te 'Aitu e Hu'ai Taganga."

⁷⁰ Ko kigatou ngatahi noko hai atu kia Jesus, "'Ai ko Koe te Hosa o te 'Aitu?"

Haka tau a Jesus o hai atu kinai, "Koutou kua 'oti i te gegea mai ai, ko Au."

⁷¹ Ma te konei agatou to'o, "Eaa e siahahai ma'u ai kitatou ni gongo? Ko kitatou kua 'oti i te haka gongo kinai, kae gea ai i te ngutu!"

23

*Ko Jesus noko kakabe ki 'ago ia Pilate
(Matthew 27.1-2,11-14; Mark 15.1-5; John 18.28-38)*

¹ Ma te tutu'u ngatahi te haka putunga o kakabe e kigatou ia Jesus kia Pilate. ² O haka tu'u tegatou 'atigongo haka makau e kigatou ia Jesus o kogaa agatou to'o, "Te pegea nei kua kite ekimatou e hai maase'i e Ia ba'i pegea, mate susugi ma'u e Ia ke noka te haiga'a takis kia

Caesar, kae hai ake ma'u ko Ia te 'Agiki Taga'ia, te Hakahua."

³ Nima a haka anu a Pilate kia Jesus o hai atu kinai, "'Ai ko Koe te Hakahua o na Jew?"

Haka tau a Jesus o hai atu, "Tena te ma gea ai koe na."

⁴ Ma te hogahoga atu e Pilate kina hakahua o na Priest ma te 'apitanga o hai atu, "E he'e kite eau he hai'anga ke hai songo ai te pegea nei."

⁵ Ka ko kigatou noko gegea toto'aake, "Te pegea nei kua usuusu e Ia ba'i pegea i ba'i kunga i Judea i ana akonga. Noko haka tu'u mai e Ia i Galilee ka kua a'u aano te hetae mai nei ki tenei."

Ko Jesus noko kakabe ki 'ago ia Herod

⁶ Nima a haka gongo kinai a Pilate, ma te haka anu atu kite 'apitanga po te pegea mai Galilee. ⁷ Te gholoba noko na'a ai eia ko Jesus te pegea i te kunga manga ge'o e Herod, ma te haka to'o eia a Jesus o hano kia Herod noko manga i Jerusalem i te gholobaa.

⁸ Te 'aso noko ina ai a Herod kia Jesus, koia noko hu'ai magaohie ai, iteme'agaa noko 'eha 'aso siahai ke ina ai kia te Ia, noko hu'ai gootunga ke ina kini hai'anga haka ohokia hai e Jesus. ⁹ Ko Herod noko hu'ai haka anuanu kia te Ia, ka ko Jesus noko he'e haka tau hoki kia te ia. ¹⁰ Na hakahua o na Priest ma na ako o na tagangonga noko manga tutu'u i te kungaa, o manga hu'ai gegea haka makau ai e kigatou ia Jesus. ¹¹ Ma te putatai ma te gegea maase'i a Herod ma ona pegea hai tau'a kia te Ia. Haa mago e kigatou i na ake gaoui, kae haka to'o hoki kia Pilate. ¹² Te

'ao na, ko Herod ma Pilate na hemaasi'i ai, ka ko kigaaua gua pegea noko manga he makakau 'aki.

Ko Jesus noko hoki kia Pilate

(Matthew 27.15-26; Mark 15.6-15; John 18.39—19.16)

¹³ Ko Pilate noko hakaputu ngatahi eia na hakahua o na Priest ma ba'i hakahua ma te 'apitanga. ¹⁴ O hai atu kia te kigatou, “E kakabe mai kia te au te pegea nei, ite hai ake koutou e ako e Ia ba'i pegea o hu'ai hai hai'anga maase'i. Kua ligo eau ia te Ia i'ago ia te koutou o he'e kitea he hai'anga ke haka tu'u ai na hegeunga haka makau e hai kia te Ia. ¹⁵ Ko Herod ma'u e he'e kite eia he hai'anga songo kia te Ia, ma te tuku eia o hokimai kia te kitatou. Kua 'oti i te na'a e koutou e si'ai he hai'anga hai e Ia ke 'aonga ai kite mate. ¹⁶ Kae konei na noho, e hai kau tuku 'ia ke kogu ka ke tuku ke hano.”

¹⁷ [Ko ba'i 'aso noko hai ai te hakatahinga o te Passover, ko Pilate noko ta'a tuku ai eia he launatasi i na pegea kagohia o tausu'u.]

¹⁸ Ka te 'apitanga noko hu'ai nengege ngatahi o hai atu, “Kakabe 'aatea atu te pegea nei, kae tuku iho ia Barabbas ke tausu'u ke a'u kia te kimatou!” ¹⁹ (Ko Barabbas noko tuku kite kagohia i te noko hu'ai hai hai'anga haka tangi ki ba'i pegea i te manaha, kae taa pegea ma'u.)

²⁰ Ko Pilate noko tegeu'a ke tuku eia ia Jesus ke hano tausu'u, ma te haka anu hoki ai kite 'apitanga. ²¹ Ka ko kigatou noko manga nengege giu atu kinai, “Taa atu ia te Ia ki te kros! Taa atu ia te Ia ki te kros!”

²² Ka ko Pilate noko gea haka togu kia te kigatou o haiatu, “Tehea te hai'anga songo e hai e te pegea nei? Ehe'e kite eau he hai'anga hai e Ia ke 'aonga ai ki te mate! E hai kau manga tuku 'ia ke kogu, ka ke tuku ke hano tausuu.”

²³ Ka ko kigatou noko tuku sooake 'agatou ngengege'anga ke taa ia Jesus kite kros. Ka na haka maa'ogi tegatou ngengege'anga o hai. ²⁴ Na haka pau e Pilate ia Jesus o tuku i tegatou haka ene 'aki'anga. ²⁵ Kae haka tausuu eia te pegea noko tuku ki te kunga o na pegea kagohia i te noko hu'ai hai hai'anga haka tangi ki ba'i pegea kae taa pegea ma'u, kae tuku eia ia Jesus ke hai kinai nia noko siaha hai kinai kigatou.

Ko Jesus noko taa ki te kros

(Matthew 27.32-44; Mark 15.21-32; John 19.17-27)

²⁶ Ko kigatou noko kakabe 'aatea e kigatou ia Jesus i te manaha. Nima kite e kigatou ia Simon, te pegea mai Cyrene i te agaa. Koia noko a'u i te kakai'anga itu'a ki Jerusalem, mate labu e kigatou o neneke kinai te kros o 'amo eia o tata'otu'a ia Jesus. ²⁷ Te 'apitanga o pegea noko tata'otu'a ia te Ia, noko haka pigi kinai na haahine noko manga tatangi mate magegepe ia te Ia. ²⁸ Mate keu kinai a Jesus o haiatu kia te kigatou, “Haahine o Jerusalem, noka tautou tatangi ia te Au, kae manga tatangi iho ia te koutou ma autou tamagiki. ²⁹ Ite me'agaa na 'aso kago a'u, koutou kago kogaa autou to'o, 'E magagaohie na haahine meetogho, ma na haahine he'e tina'e huhuga, ma na haahine koi

he'e haa uu ma'agatou ni tama giki!' 30 *Te gholoba na kago kogaa na to'o atu ai te 'apitanga ki na ogo,

'Hetoki mai kia te kimatou!'

Ma te hai atu ma'u ki na mi'i ogo,

'Poghi mai ia te kimatou!'

31 Ko pegea nimaa hai e kigatou na hai 'anga nei i na 'aso koi ma'ugi ai te ga'akau, niaa e hai ke go hai i na 'aso kago pakupaku ai te ga'akau?"

32 Toka gua taangata hai hai 'anga songo noko kakabe ma'u e kigatou ke taa haka pigi kia Jesus.

33 Te 'aso noko hetae ai kigatou ki te kunga e mate tena ingoa: "Te Puso 'ugu", tenaa te kunga noko taa ai e kigatou ia Jesus ki te kros, ma gua pegea hai hai 'anga songo. Noko tuku tegaa i te pa'asi maui, kae tuku tegaa i te pa'asi sema. 34 *Ko Jesus noko kogaa na to'o, "Tamau, haka noka mai kia te kigatou, na'e he'e na'a e kigatou nia te hai e kigatou nei." Kae tuhatuha e kigatou ona ake i te babage 'anga i na daes o taki to'o.

35 *Te 'apitanga noko tutu'u kigatou o ma mata, kae putatai na hakahua o na Jew kia te Ia, o kogaa agatou to'o kinai, "Ko Ia noko ta'anga haka ma'ugi e Ia kogaa pegea, kae tuku atu ke haka ma'ugi ia te Ia i te poi maa'ogi ko Ia te 'Agiki Taga'ia, te pegea haka pau mai e te 'Aitu?"

36 *Na pegea haitau'a noko boomai ma'u o putatai kia te Ia, kae haiga'a kinai e kigatou te bai kona, 37 kae kogaa agatou to'o atu kinai, "Ko Koe

* 23:30 23.30 Hos 10.8; Rev 6.16. * 23:34 23.34 Ps 22.18.

* 23:35 23.35 Ps 22.7. * 23:36 23.36 Ps 69.21.

nimaa te Hakahua o na Jew, haka ma'ugi iho ia te Koe!”

³⁸ Noko iai te kanukanu'anga noko tuku ki 'agunga ia te Ia, noko kogaa na hai ake: “TENEI TE HAKAHUA O NA JEW.”

³⁹ Noko iai te launatasi i gua pegea hai hai'anga songo noko tau haka pigi kia te Ia noko gea maase'i kia Jesus, o hai atu, “Tena a koe te 'Agiki Taga'ia 'ine?! Haka ma'ugi ake ia te Koe ma kimaaua!”

⁴⁰ Ka tegaa pegea hai hai'anga songo noko susugi atu eia ma te hai atu kinai, “'Ai ko koe he'e matakua kia te 'Aitu, ka ko koe ma'u e kagohia pe Ia. ⁴¹ Tetaua kagohia manga 'aonga, iteme'agaa ko kitaaua gua pegea hai hai'anga songo. Ka te pegea nei he'e hai e Ia he hai'anga songo.”

⁴² Kae kogaa ana to'o atu, “Jesus, ogo maanatu mai ia te au i tou 'aso Hakahua!”

⁴³ Ma te haka tau kinai a Jesus o hai atu kia te ia, “Ko Au e gea maa'ogi kia te koe: Te 'aso nei e hai ke haka pata ai koe kia te Au i te nuku gaoui.”

Te mate 'anga a Jesus

(Matthew 27.45-56; Mark 15.33-41; John 19.28-30)

⁴⁴ *Nimaa hetae kite 'ao 'aatea, kae poo'ugi ngatahi te kunga henua o hano aano hetae kite ga'aa page. ⁴⁵ Na he'e maagama ai te ga'aa. Kae malagi gua ai te laoa maatogu noko ite Hage Tapu o tokagua ona pa'asi. ⁴⁶ *Ko Jesus noko hai tena hu'ai ngege'anga o hai ake,

* **23:44** 23.44 Ex 26.31-33. * **23:46** 23.46 Ps 31.5.

“Tamau, toku ma'ugi e tuku atu ki na gima o'ou!”
Noko konei ana gea kae manaba taha'aki.

⁴⁷ Te tugitau'a na ina kite hai'anga e hai, mate haka e'eha eia ate 'Aitu, o hai'ake, “'Ai e maa'ogi ko Ia te pegea tinogaoui.” ⁴⁸ Te 'apitanga noko haka putu mai o mata ki tena taa'ia'anga, ma ba'i hai'anga noko hai. Ko kigatou noko tuki ogatou hatahata i te noko 'agogoha, kae giu ki ogatou manaha. ⁴⁹ *Ka na pegea noko na'a e kigatou ia Jesus, o haka pigi atu ki na haahine noko tata'o mai ia te Ia i Galilee, noko manga tutu'u mama'o o hiina'i ki na hai'anga nei.

Te tanu'anga a Jesus

(Matthew 27.57-61; Mark 15.42-47; John 19.38-42)

⁵⁰ Noko iai te tangata noko mate tena ingoa ko Joseph, te pegea o te tu'uganga puuge, koia noko gaoui kae a'aki gaoui ma'u. ⁵¹ Koia noko he'e tata'o ki agatou paaunga ma agatou hai'anga noko hai. Koia te pegea mai Arimathea, te manaha i Judea. Koia te pegea manga hitagi kego ina kite Hakahua'anga ate 'Aitu. ⁵² Ko Joseph noko hano kia Pilate o haka ene kinai i te tino o Jesus. ⁵³ O hano ia o 'ui o penapena ina laoa susugu, o tuku ki te takotonga noko kegi i te ogo hatu, te kunga noko manga koi he'e takoto ai he pegea. ⁵⁴ Te 'aso na, te 'ao haka ngaague, 'io mugi o hetae ki te 'Ao oki oki.

⁵⁵ Na haahine noko tata'o mai ia Jesus mai Galilee, noko tata'otu'a ia Joseph o hiina'i kite takotonga mate tuku'anga te tino o Jesus kite

* **23:49** 23.49 Lk 8.2,3.

takotonga. ⁵⁶ *Ko kigatou noko giu kitegatou manaha o ngaague mai ai na me'a hu'ai tutuu gaoui ma na oel haka tutuu gaoui. Kae oki oki kigatou i te 'Ao oki oki i te mangangao ki te tagangonga.

24

Te ma'ugi hoki 'anga a Jesus

(Matthew 28.1-10; Mark 16.1-8; John 20.1-10)

¹ Nimaa te taha'ata poo'ugi o te 'ao mu'a o te wiki, na haahine noko to'o ekigatou na me'a tutuu gaoui noko ngaague ekigatou o boo kite takotonga. ² Noko kite ekigatou te hatu kua hugi 'aatea i te takotonga. ³ Ka te gholoba noko he uguhi ai kigatou kigoto, noko he'e kite ekigatou te tino o te Hakahua ia Jesus. ⁴ Ko kigatou na manga tutu'u o ma helangalanga 'aki ai, ma te manga ghali gua taangata manga mamago ina ake hu'ai susugu pena 'uiga o ma tutu'u haka pigi kia te kigatou. ⁵ Na haahine na hu'ai matataku o punonou kite kege, mate hai atu gua taangata kia te kigatou, "Tehea te hai'anga e sasaga ai e koutou te tangata ma'ugi kigoto i te kunga o na pegea mamate? ⁶ *Ko Ia he'e i te kunga nei! Ko Ia kua ma'ugi hoki! 'Ai koutou he'e maanatu giu ki nia noko gea ai kia te koutou i ona 'aso noko manga koi haka pata ai kia te koutou i Galilee? Noko hai atu ai:

⁷ 'Te Hosa o Pegea e hai ke go haiga'a ki na gima o na pegea 'oosongo ke taa ki te kros,

* **23:56** 23.56 Ex 20.10; Deut 5.14. * **24:6** 24.6 Mt 16.21; 17.22,23; 20.18,19; Mk 8.31; 9.31; 10.33,34; Lk 9.22; 18.31-33.

ka nimaa i te togunga 'ao, ko Ia e hai ke go ma'ugi hoki.' "

⁸ Ma te maanatu giu kigatou ki ana gea 'anga.

⁹ Te 'aso noko giu ai kigatou ite takotonga, ko kigatou noko 'atigongo ai ki te tino anga hugu tuma'a e tasi pegea haka ako, ma gaa pegea ma'u.

¹⁰ Ko Mary mai Magdala, ma Joanna, ma Mary te tinana o James, ma gaa haahine noko haka pigi ma'u kia te kigatou te noko he 'atigongo 'aki ina hai 'anga nei ki na pegea haka to'o. ¹¹ Ka noko he'e too na pegea haka to'o ki na haahine, iteme'agaa agatou gegea 'anga noko manga noho pe na me'a si'ai. ¹² Ka ko Peter na tu'u o tege ki te takotonga o punou o baaligo atu ki goto, manga na laoa te manga taahoga ai. Koia na hoki ma tena langalanga po nia te kua hai.

Te aga ki Emmaus

(Mark 16.12-13)

¹³ Ite 'aso etasi, noko boo ai te tokagua ia te kigatou ki te manaha e mate tena ingoa ko Emmaus, noko mama'o e hitunga mael i Jerusalem.

¹⁴ Ko kigaaua noko manga ba'aki boo ki ba'i hai 'anga kua 'oti ite hai. ¹⁵ Te gholoba noko manga hegeu boo ai a kigaaua ki na hai 'anga kua hai, ko Jesus noko a'u o hano hakapigi kia te kigaaua, ¹⁶ ka noko he'e haka 'igonga e kigaaua ia te Ia.

¹⁷ Ko Jesus noko haka anu kia te kigaaua o hai atu kinai, "Niaa te manga hegeu kinai kougua i taugua boomai 'anga nei?"

Ko kigaaua na tutu'u haka ma'u o noko manga hiina'i haka 'aagoha. ¹⁸ Ka te launatasi ia

te kigaaua, noko mate tenaingoa ko Cleopas, noko haka anu kia te Ia o hai atu, “'Ai kokoe te launatasi pegea manga hano ki Jerusalem, o he'e na'a na hai 'anga kua 'oti i te hai i te kungaa i na 'aso e sigi ange nei?”

¹⁹ Ka ko Ia noko haka tau o hai atu kinai, “Na hai 'anga aa?”

Ka ko kigaaua noko hakatau o hai atu kia te Ia, “Na hai 'anga kua 'oti i te hai kia Jesus mai Nazareth. Ko Ia te taauga, hai taganga iana gea 'anga ma na hai 'anga hai e Ia i 'ago ia te 'Aitu ma ba'i pegea. ²⁰ Na tuinga ona Priest ma omatou hakahua kua tuku e kigatou ia te Ia ke mate, mate maa'ogi kigatou o taa kite kros. ²¹ Ka ko kimatou noko sanoake tenaa Ia e hai kego hakatausu'u e Ia a Israel! Etoe atu ma'u kogaa 'isi hai 'anga, ka tenei te togunga 'ao kite hai 'anga na hai nei. ²² Noko iai ma'u kogaa haahine itematou tu'uganga noko hai e kigatou ia te kimatou o he gege ma'ugi 'aki i te boo kigatou ki te takotonga i te taha'ata poo'ugi, ²³ o he'e kite e kigatou te tino o'ona. Ko kigatou na manga giu mai o 'atigongo kia te kimatou i te kua hai tegatou maatanga kigua ensel, noko 'atigongo ko Jesus kua ma'ugi hoki. ²⁴ Noko iai kogaa itematou tu'uganga noko boo kite takotonga o kite e kigatou te gongo ana haahine e maa'ogi, ka ko kigatou noko he'e hiina'i kia te Ia.”

²⁵ Nimaa hai atu a Jesus kia te kigaaua, “Kougua e he'e tau tegeu'a, mate hu'ai ngese ougua uso kite too kougua ki ba'i me'a noko gegea ai na taauga! ²⁶ 'Ai te 'Agiki Taga'ia noko he'e hai ke mataa tiha'ia ina hai 'anga nei, 'io

mugi o hano ki tena mamagunga?" ²⁷ Ko Jesus noko hogahoga e Ia kia te kigaaua nia noko gea kinai ba'i Kanukanu Tapu i na noho o'Ona, noko haka tu'u mai i na buka a Moses ma a'ana taauga.

²⁸ Nimaa hitaiaki a kigatou ki te manaha noko boo kinai, ko Jesus noko sa'akigoa e hai ke hano soo atu, ²⁹ ka noko susugi toto'a e kigaaua ia te Ia o hai atu kinai, "Haka pata mai kia te kimaaua, na'e kua ahiahi. Te 'aso nei e hitaiaki ke poo." Ma te tata'o Ia o haka pata kia te kigaaua.

³⁰ Te gholoba noko noho haka pigiai Ia kia te kigaaua ite kunga kai, noko sa'uake e Ia na utunga o haka 'atu'atu ai kia te 'Aitu, kae tohitohi e Ia o 'abange kia te kigaaua. ³¹ Ma te lugaluga ogaua mata o hiina'i gaioatu kinai kigaaua o haka 'igonga ekigaaua ko Jesus, kae nimo maatanga kigaaua ia te Ia. ³² Ko kigaaua noko manga hegeu tokagua o haiake, "Otaaua uso noko bega ite gholoba manga hegeu booiho ai kitatou ite aga ma na hogahoga'anga ma'u e Ia kia tekitaaua na me'a noko gea kinai na Kanukanu Tapu."

³³ Ko kigaaua na tutu'u ghali o giu ki Jerusalem. O boo kigaaua o kite ite tino anga hugu tuma'a etasi pegea hakaako, magaa pegea kua haka putu ngatahi, ³⁴ o manga gegea, "Ehu'ai maa'ogi, te Hakahua kua ma'ugi hoki o haka 'agitino kia Simon." ³⁵ Kae mugi kigaaua o hogahoga nia kua hai kia te kigaaua ite agaa, mate hogahoga ma'u ekigaaua te haka 'igonga'anga ekigaaua ia Jesus ite 'aso e tohitohi ai e Ia te bred.

Te haka 'agitino 'anga a Jesus kiona pegea haka ako

(Matthew 28.16-20; Mark 16.14-18; John 20.19-23; Acts 1.6-8)

³⁶ Te gholoba noko manga koi 'atigongo ai kigaaua i te hai'anga nei, ko Jesus na tu'u goto ia te kigatou o hai atu kinai, "Te goto maagie ke noho kia te koutou."

³⁷ Ko kigatou noko he gegema'ugi'aki mate matataku i te tegeu'a ake ko kigatou e hiina'i ki te 'atua. ³⁸ Ka ko Jesus noko hai atu kia te kigatou, "'Eaa e maikia ai koutou? 'Eaa e sosopo ake ai na mou tegeu'a i na uso outou? ³⁹ Hiina'i mai ki gua gima ma gua tapungao o 'oku o na'a ai e koutou, tenei Au! He 'osohi mai kia te Au o na'a, na'e na 'atua e he'e tau tino o he'e tau ibi, ke konei na noho ko Au e hiina'i kinai koutou."

⁴⁰ Te gholoba noko konei ana gea ai kia te kigatou, kae haka'agi kinai gua gima ma gua tapungao, ⁴¹ ko kigatou noko ma koi he'e too kinai, iteme'agaa noko sisia mate he gegema'ugi'aki ai, ka ko Ia noko haka anu kia te kigatou o hai atu, "E hai ma'autou ni utunga i te kunga nei ke kai?" ⁴² Mate 'abange kinai e kigatou te momo kaui moso. ⁴³ O sa'u ake e Ia o kai i 'ago ia te kigatou.

⁴⁴ Kae hai atu kia te kigatou, "Te hai'anga nei na goa te 'atigongo ai Au kia te koutou i oku 'aso noko ta'anga haka pata ai kia te koutou, ko ba'i me'a noko kanukanu ina noho o'oku ki na tagangonga a Moses, ma a'ana taauga ma te buka o na taugua e hai ke haka maa'ogi."

⁴⁵ Kae hai e Jesus ogatou uso o na'a e kigatou na Kanukanu Tapu. ⁴⁶ Hai atu a Jesus kia te kigatou, "Tenei te me'a noko kanukanu: Te 'Agiki Taga'ia e hai ke go tiha'ia aano mate, kae ma'ugi hokimai i te togunga 'ao. ⁴⁷ Kae hai ke tohi'aki i tena ingoa ki ba'i pegea iba'i kunga ke suitegeu'a ma te haka noka ai na 'oosongo, e hai ke go haka tu'u i Jerusalem. ⁴⁸ Koutou e hai ke 'atigongo ina hai'anga kua hiina'i kinai koutou. ⁴⁹ *Ka ko Au te hai kau go haiga'a 'ia kia te koutou nia noko tukukupu ai a Tamau. Kae noko hiina'i iho i te hu'ai manaha nei aano hetae kite gholoba e hai ke go a'u ai te Spirit Tapu o haiga'a na taganga mai ia te Ia e ma'u'agunga kia te koutou."

*Ko Jesus noko hoki ki te gangi
(Mark 16.19-20; Acts 1.9-11)*

⁵⁰ *Ko Jesus noko kakabe e Ia ia te kigatou o boo o hetae ki Bethany, o haka tutu'u gua gima o haka gaoi ia te kigatou. ⁵¹ Te gholoba noko ma haka gaoi ai e Ia ia te kigatou, kae hano ia te kigatou o to'ogia ki 'agunga i te gangi. ⁵² Kae sogi kigatou kia te Ia kae giu ki Jerusalem, ma te hu'ai magagaohie. ⁵³ Ko kigatou noko manga noho 'aki i te Hage Tapu iba'i 'aso o noko manga haka e'eha ia te 'Aitu.

* **24:49** 24.49 Acts 1.4. * **24:50** 24.50 Acts 1.9-11.

Rennell-Bellona
Rennell-Bellona: Rennell-Bellona (Bible)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Rennell-Bellona)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

56fe8b8d-4e49-55e8-b787-0bd9871af3ae